

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ – ΟΛΙΚΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΜΕ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ
(MBA – TQM Int.)**

Διπλωματική Εργασία

**«Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ GREEN BANKING ΣΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΗΚΟΤΗΤΑ
ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ : ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ»**

Ευθυμία Γ. Αλαμανιώτη

Επιβλέπων Καθηγητής : Ν. Γεωργόπουλος

**ΠΕΙΡΑΙΑΣ
ΜΑΪΟΣ 2018**

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ – ΟΛΙΚΗ
ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΜΕ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ (MBA – TQM Int.)
ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, στη Διοίκηση Επιχειρήσεων – Ολική Ποιότητα με τίτλο «Η εφαρμογή του Green Banking στην ανταγωνιστικότητα των τραπεζών: μελέτη περίπτωσης» έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, αναφέρονται στο σύνολό τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου.

Υπογραφή:

Όνοματεπώνυμο: Ευθυμία Αλαμανιώτη

Ημερομηνία: 18/6/2018

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί χωρίς την ουσιαστική υποστήριξη του επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριου Νικόλαου Γεωργόπουλου. Τον ευχαριστώ από καρδιάς για τις επιστημονικές γνώσεις που με μετέφερε, την προθυμία του, τις καίριες παρατηρήσεις του και τις πολύτιμες συμβουλές που μου παρείχε τόσο κατά τη συγγραφή της εργασίας όσο και καθ' όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω την κυρία Μαβίκα Ηλιού, Director Group ESMS Officer Green Banking & Αναπτυξιακά Προγράμματα για την καθοριστική βοήθειά της στο β' μέρος της εργασίας.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου και όλους εκείνους που συνέβαλλαν ο καθένας με τον δικό του ξεχωριστό τρόπο για την ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών μου σπουδών στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Παραρτήματα Διαγραμμάτων.....	6
Παράρτημα Πινάκων.....	6
Περίληψη.....	7
Μέρος Α΄ : Βιβλιογραφική Ανασκόπηση.....	9
Κεφάλαιο 1 : Νέο Ανταγωνιστικό Περιβάλλον.....	10
1.1. Εισαγωγή.....	10
1.2. Πράσινο Επιχειρείν.....	12
1.3. Πράσινες στρατηγικές.....	15
1.4. Η έννοια της Πράσινης Τραπεζικής.....	19
1.5. Η πορεία προς την αειφορία στον τραπεζικό κλάδο.....	22
Βιβλιογραφία Κεφαλαίου.....	25
Κεφάλαιο 2 : Παγκόσμιο Green Banking.....	27
2.1. Η στρατηγική μεγάλων τραπεζών για την εφαρμογή του green banking και τη βιώσιμη ανάπτυξη.....	27
2.2. Παραδείγματα παγκόσμιων «πράσινων» προϊόντων/υπηρεσιών.....	40
2.3. «Πράσινη» ζήτηση προϊόντων/υπηρεσιών.....	45
Βιβλιογραφία Κεφαλαίου.....	48
Κεφάλαιο 3 : Πράσινη Τραπεζική: Τεχνολογία, Περιβάλλον και Ποιότητα.....	50
3.1. Επιχειρηματική στρατηγική και Διοίκηση Ολικής Ποιότητας.....	50
3.2. Ποιότητα και Διαχείριση Περιβάλλοντος.....	51
3.3. Η συμβολή του ISO 14001 στο χρηματοπιστωτικό κλάδο.....	57
3.4. Τεχνολογία και Πράσινη Τραπεζική.....	61
Βιβλιογραφία Κεφαλαίου.....	67
Μέρος Β΄ : Μελέτη Περίπτωσης.....	71
Κεφάλαιο 4 : Η περίπτωση της Τράπεζας Πειραιώς.....	72
4.1. Εισαγωγή.....	72
4.2. Πράσινη Επιχειρηματικότητα και Τράπεζα Πειραιώς.....	75
4.3. Πράσινα προϊόντα.....	76

4.4. Πράσινες υπηρεσίες.....	79
4.5. Πράσινες Επενδύσεις.....	83
4.6. Υποστήριξη Εργασιών.....	84
4.6.1. Οικονομοτεχνική Αξιολόγηση Αειφορίας Έργων.....	84
4.6.2. Υλοποίηση Συστημάτων Περιβαλλοντικής και Κοινωνικής Διαχείρισης.....	85
4.6.3. Συνεργάτες Green Banking.....	88
4.6.4. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Εργαζομένων.....	88
5.6.5. Ενημέρωση μέσω Διαδικτύου	90
4.6.6. E-branch	92
4.6.7. Συμμετοχή σε Δείκτες Αξιολόγησης Εταιρικής Αειφορίας και άλλες πρωτοβουλίες.....	93
4.6.8. Διακρίσεις.....	95
4.6.9. Ευρωπαϊκά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα.....	96
4.6.9.1. Το πρόγραμμα GREENBanking4Life.....	97
4.6.9.2. Το πρόγραμμα climabiz.....	99
4.6.9.3. Το πρόγραμμα LIFE – Stymfalia.....	102
4.7. Αποτελέσματα πράσινου χαρτοφυλακίου.....	105
4.8. Παρατηρήσεις.....	107
Βιβλιογραφία Κεφαλαίου.....	110
Συμπεράσματα.....	111

Παράρτημα Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1.1. : Η πορεία των πράσινων επενδύσεων σε ΑΠΕ στην Ευρώπη.....	13
Διάγραμμα 1.2. : Πράσινες Στρατηγικές.....	16
Διάγραμμα 1.3. : Στάδια δράσεις για την τραπεζική αειφορία.....	23
Διάγραμμα 2.1. : Περιβαλλοντικές & Κοινωνικές επιδόσεις κινεζικών τραπεζών.....	29
Διάγραμμα 2.2. : Οι επιδόσεις των παγκόσμιων τραπεζών στα κριτήρια του Διεθνή Δείκτη Αειφορίας.....	39
Διάγραμμα 2.3. : Η πράσινη ζήτηση διαχρονικά.....	46

Παράρτημα Πινάκων

Πίνακας 2.1.: Περιβαλλοντικοί Λειτουργικοί Στόχοι.....	31
Πίνακας: 2.2 : Πλεονεκτήματα για τους πελάτες.....	36
Πίνακας 2.3. : Πράσινα τραπεζικά προϊόντα & υπηρεσίες.....	41
Πίνακας 2.4. : Πράσινα τραπεζικά προϊόντα.....	42
Πίνακας 3.1. : ISO 14000.....	54

Περίληψη

Στο σύγχρονο πολυτάραχο περιβάλλον τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι τράπεζες αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για μια βιώσιμη ανάπτυξη. Οι παγκόσμιες περιβαλλοντικές προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος δημιουργούν σήμερα νέες επενδυτικές τάσεις στην αγορά. Οι νέες αυτές τάσεις που αναπτύσσονται στη διεθνή επιχειρηματική κοινότητα συντάσσονται ευθέως με τις προοπτικές της πράσινης οικονομίας, η οποία φαίνεται πως αποτελεί πλέον την οικονομία του μέλλοντος.

Οι επιδράσεις των περιβαλλοντικών προβλημάτων στους επιχειρηματικούς κλάδους είναι σημαντικές. Οι τράπεζες λειτουργώντας ως μεσάζοντες οι οποίοι φροντίζουν για την αποτελεσματική διακίνηση κεφαλαίων μεταξύ δανειστών και δανειζόμενων επηρεάζονται έμμεσα από τις νέες συνθήκες. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα το σχεδιασμό και την υλοποίηση στρατηγικών από τις τράπεζες που θα δημιουργήσουν προστιθέμενη αξία προάγοντας τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και δημιουργώντας παράλληλα μια αρμονική συμβίωση μεταξύ ανθρώπου και περιβάλλοντος. Η εφαρμογή της Πράσινης Τραπεζικής κινείται προς αυτή την κατεύθυνση, αποτελώντας μια στρατηγική επιλογή η οποία θα οδηγήσει σε μια σειρά από οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά οφέλη.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση και η ανάλυση της έννοιας της Πράσινης Τραπεζικής (Green Banking) αλλά και το πώς η στρατηγική αυτή επιλογή αν ακολουθηθεί από ένα τραπεζικό ίδρυμα μπορεί να δημιουργήσει αξία στους πελάτες της, να αυξήσει την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα των λειτουργιών της αλλά και να καταφέρει να παραμείνει ανταγωνιστική στον κλάδο. Για την απάντηση των παραπάνω εκτός των άλλων αναλύεται και η περίπτωση μιας εγχώριας συστημικής τράπεζας, της Τράπεζας Πειραιώς η οποία μέσα από μια σειρά δράσεων πρωτοπορεί τα τελευταία χρόνια στον τομέα του Green Banking.

Η εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη, τη βιβλιογραφική ανασκόπηση (κεφάλαια 1- 3) και τη μελέτη περίπτωσης (κεφάλαιο 4). Στο πρώτο κεφάλαιο εισάγεται η έννοια της Πράσινης Τραπεζικής και η σημασία της για το περιβάλλον και την κοινωνία. Επιπλέον, παρουσιάζεται η έννοια του πράσινης επιχειρηματικότητας καθώς και το περιεχόμενο των «πράσινων» στρατηγικών. Παράλληλα, γίνεται αναφορά στα στάδια που ακολουθεί μια τράπεζα στο δρόμο προς την αειφορία.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται το Green Banking σε διεθνές επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα καταγράφονται οι δράσεις μεγάλων διεθνών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και τραπεζών αλλά και εγχώριων συστημικών τραπεζών στο συγκεκριμένο τομέα καθώς και τα αποτελέσματα που προήλθαν από την εφαρμογή του. Στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας καταγράφεται η σύνδεση της Πράσινης Τραπεζικής με την Τεχνολογία και τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και στο πως ο συνδυασμός αυτών συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η περίπτωση της Τράπεζας Πειραιώς η οποία κατέχει ηγετική θέση στον κλάδο. Αναλύονται οι δράσεις της Τράπεζας πάνω στον τομέα της Πράσινης Τραπεζικής, οι στρατηγικές κινήσεις που ακολούθησε, τα πράσινα προϊόντα και οι υπηρεσίες που έχει αναπτύξει και προσφέρει στους πελάτες της καθώς και τα οικονομικά οφέλη που προέκυψαν από το πράσινο χαρτοφυλάκιό της. Τέλος, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της εργασίας από την ανάλυση των δύο μερών και τον συνδυασμό αυτών.

Για την πραγματοποίηση της παρούσας εργασίας χρησιμοποιήθηκε ξένη και ελληνική βιβλιογραφία καθώς και αρθρογραφία. Επιπλέον, χρησιμοποιήθηκαν πληροφορίες από ηλεκτρονικές πηγές αλλά και από συνεντεύξεις με αρμόδια στελέχη της Τράπεζας Πειραιώς, κυρίως για τη συγγραφή του β' μέρους της εργασίας.

Σημαντικοί όροι : Πράσινη Τραπεζική (Green Banking), ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, πράσινη επιχειρηματικότητα, ποιότητα περιβάλλοντος, σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης

ΜΕΡΟΣ Α΄ :
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Νέο Ανταγωνιστικό Περιβάλλον

1.1. Εισαγωγή

Βαδίζοντας σε μια εποχή έντονου ανταγωνισμού εξαιτίας της απελευθέρωσης της αγοράς, των επαναλαμβανόμενων χρηματοπιστωτικών κρίσεων και της διάχυσης της τεχνολογίας οι οργανισμοί έρχονται διαρκώς αντιμέτωποι με νέες ανάγκες. Αφουγκραζόμενοι λοιπόν τις ανάγκες του εξωτερικού περιβάλλοντος οι οργανισμοί αναζητούν νέες στρατηγικές οι οποίες θα τους εξασφαλίσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και κατ' επέκταση ισχυρό μερίδιο αγοράς. Οι νέες προκλήσεις δεν αφήνουν αμέτοχο και τον τραπεζικό κλάδο ο οποίος προσπαθεί να προσαρμοστεί στο σύγχρονο ανταγωνιστικό περιβάλλον αλλάζοντας ριζικά τον τρόπο λειτουργίας του.

Οι συνέπειες της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής καθιστούν σήμερα πιο αναγκαίο από ποτέ το συνδυασμό βιώσιμης παραγωγής και πράσινου επιχειρείν. Έτσι λοιπόν, οι τράπεζες σεβόμενες των ορίων που έχει θέσει η φύση έχουν στρέψει τα τελευταία χρόνια το ενδιαφέρον τους στην πράσινη τραπεζική. Η πράσινη τραπεζική δεν αποτελεί απλώς μια μόδα η οποία εντάσσεται στα πλαίσια του ευρύτερου πράσινου επιχειρείν που ακολουθούν οι οργανισμοί, αλλά μια στρατηγική επιλογή η οποία μέσω σωστών διεργασιών θα οδηγήσει στην απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι τράπεζες παίζοντας καθοριστικό ρόλο σε οικονομικό αλλά και κοινωνικό επίπεδο έχουν επιδείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον τα τελευταία χρόνια απέναντι στα περιβαλλοντικά ζητήματα. Η σύγχρονη τράπεζα εγκαταλείπει το παραδοσιακό μοντέλο της και προσαρμόζεται στα νέα τραπεζικά δεδομένα δημιουργώντας ένα πιο σύγχρονο προφίλ.

Παγκοσμίως, οι τράπεζες υιοθετούν «πράσινες» πρακτικές προκειμένου να μειώσουν το αντίκτυπό τους στο περιβάλλον και παράλληλα να εξοικονομήσουν κόστος. Η

ανάγκη για καινοτόμες λύσεις μέσα σε ένα πολυτάραχο εξωτερικό περιβάλλον επιβάλλει στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μια τέτοια πράσινη στροφή. Ο τραπεζικός τομέας μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης και της προστασίας του περιβάλλοντος προωθώντας ένα περιβαλλοντικά βιώσιμο και κοινωνικά υπεύθυνο θεσμό. (Bahl, 2012)

Οι τράπεζες οφείλουν να προσαρμόζονται συνεχώς και να καινοτομούν προωθώντας νέα τραπεζικά προϊόντα. Η πράσινη στροφή των τραπεζών δεν είναι μόνο απαραίτητη για τη δημιουργία μιας ισχυρής εικόνας απέναντι στους πελάτες αλλά και για τη μείωση του λειτουργικού κόστους και παράλληλα την εξασφάλιση μεγαλύτερου μεριδίου αγοράς. Σήμερα, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν περισσότερους και αποτελεσματικότερους τρόπους να προχωρήσουν «πράσινα», εξαιτίας της ανάπτυξης της τεχνολογίας.

Το Green Banking και η αειφόρος ανάπτυξη στον τραπεζικό κλάδο μπορούν να επιτευχθούν μέσω της ευαισθητοποίησης των εσωτερικών μερών της τράπεζας. Τα τραπεζικά ιδρύματα θα πρέπει να επικοινωνούν την πράσινη τραπεζική πολιτική και τα προγράμματά στους εργαζόμενους και τους πελάτες τους μέσω του Διαδικτύου και της δημοσίευσης των ετήσιων εκθέσεων για την ορθότερη εφαρμογή της πράσινης τραπεζικής. (Baul, 2012)

Με βάση τους Mercier και Zenklusen (2002) τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα μπορούσαν να ακολουθήσουν διαφορετικές στρατηγικές για την αντιμετώπιση του περιβαλλοντικών προβλημάτων και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης της κοινωνίας. Οι τράπεζες θα πρέπει να διαδραματίσουν ένα προληπτικό ρόλο. Ως μέρος της αρχής της δανειοδότησης του θα πρέπει να συμπεριλάβουν περιβαλλοντικές και οικολογικές πτυχές προκειμένου να υποχρεώσουν τις βιομηχανίες να επενδύσουν στην περιβαλλοντική διαχείριση με τη βοήθεια κατάλληλων τεχνολογιών και συστημάτων διαχείρισης. Για την ύπαρξη μίας βιώσιμης τράπεζας, η υιοθέτηση της πράσινης τραπεζικής ως επιχειρηματικό μοντέλο θα πρέπει να γίνει χωρίς καθυστέρηση. Η πολιτεία θα πρέπει να φροντίσει για τη

διαμόρφωση ενός πράσινου πλαισίου το οποίο θα βοηθήσει της τράπεζες να κινηθούν προς αυτή την κατεύθυνση. (Baul, 2012)

1.2. Πράσινο Επιχειρείν

Η «πράσινη οικονομία» ίσως να αποτελεί την οικονομία του μέλλοντος, καθώς η έννοια του «πράσινου» έχει γίνει μέρος της επιχειρηματικής στρατηγικής των οργανισμών. Οι επιχειρήσεις οι οποίες ασχολούνται με την οικολογική αποδοτικότητα έχουν ως κύριο σκοπό να τροποποιήσουν τις δραστηριότητές τους με τέτοιο τρόπο ώστε να ελαχιστοποιήσουν τόσο τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις όσο και το κόστος λειτουργίας τους. (Groenewegen, Fischer, Jenkins & Schot, 1996)

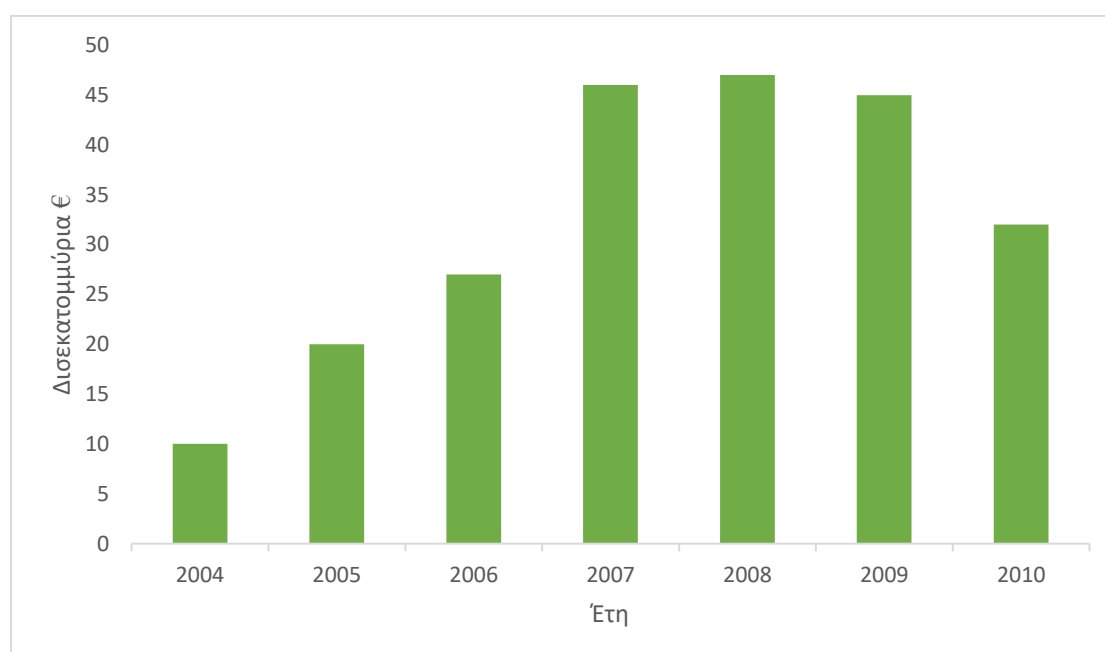
Το ανταγωνιστικό περιβάλλον αλλάζει διαρκώς ως προς τη διαχείριση του περιβάλλοντος διαμορφώνοντας έτσι μια νέα κατάσταση όχι μόνο για τις επιχειρήσεις αλλά και για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να μένουν απαθείς απέναντι στα περιβαλλοντικά προβλήματα καθώς η περιβαλλοντική υποβάθμιση μπορεί να επηρεάσει άμεσα την ανταγωνιστικότητα και την κερδοφορία τους. Η «πράσινη επιχείρηση» κρατάει μια θετική στάση απέναντι στην προστασία του περιβάλλοντος στο σύνολο των δραστηριοτήτων της καθώς δε θεωρεί το περιβάλλον ως ένα περιοριστικό παράγοντα στη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Μια πράσινη επιχείρηση θα πρέπει να διαφοροποιείται σε σχέση με τους ανταγωνιστές της, αντιμετωπίζοντας εξ αρχής τις αδυναμίες στις περιβαλλοντικές επιδόσεις της ως ευκαιρίες εκμετάλλευσης και βελτίωσης της υφιστάμενης κατάστασης. Κατά συνέπεια, η πράσινη επιχείρηση εντοπίζει τις πιθανές αναποτελεσματικότητες στην οργάνωση της παραγωγής και της αγοράς, τις αντιμετωπίζει και στη συνέχεια μοιράζεται το οικονομικό όφελος που δημιουργείται από την εξοικονόμηση του κόστους με τον πελάτη της.

Οι επενδύσεις στους τομείς της πράσινης επιχειρηματικότητας παρουσίασαν αυξητικές τάσεις τα τελευταία χρόνια παγκοσμίως. Με εξαίρεση τα έτη 2009 και

2010, όπου η τάση μειώθηκε εξαιτίας της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης οι πράσινες επενδύσεις ανέκτησαν την αυξητική τους τάση από το έτος 2011. Τα μεγέθη της πράσινης επιχειρηματικότητας παρουσίασαν αυξητική πορεία και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Παρά την οικονομική κρίση στις χώρες της Ευρωζώνης τα μεγέθη φαίνεται πως άντεξαν στις πιέσεις αν και επηρεάστηκαν σημαντικά αποδεικνύοντας για μια ακόμη φορά ότι οι πράσινες επενδύσεις εμπεριέχουν χαμηλό κίνδυνο και μακροπρόθεσμα οφέλη. (Εταιρική Περιβαλλοντική Έκθεση, 2012, Τράπεζα Πειραιώς).

Διάγραμμα 1.1. : Η πορεία των πράσινων επενδύσεων σε ΑΠΕ στην Ευρώπη

Πηγή: Εταιρική Περιβαλλοντική Έκθεση, (2012). Τράπεζα Πειραιώς.

Όσον αφορά τη χώρα μας, οι πράσινες επενδύσεις και κυρίως οι επενδύσεις που αφορούν τον τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας αυξήθηκαν σημαντικά, όπως παρουσιάζεται και στο διάγραμμα 1.1. Στο γεγονός αυτό συνέβαλλε η αλλαγή του νομοθετικού πλαισίου και οι ευνοϊκότεροι όροι για την ηλεκτροπαραγωγή, τα

χρηματοδοτικά εργαλεία καθώς και η συμμετοχή του επενδυτικού κοινού. (Εταιρική Περιβαλλοντική Έκθεση, 2012, Τράπεζας Πειραιώς).

Η Τράπεζα Πειραιώς ήδη από το 2010 έχει ορίσει στα καταστήματά της εξειδικευμένο στα περιβαλλοντικά ζητήματα Συνεργάτη Αναπτυξιακών Προγραμμάτων για την καλύτερη και ευκολότερη προώθηση των πράσινων προϊόντων της. Με τα πράσινα προϊόντα της Τράπεζας Πειραιώς ενισχύονται οικονομικά έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εξοικονόμησης ενέργειας, πράσινων μεταφορών, εναλλακτικής διαχείρισης απορριμμάτων, αποβλήτων και νερού, καθώς και η βιολογική γεωργία, η πράσινη χημεία και ο οικοτουρισμός - αγροτουρισμός. Έτσι λοιπόν, επιτυγχάνεται έμμεσα η επίλυση διαφόρων περιβαλλοντικών προβλημάτων, όπως για παράδειγμα το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής, της εξάντλησης των φυσικών πόρων, της ρύπανσης των υδάτων και του εδάφους.

Η συστηματική προσπάθεια της Τράπεζας Πειραιώς για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων έχει ως αποτέλεσμα τη στήριξη επενδυτικών σχεδίων που τηρούν όλες τις απαραίτητες περιβαλλοντικές προδιαγραφές με όρια συνολικού ύψους 1,6 δισ. ευρώ στο τέλος του 2013, αυξημένα κατά 23% σε σχέση με το τέλος του 2012, ενώ και τα δανειακά υπόλοιπα, που ανήλθαν σε 1,2 δισ. ευρώ, αυξήθηκαν κατά 33%.

Θετικά φαίνεται πως είναι τα πράγματα σε εθνικό επίπεδο όσον αφορά το χώρο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας καθώς φαίνεται να υπάρχει έντονο επενδυτικό ενδιαφέρον. Η χώρα ανέβηκε οκτώ θέσεις στην λίστα των κρατών που συνθέτουν το Δείκτη Ελκυστικότητας των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Renewable energy country attractiveness index – RECAI) καταλαμβάνοντας την 32^η θέση. (www.tovima.gr)

Σύμφωνα με την 49η έκδοση του Δείκτη, η Ελλάδα έχει ανέβει στην 32η θέση, μετά την Ταϊλάνδη και πριν από τη Νότιο Κορέα, από την 40η και τελευταία θέση που βρισκόταν στις δύο προηγούμενες εκδόσεις. Πρόκειται για την καλύτερη επίδοση της χώρας μας στην παγκόσμια κατάταξη την τελευταία τετραετία. Το γεγονός αυτό

οφείλεται σε μια σειρά από προσπάθειες που έχουν γίνει όπως για παράδειγμα η διάθεση νέων κονδυλίων χρηματοδότησης από διεθνείς οργανισμούς καθώς και από την ίδια τη Ευρωπαϊκή Ένωση με σκοπό τη βελτίωση της ελκυστικότητας των ΑΠΕ στη χώρα μας. (www.tovima.gr)

Μετά την ψήφιση του νέου θεσμικού πλαισίου, η αγορά των ΑΠΕ φαίνεται να σταθεροποιείται. Οι τράπεζες θα κληθούν να παίξουν ουσιαστικό ρόλο στις εξελίξεις του συγκεκριμένου κλάδου και να υποδεχθούν νέες επενδυτικές προτάσεις οι οποίες θα αξιολογηθούν με βάση τα τραπεζικά κριτήρια αλλά και βάση προηγούμενων έργων που ήδη έχουν υλοποιηθεί στη χώρα μας.

Το τραπεζικό σύστημα έχει συμπεριλάβει στους τομείς των δραστηριοτήτων του την πράσινη ανάπτυξη, η οποία αποτελεί έναν ισχυρό μοχλό ανάπτυξης με περιβαλλοντικά και όχι μόνο οφέλη για την οικονομία και την κοινωνία. Ως πράσινη ανάπτυξη μπορεί να θεωρηθεί κάθε είδους ανάπτυξη η οποία πραγματοποιείται έχοντας στο επίκεντρο την προστασία του περιβάλλοντος. Πρόκειται για ένα νέο μοντέλο με εφαρμογή σε όλους τους τομείς της κοινωνίας του οποίου η σπουδαιότητα έχει γίνει αντιληπτή από το σύνολο του επιχειρηματικού κόσμου.

1.3. Πράσινες στρατηγικές

Οι επιχειρήσεις για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις του ανταγωνιστικού περιβάλλοντος τους παρέχουν στην αγορά πιο «πράσινα» προϊόντα εφαρμόζοντας πιο «πράσινες» διεργασίες. Τα περιβαλλοντικά προϊόντα και οι διαδικασίες παίζουν πλέον κυρίαρχο ρόλο στη νέα πραγματικότητα με αποτέλεσμα αρκετοί οργανισμοί να διερευνούν τρόπους μείωσης των επιπτώσεών τους πάνω στο περιβάλλον. (Curran, 2006)

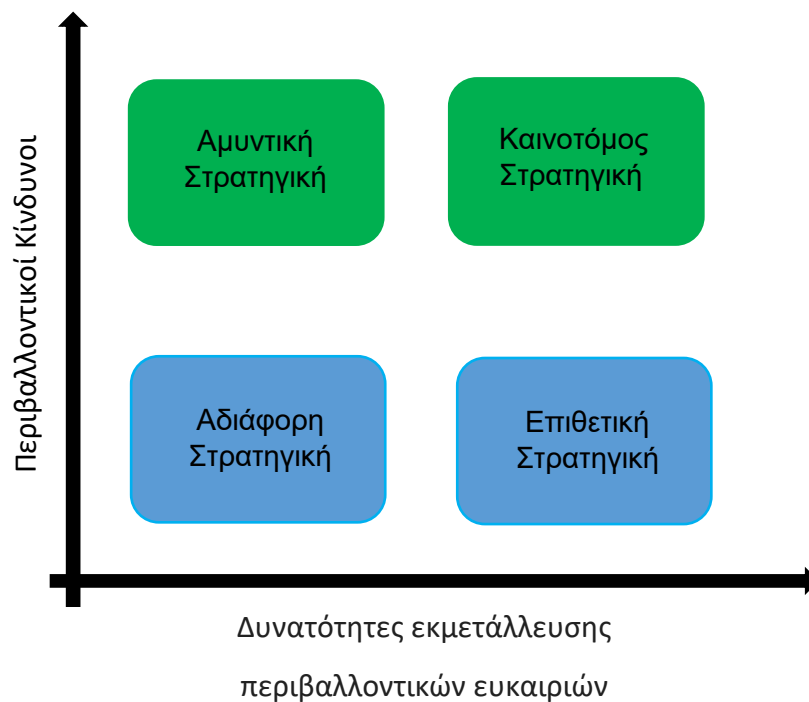
Οι οργανισμοί μπορούν να αντιμετωπίσουν τις περιβαλλοντικές προκλήσεις με έναν πιο ολοκληρωμένο τρόπο, υιοθετώντας και εφαρμόζοντας πρακτικές που υπάρχουν στη σύγχρονη διοίκηση. (Groenewegen, Fischer, Jenkins & Schot, 1996) Ωστόσο, η υιοθέτηση συγκεκριμένων πολιτικών και πρακτικών σχετικά με το περιβάλλον μπορεί

να καθίσταται αναποτελεσματική σε αρκετές περιπτώσεις αν αυτές δεν ενσωματώνονται στη γενικότερη επιχειρηματική στρατηγική του οργανισμού. (Hutchinson, 1996 & Hoffman, 2000)

Παρ' όλο που οι οργανισμοί υιοθετούν τις γνωστές στρατηγικές του Porter (1985) για την εφαρμογή του στρατηγικού μάνατζμεντ (στρατηγική ηγεσίας κόστους ή στρατηγική διαφοροποίησης) ωστόσο δεν έχει υπάρξει μια ευρέως αποδεκτή τυπολογία όσον αφορά τις περιβαλλοντικές στρατηγικές.

Ο Steger (1994) διέκρινε τέσσερις κατηγορίες επιχειρηματικών περιβαλλοντικών στρατηγικών: την **αδιάφορη**, την **επιθετική**, την **αμυντική** και την **καινοτόμο**. Η διάκριση αυτή έγινε με βάση τις εξής δύο συνιστώσες: το επίπεδο περιβαλλοντικού κινδύνου στις δραστηριότητες της επιχείρησης και τις δυνατότητες της επιχείρησης για αξιοποίηση ευκαιριών μέσω της προστασίας του περιβάλλοντος.

Διάγραμμα 1.2. : Πράσινες Στρατηγικές

Πηγή: Steger U. (1993). "The Greening of the Board Room : How German Companies are Dealing with Environmental Issues". Environmental Strategies for Industry, Washington D.C. : Island Press.

Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα 1.2. η *αδιάφορη στρατηγική* ακολουθείται από επιχειρήσεις οι οποίες έχουν χαμηλό περιβαλλοντικό κίνδυνο και ακόμη λιγότερες περιβαλλοντικές ευκαιρίες για ανάπτυξη. Η *επιθετική στρατηγική* αφορά επιχειρήσεις οι οποίες έχουν σημαντικές δυνατότητες εκμετάλλευσης περιβαλλοντικών ευκαιριών και χαμηλό περιβαλλοντικό κίνδυνο. Οι επιχειρήσεις αυτές μπορεί να πετύχουν σημαντικές περιβαλλοντικές βελτιώσεις. Η *αμυντική στρατηγική* υιοθετείται από επιχειρήσεις με υψηλό περιβαλλοντικό κίνδυνο όπως οι χημικές εταιρείες. Οι οργανισμοί αυτοί δεν μπορούν να αγνοούν τα περιβαλλοντικά ζητήματα καθώς μπορεί να διακυβευθεί η ίδια τους η επιβίωση. Τέλος, η *καινοτόμος στρατηγική* αφορά επιχειρήσεις που έχουν υψηλό περιβαλλοντικό κίνδυνο αλλά και πολλές δυνατότητες εκμετάλλευσης περιβαλλοντικών ευκαιριών μέσω κατάλληλων αλλαγών των διεργασιών τους.

Από την άλλη το μοντέλο στρατηγικών επιλογών του Roome (1992) διακρίνει τις εξής πέντε επιχειρηματικές περιβαλλοντικές στρατηγικές: *μη συμμόρφωσης, συμμόρφωσης, συμμόρφωσης-συν, εμπορικής και περιβαλλοντικής αριστείας* και την *καινοτόμο (leading-edge)*.

Οι περιβαλλοντικές στρατηγικές *μη συμμόρφωσης* και *συμμόρφωσης* αναφέρονται στη συμμόρφωση της επιχείρησης απέναντι στα περιβαλλοντικά πρότυπα. Η περιβαλλοντική στρατηγική *συμμόρφωση-συν (compliance-plus)* συνεπάγεται την αναζήτηση ευκαιριών πέραν των υφιστάμενων προτύπων και κανόνων ενσωματώνοντας τις τεχνικές της περιβαλλοντικής διαχείρισης στο γενικότερο σύστημα διοίκησης της επιχείρησης. Τέλος, οι δύο τελευταίες περιβαλλοντικές στρατηγικές αντιμετωπίζουν την περιβαλλοντική διοίκηση ως μια σωστή προσέγγιση διοίκησης που αναγνωρίζει τις περιβαλλοντικές ευκαιρίες με στόχο μια καινοτόμο

περιβαλλοντική διαχείριση η οποία θα οδηγήσει στην απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Αντιπαραθέτοντας τα δύο μοντέλα περιβαλλοντικών στρατηγικών Steger και Roome βλέπουμε ότι η διάκριση των στρατηγικών βασίζεται σε διαφορετικές συνιστώσες. Ο Steger αντιλαμβάνεται την αντίδραση της επιχείρησης απέναντι στο περιβάλλον με βάση τους περιβαλλοντικούς κινδύνους και τις δυνατότητες εκμετάλλευσης περιβαλλοντικών ευκαιριών. Ο Roome από την άλλη υποστηρίζει ότι οι περιβαλλοντικές πιέσεις όπως η νομοθεσία και οι περιορισμοί εντός της επιχείρησης είναι το ίδιο σημαντικές προκειμένου να ενσωματωθούν τα περιβαλλοντικά ζητήματα στη γενικότερη στρατηγική της επιχείρησης.

Η βιβλιογραφία κάνει μια διάκριση μεταξύ των επιχειρήσεων που ενδιαφέρονται απλώς για τη συμμόρφωση απέναντι στα πρότυπα στοχεύοντας στην εκπλήρωση των νομικών απαιτήσεων και εκείνων που υιοθετούν πιο προληπτικές στρατηγικές για το περιβάλλον, λαμβάνοντας υπόψη διάφορους άλλους παράγοντες (Schot και Fischer, 1993). Ο Porter (1991) προτείνει οι πιέσεις από τις κανονιστικές ρυθμίσεις, τη μείωση του κόστους και την ανάγκη για περιβαλλοντική βελτίωση των λειτουργικών επιδόσεων θα πρέπει να λειτουργούν ενισχυτικά τους οργανισμούς για την ανάπτυξη πράσινης καινοτομίας μέσω της προώθησης πράσινων καινοτόμων προϊόντων.

Η αντιπαράθεση μεταξύ προστασίας του περιβάλλοντος και οικονομικής ανταγωνιστικότητας προκύπτει μέσα από μια στατική άποψη του ανταγωνισμού η οποία ουσιαστικά δεν υφίσταται. Οι αυστηροί περιβαλλοντικοί κανονισμοί δεν εμποδίζουν την εξασφάλιση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος έναντι των υπολοίπων υφιστάμενων ανταγωνιστών του κλάδου αλλά αντιθέτως συχνά το ενισχύουν. (Porter, 1991)

Με βάση τους Taylor (1992) και Welford (1992), θα πρέπει να υπάρχει μια προληπτική στάση απέναντι στα περιβαλλοντικά ζητήματα με τη συνολική δέσμευση της διοίκησης. Σε όλες τις δραστηριότητες δηλαδή του οργανισμού θα πρέπει να ενσωματώνονται οι περιβαλλοντικές ανησυχίες χαράσσοντας έτσι μια συνολική

στρατηγική. Η έρευνα του Taylor (1992) παρουσιάζει ότι κορυφαίες επιχειρήσεις χρησιμοποιούν περιβαλλοντικές πιέσεις προκειμένου να βελτιώσουν την αποδοτικότητα τους, να ενισχύσουν την εταιρική εικόνα τους και να εκμεταλλευτούν ευκαιρίες ώστε να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Ο Steger (1993) προτείνει οι πράσινες πρακτικές να λειτουργήσουν με τέτοιο τρόπο ώστε να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να εξοικονομήσουν κόστος, να αυξήσουν τις περιβαλλοντικές ευκαιρίες και να προωθήσουν την αποδοτική χρήση των πόρων. Πιο συγκεκριμένα, η ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στην επιχειρηματική στρατηγική θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μέσο για τη βελτίωση της ευθυγράμμισης μιας επιχείρησης με τις αυξανόμενες περιβαλλοντικές ανησυχίες και προσδοκίες των ενδιαφερομένων μερών (stakeholders).

Εάν η ενσωμάτωση αυτή των περιβαλλοντικών ζητημάτων στην επιχειρηματική στρατηγική μπορεί να ερμηνευθεί ως μια προσπάθεια να ικανοποιηθούν οι προσδοκίες των ενδιαφερομένων μερών (stakeholders), τότε ο εντοπισμός κρίσιμων ενδιαφερομένων αποτελεί ένα σημαντικό βήμα στη διαμόρφωση της επιχειρηματικής στρατηγικής. Ωστόσο, δεν είναι όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη εξίσου σημαντικά για τις επιχειρήσεις κατά τη διαμόρφωση και υλοποίηση περιβαλλοντικών στρατηγικών. (Garrod, 1997, Gladwin, 1993, Zimmerer & Green, 1995).

Τις προηγούμενες δεκαετίες η περιβαλλοντική διαχείριση αντιμετωπίστηκε από πολλούς οργανισμούς με ελάχιστο ενθουσιασμό. Πιο πρόσφατα οι επιχειρήσεις άρχισαν να θεωρούν την περιβαλλοντική διαχείριση ως ένα στρατηγικό εργαλείο για την απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. (Shrivastava et al, 1992) Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι τράπεζες ως βασικός παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης και σταθερότητας καλούνται να ανταποκριθούν στις νέες ευκαιρίες και τις συνθήκες του παγκόσμιου ανταγωνιστικού περιβάλλοντος. Στα νέα παγκόσμια δεδομένα το περιβάλλον και η ποιότητα λειτουργούν στρατηγικά.

1.4. Η έννοια της Πράσινης Τραπεζικής

Μια τράπεζα μπορεί να θεωρηθεί «πράσινη» όταν αποφασίσει να ακολουθήσει στρατηγικές οι οποίες έχουν κύριο στόχο την περιβαλλοντική και κοινωνική βελτίωση κατευθύνοντας τις βασικές λειτουργίες της προς την κατεύθυνση αυτή. Η έννοια της πράσινης τραπεζικής αναφέρεται ουσιαστικά στην τραπεζική εκείνη δραστηριότητα η οποία λαμβάνει χώρα σε τέτοιες περιοχές και με τέτοιο τρόπο που συμβάλλει στη συνολική μείωση των εξωτερικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα αλλά και του εσωτερικού αποτυπώματος άνθρακα (Green, 1989).

Πιο συγκεκριμένα, με τον όρο Green Banking εννοούμε την προσαρμογή ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος στα δεδομένα μιας νέας οικονομίας και κυρίως στην έμπρακτη υποστήριξη επενδύσεων που στοχεύουν στην αειφόρο ανάπτυξη. (UNEP Statement of Commitment by Financial Institutions (FI) on Sustainable Development). Η πράσινη τραπεζική σημαίνει συνδυασμός επιχειρησιακών βελτιώσεων, τεχνολογίας και αλλαγών στις συνήθειες των πελατών και αναφέρεται στο πώς είναι η τράπεζα απέναντι στα περιβαλλοντικά ζητήματα. (Sharma et al, 2013)

Με άλλα λόγια η πράσινη τραπεζική αποτελεί μια μακροπρόθεσμη επιχειρηματική στρατηγική, η οποία συμβάλλει όχι μόνο στην επίτευξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και κέρδους για την τράπεζα αλλά και στη διατήρηση της βιωσιμότητας του περιβάλλοντος.

Η έννοια της πράσινης τραπεζικής εμφανίστηκε το 1980 από την ολλανδικής προελεύσεως τράπεζα Τρίδος. Το 1990, η τράπεζα δημιούργησε «πράσινο ταμείο» για τη χρηματοδότηση φιλικών προς το περιβάλλον έργων (Dash, 2008). Έχοντας ως παράδειγμα την συγκεκριμένη τράπεζα, τράπεζες απ' όλο τον κόσμο ξεκίνησαν να αναλαμβάνουν πιο «πράσινες» πρωτοβουλίες.

Το 2003 η πράσινη τραπεζική ακολουθήθηκε από τις δυτικές χώρες έχοντας ως κύριο σκοπό την προστασία και τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος. Στη συνέχεια εγκαινιάστηκαν οι αρχές του Ισημερινού και υιοθετήθηκαν αρχικά από ορισμένες κορυφαίες παγκόσμιες τράπεζες, όπως η Citigroup Inc, η Royal Bank of Scotland, η Westpac Banking Corporation. Τον Μάρτιο του 2009, ο Αμερικανός Chris

Van Hollen εισήγαγε στο Κογκρέσο πράξη Πράσινης Τράπεζας με στόχο την ίδρυση πράσινης τράπεζας υπό την κυριότητα της κυβέρνησης των ΗΠΑ.

Η έννοια της πράσινης τραπεζικής περιλαμβάνει πρακτικές που ακολουθούν οι τράπεζες για τη μείωση του περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος υιοθετώντας περιβαλλοντικά συστήματα διαχείρισης, επιτροπές ελέγχου των επενδυτικών προγραμμάτων και συμμόρφωσης τους απέναντι στα ευρωπαϊκά και διεθνή δεδομένα καθώς και τη δημιουργία πράσινων χρηματοοικονομικών προϊόντων.

Το green banking συμβάλλει στη δημιουργία αποτελεσματικών λύσεων για την αντιμετώπιση μιας σειράς περιβαλλοντικών προβλημάτων, όπως για παράδειγμα η κλιματική αλλαγή, η αλλαγή της ποιότητας του αέρα και η μείωση της βιοποικιλότητας, ενώ παράλληλα εξασφαλίζει ευκαιρίες προς όφελος των πελατών. Μέσω της εφαρμογής του αποφεύγονται οι εργασίες μέσω χαρτιού, χορηγούνται δάνεια που δεν αντίκεινται στις περιβαλλοντικές κυρώσεις ενώ δημιουργείται ένα κλίμα ευαισθητοποίησης προς τους επιχειρηματίες απέναντι στα περιβαλλοντικά πρότυπα διαχείρισης. (Bahl,2012)

Με βάση τους Sahoo and Nayak, 2008 η σημασία της πράσινης τραπεζικής είναι μεγάλη, όχι μόνο για τις ίδιες τις τράπεζες αλλά και για το σύνολο της οικονομίας, καθώς συμβάλλει στην αποφυγή μιας σειράς κινδύνων που σχετίζονται με τον τραπεζικό κλάδο:

- Πιστωτικός κίνδυνος : προκύπτει όταν οι τράπεζες προχωρούν στην έκδοση δανείων σε επιχειρήσεις που επηρεάζονται αρνητικά από τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, όπως για παράδειγμα το αυξανόμενο κόστος καθαρισμού της ρύπανσης ή των περιβαλλοντικών φόρων τα οποία χαρακτηρίζονται από υψηλό κίνδυνο. Επιπλέον, ο πιστωτικός κίνδυνος συνδέεται με τη χορήγηση δανείων με την παροχή ακινήτων ως εγγύηση, η αξία όμως των οποίων έχει μειωθεί λόγω διαφόρων περιβαλλοντικών προβλημάτων. Το γεγονός αυτό μπορεί να αποτελέσει μια πρόσθετη απώλεια για την τράπεζα σε περίπτωση αθέτησης. Αυτό σημαίνει πως οι τράπεζες κρίνονται σε σημαντικό βαθμό

συνυπεύθυνες για τη χορήγηση δανείων σε επιχειρήσεις χωρίς να έχει υπάρξει έλεγχος των περιβαλλοντικών επιπτώσεων τους. (Ellis et.al., 1992).

- Νομικός κίνδυνος : αναφέρεται στην άμεση ευθύνη που φέρουν οι τράπεζες, όταν κατέχουν στο χαρτοφυλάκιό τους περιουσιακά στοιχεία τα οποία συνδέονται με δραστηριότητες που προκαλούν περιβαλλοντικά προβλήματα. Μέσω της πράσινης τραπεζικής οι τράπεζες μπορούν να ελαχιστοποιήσουν τέτοιους κινδύνους και τα κόστη που τους συνοδεύουν, ενισχύοντας παράλληλα την εταιρική τους εικόνα.
- Κίνδυνος φήμης : η ύπαρξη αυξημένης ευαισθητοποίησης των πολιτών απέναντι σε θέματα που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος, ασκεί ακόμη μεγαλύτερες πιέσεις στα τραπεζικά ιδρύματα καθώς η προώθηση επενδύσεων μη φιλικών προς το περιβάλλον είναι δυνατόν να επηρεάσει αρνητικά τη φήμη τους. Έχει παρατηρηθεί ότι ο κίνδυνος της φήμης είναι πολύ μεγάλος σε τράπεζες οι οποίες έχουν χρηματοδοτήσει έργα αμφισβητήσιμης οικολογικής αποδοτικότητας.

Η υιοθέτηση της πράσινης τραπεζικής θα μπορούσε να βοηθήσει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να περιορίσουν τους παραπάνω κινδύνους και να εξασφαλίσουν καλύτερη επίδοση (performance).

1.5. Η πορεία προς την αειφορία στον τραπεζικό κλάδο

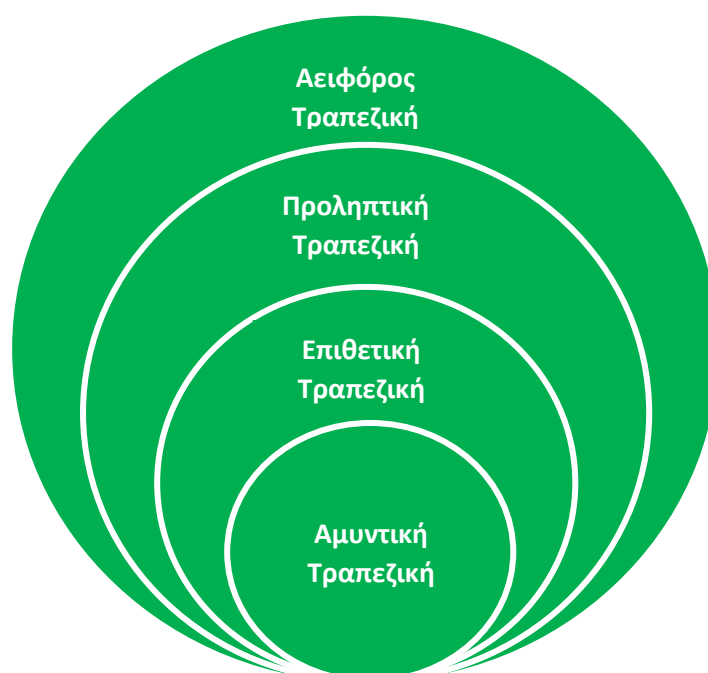
Ως χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, η τράπεζα παίζει σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση διαφόρων περιβαλλοντικών προβλημάτων δίνοντας άμεση προτεραιότητα στην ανάπτυξη της αειφορίας στις επιχειρηματικές της δραστηριότητες. Η εφαρμογή του green banking μπορεί να οδηγήσει σε ένα πιο αποδοτικό λειτουργικό κόστος, στην επίτευξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, στην ύπαρξη ισχυρού εταιρικού προφίλ και εμπορικού σήματος καθώς και στην επίτευξη των διαφόρων πολιτικών και επιχειρηματικών στόχων που έχουν τεθεί.

Με βάση τους Jeucken και Bouma (1999) υπάρχουν τέσσερα διαδοχικά στάδια ή συμπεριφορές δράσης των τραπεζών προς την αειφορία, όπως εμφανίζεται και στο διάγραμμα 1.3. Τα στάδια αυτά είναι τα εξής: *αμυντική τραπεζική, προληπτική τραπεζική, επιθετική τραπεζική και αειφόρος τραπεζική*. Με βάση το μοντέλο αυτό κάθε στάδιο δράσης καθορίζει τη στάση των τραπεζών απέναντι στα περιβαλλοντικά ζητήματα.

Στο στάδιο της *αμυντικής τραπεζικής*, η τράπεζα είναι ανενεργή και προσπαθεί να αντισταθεί στη νέα περιβαλλοντική νομοθεσία, καθώς μπορεί να βλάψει άμεσα ή έμμεσα τα συμφέροντά της.

Στο επόμενο στάδιο της *προληπτικής τραπεζικής*, η τράπεζα πρέπει να συμμορφώνεται με τη νομοθεσία, προκειμένου να αποφευχθεί ο περιορισμός των δραστηριοτήτων της. Η τράπεζα δηλαδή έχει ενσωματώσει τη διαχείριση περιβαλλοντικών κινδύνων στην καθημερινή της λειτουργία επειδή έχει διαπιστώσει ότι μπορεί με αυτόν τον τρόπο να εξοικονομήσει κόστος.

Διάγραμμα 1.3. : Στάδια δράσεις για την τραπεζική αειφορία

Πηγή: Jeucken, M (2001). “Sustainable Finance and Banking, The finance Sector and The Future of the Planet”. London, Earthscan.

Στο τρίτο στάδιο της *επιθετικής τραπεζικής*, στην οποία οι τράπεζες ανησυχούν για εσωτερικές και εξωτερικές δραστηριότητες και εκλαμβάνουν τις περιβαλλοντικές ανησυχίες ως δυνατότητα απόκτησης ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Το τελευταίο στάδιο της *αιεφόρου τραπεζικής*, αποτελεί μια λύση κερδίζω-κερδίζω (win-win). Οι τράπεζες σε αυτό το στάδιο αναζητούν υψηλότερο ποσοστό βιωσιμότητας εστιάζοντας όχι μόνο στην ελαχιστοποίηση των κινδύνων αλλά και στην κοινωνία.

Το τραπεζικό σύστημα αποτελεί μία από τις πιο σημαντικές πηγές χρηματοδότησης για επενδύσεις τόσο σε βιομηχανικές και όσο και εμπορικές δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες των τραπεζών είναι συνδεδεμένες με δραστηριότητες ή επενδυτικά σχέδια άλλων επιχειρήσεων, οι οποίες είναι πιθανό να δημιουργούν περιβαλλοντικά προβλήματα. Έτσι λοιπόν, ως κύριος μοχλός οικονομικής ανάπτυξης οι τράπεζες είναι δυνατό να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην προώθηση βιώσιμων και υπεύθυνων τόσο περιβαλλοντικά όσο και κοινωνικά επενδύσεων. (Sahoo & Nayak, 2008)

Βιβλιογραφία Κεφαλαίου

1. Bahl, S. (2012). "Green Banking – The New Strategic Imperative", Asian Journal of Research in Business Economic and Management, Vol 2.
1. Curran M.A. (2006). «Life Cycle Assessment: Principles and Practice». In: EPA/600/R-06/060. U.S. Environmental Protection Agency, Cincinnati
2. Dash, R. N. (2008). Sustainable green banking: The story of Triodos Bank. Cab Calling, 26-29.
3. Ellis, BillieJ, Jr Sharon S Willians & Sandra Y Bodeau, (1992). "Helping a Lender Develop an Environmental Risk Program," The Practical Real Estate Layer, July.
4. Garrod B. (1997). "Business strategies, globalization and environment". In Globalization and Environment. OECD: Paris; 269-314.
5. Gladwin T. (1993). "The meaning of greening: a plea for organizational theory. In Environmental Strategy for Industries: International Perspectives on Research Needs and Policy Implications". Fischer K, Schot J (eds). Island Press: Washington, DC; 37-61.
6. Green, C. F. (1989). "Business Ethics in Banking". Journal of Business Ethics 8.8:631– 634
7. Groenewegen P., Fischer K., Jenkins E. & Schot J. (1996). "The Greening of Industry Resource Guide and Bibliography". Island Press, Washington D.C.
8. Hutchinson C. (1996). "Integrating environment policy with business strategy, Long Range Planning" 29(1): 11–23.
9. Hoffman AJ. (2000). "Competitive Environmental Strategy". Island: Washington, DC
10. Jeucken M., (2001). "Sustainable Finance and Banking, The finance Sector and The Future of the Planet". London, Earthscan.
11. Jeucken M. and Bouma, J,J (1999). "The Changing Environment of Banks". GMI Theme Issue, GMI-27, Autumn, 1999
12. Mercier, Francois and Zenklusen, Oliver. (2002). "Towards Green Banking Practices in South". ECOFACT AG, 2002,
13. Porter, M E (1985) "Competitive Advantage". The Free Press, New York
14. Porter, M E (1991) "Green Competitiveness", Scientific American, April 199

15. Porter, M.E. (1991), "America's Green Strategy", Scientific American, 264(4), 1-68.
16. Roome N. (1992). "Developing Environmental Management Strategies". Business Strategy and the Environment, Vol 1 (1), 11-24
17. Schot J & Fischer K. (1993). "Introduction: the greening of the industrial firm". In Environmental Strategies for Industry, Fischer K, Schot J (eds). Island Press: Washington, DC; 3-33
18. Sahoo P. Nayak, B. (2008) "Green Banking in India", Discussion Paper Series. No 125/2008.
19. Sharma N., Sarika K. & Gopal R. (2013). "A Study On Customers's Awareness on Green Banking Initiatives in Selected Public and Private Sector Banks with Special References to Mumbai". IOSR Journal of Economic and Finance p.28-35
20. Steadman ME, Zimmerer TW, Green RF. (1995). "Pressures from stakeholders hit Japanese companies". Long Range Planning 28(6): 29-37.
21. Steger U. (1993). "The Greening of the Board Room : How German Companies are Dealing with Environmental Issues". Environmental Strategies for Industry, Washington D.C. : Island Press.
22. Taylor, S R (1992). "Green Management: The Next Competitive Weapon". Futures Sept 1992,669- 680
23. Εταιρική Περιβαλλοντική Έκθεση 2012, Τράπεζας Πειραιώς.
24. <http://www.piraeusbankgroup.com/el/corporate-responsibility/environment/environmental-fields-of-action/green-business>
25. <http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=902408>
26. <http://www.fortunegreece.com/article/megali-prasini-trapeziki-strofi/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Παγκόσμιο Green Banking

2.1. Η στρατηγική μεγάλων τραπεζών για την εφαρμογή του green banking και τη βιώσιμη ανάπτυξη

Υπολογίζεται ότι από τα 50 τρισεκατομμύρια δολάρια σε τραπεζικά περιουσιακά στοιχεία σε αναδυόμενες αγορές λιγότερα από το 10% αυτών προορίζεται σε «πράσινα» δάνεια ή πιστώσεις. (IFC, 2013) Οι τράπεζες και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν συμβάλλουν σημαντικά στην εκπομπή αέριων ρύπων. Ωστόσο μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όπως για παράδειγμα η τράπεζα HSBC, η GE Money, η Citibank, η Τράπεζα της Αμερικής (Bank of America) και η Westpac έχουν υιοθετήσει «πράσινες» στρατηγικές ως αποτέλεσμα της αυξανόμενης προβολής των περιβαλλοντικών ζητημάτων, αλλά και των απαιτήσεων των πελατών για «πράσινα» προϊόντα και υπηρεσίες.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1990, το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (United Nation Environment Programme-UNEP) εισήγαγε μια χρηματοοικονομική πρωτοβουλία γνωστή σήμερα ως UNEPFI (United Nation Environment Programme Finance Initiative). Κύριος σκοπός αυτής της προσπάθειας ήταν να ενσωματωθούν οι περιβαλλοντικές και κοινωνικές διαστάσεις κατά την αξιολόγηση των χρηματοοικονομικών επιδόσεων (financial performance) και των κινδύνων στο χρηματοπιστωτικό τομέα.

Περίπου 34 διεθνείς τράπεζες ακολουθούν τις γραμμές του UNEP σε σχέση με τις περιβαλλοντικές αναφορές, τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, τις περιβαλλοντικές πολιτικές και την εκτίμηση του περιβαλλοντικού κινδύνου, προκειμένου να μειώσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά. (Jeucken, 2001) Τον Ιούνιο του 2003 σχηματίστηκε ένας περιβαλλοντικός συνασπισμός από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ABN AMRO, Citigroup, Barclays και WestLB που πρόβαλε ένα σύνολο περιβαλλοντικών και κοινωνικών αρχών τα οποία

πρέπει να ακολουθήσουν οι επιχειρήσεις οι οποίες θα χρηματοδοτούνται από τα παραπάνω χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Το 2006, η Κίνα συμπεριέλαβε για πρώτη φορά ποσοτικούς στόχους σχετικά με την ενεργειακή αποδοτικότητα ως υποχρεωτικούς, στα πλαίσια ενός πενταετούς εθνικού σχεδίου οικονομικής ανάπτυξης. Με βάση το σχέδιο αυτό, το 2007, η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας (People's Bank of China), η κινεζική Τραπεζική Επιτροπή και το Υπουργείο Προστασίας του Περιβάλλοντος της Κίνας υιοθέτησαν ένα διεθνώς αναγνωρισμένο πρόγραμμα για την αειφορία στον τραπεζικό κλάδο, την Πράσινη Πιστωτική Πολιτική (Green Credit Policy).

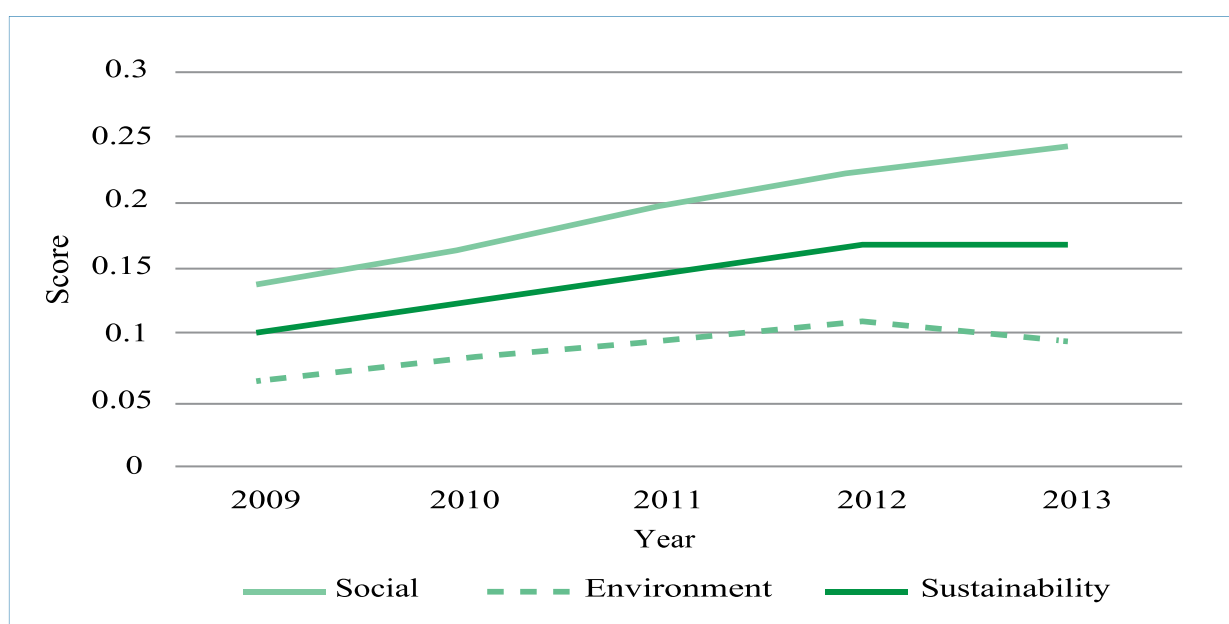
Το πρόγραμμα εισήγαγε τις κατευθυντήριες γραμμές και τους κανονισμούς για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στη λήψη χρηματοοικονομικών αποφάσεων. (Bai, Faure and Liu 2013) Σκοπός της συγκεκριμένης πολιτικής προσέγγισης ήταν η ουσιαστικότερη αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων και η μετάβαση στην αειφόρο ανάπτυξη όχι μόνο για τις τράπεζες αλλά για ολόκληρο το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Κίνας.

Η Πράσινη Πιστωτική Πολιτική (Green Credit Policy) ακολουθήθηκε το ίδιο έτος από ένα πακέτο πιστωτικών οδηγιών. Παράλληλα ξεκίνησε μια σειρά δραστηριοτήτων με σκοπό την αύξηση της ευαισθητοποίησης μεταξύ των τραπεζών αλλά και συζητήσεων με τους αρμόδιους φορείς προκειμένου να καταστεί δυνατή η «πράσινη» δανειοδότηση.

Οι κατευθυντήριες γραμμές οι οποίες εισήχθησαν για την Πράσινη Πιστωτική Πολιτική βασίστηκαν στην τοπική εμπειρία και τις διεθνείς καλές πρακτικές παρέχοντας έτσι έναν σαφή λειτουργικό οδηγό για την εφαρμογή της πράσινης τραπεζικής σε τρεις κυρίως κατηγορίες: τη διαχείριση του περιβαλλοντικού και κοινωνικού κινδύνου, τα «πράσινα» δανειοδοτικά προϊόντα και τις υπηρεσίες καθώς και τη «πράσινη» λειτουργία των τραπεζών.

Στο διάγραμμα 2.1. παρουσιάζονται οι περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιδόσεις των κινεζικών τραπεζών οι οποίες φαίνεται πως παρουσίασαν βελτιωτικές τάσεις κατά τα έτη 2009–2013. Οι βελτιώσεις οφείλονται στην Πράσινη Πιστωτική Πολιτική και στις οδηγίες που την ακολουθούν με βάση τις οποίες απαιτήθηκε από τις τράπεζες η ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών κινδύνων κατά τις διαδικασίες της αξιολόγησης του πιστωτικού κινδύνου. (Aizawa and Chaofei 2010; Zhang, Yang, and Bi 2011)

Διάγραμμα 2.1. : Περιβαλλοντικές & Κοινωνικές επιδόσεις κινεζικών τραπεζών

Πηγή: CIGI, (2016). “The impact of green banking guidelines on the sustainability performance of banks: the Chinese case”. CIGI - Center for International Governance Innovation, Policy Brief.

Στα τέλη του 2015, οι στατιστικές αναλύσεις για τις 21 κορυφαίες κινεζικές τράπεζες οι οποίες αντιπροσωπεύουν περίπου το 80% του τραπεζικού κλάδου έδειξαν ότι η πλειοψηφία έχει υιοθετήσει περιβαλλοντικές και κοινωνικές πρακτικές διαχείρισης κινδύνου ενώ η Πράσινη Πιστωτική Πολιτική (Green Credit Policy) συμπεριλαμβάνεται περίπου στο 10% των χαρτοφυλακίων των συγκεκριμένων τραπεζών. Παρόλο που η κινεζική Πράσινη Πιστωτική Πολιτική φαίνεται πως αποτελεί μια επιτυχημένη προσέγγιση, μικρός αριθμός κεντρικών τραπεζών σε άλλες

χώρες έχουν ενσωματώσει παρόμοια ζητήματα αειφορίας στις ρυθμίσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα. (Oyegunle and Weber 2015)

Η Τράπεζα της Αμερικής (Bank of America), μία από τις κορυφαίες αμερικανικές τράπεζες έχει διαθέσει πάνω από 70 δισεκατομμύρια δολάρια για τη χρηματοδότηση βιώσιμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και δραστηριοτήτων χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Στα πλαίσια των δεσμεύσεων της για τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος η Τράπεζα της Αμερικής θα διαθέσει κεφάλαια ύψους 125 δισεκατομμυρίων δολαρίων σε συνδυασμό με σημαντικά πνευματικά κεφάλαια για την εξεύρεση αποτελεσματικών λύσεων σχετικά με την κλιματική αλλαγή αλλά και άλλα περιβαλλοντικά ζητήματα.

Για τη διαχείριση των περιβαλλοντικών και κοινωνικών κινδύνων έχει θεσπιστεί ένα γενικό Πλαίσιο Πολιτικής για τον Περιβαλλοντικό και Κοινωνικό Κίνδυνο από την Τράπεζα της Αμερικής προκειμένου να παρέχεται πλήρη διαφάνεια στις ακολουθούμενες πολιτικές και διαδικασίες. Στον πίνακα 2.1. παρουσιάζονται οι περιβαλλοντικοί λειτουργικοί στόχοι για τα έτη 2010-2020 καθώς και τα αποτελέσματα για τα έτη 2013–2016. Πιο συγκεκριμένα οι στόχοι για τα έτη 2010–2020 είναι : (Bank of America Corporation, 2016. Social and Governance Data Summary)

- Επίτευξη ουδετερότητας άνθρακα για τα πεδία εκπομπών 1 και 2
- Μείωση των εκπομπών GHG βάσει τοποθεσίας κατά 50%
- Μείωση της χρήσης ενέργειας κατά 40%
- Αγορά ηλεκτρικής ενέργειας στο 100% από ανανεώσιμες πηγές
- Διατήρηση στο 20% της πιστοποίησης LEED σε ιδιωτικό και μισθωμένο χώρο
- Μείωση της χρήσης νερού κατά 45%
- Μείωση των αποβλήτων στους χώρους υγειονομικής ταφής κατά 35% (βασική γραμμή 2011)
- Απόρριψη στο 100% των ηλεκτρονικών αποβλήτων χρησιμοποιώντας πιστοποιημένους υπεύθυνους προμηθευτές
- Μείωση της χρήσης χαρτιού κατά 30%

- Διατήρηση του ποσοστού ανακύκλωσης σε χαρτί στο 10%
- Αγορά στο 100% χαρτιού από πιστοποιημένες πηγές
- Διατήρηση του ποσοστού απόκρισης στα αιτήματα της αλυσίδας εφοδιασμού CDP στο 90%
- Διατήρηση στο 90% της αλυσίδας εφοδιασμού CDP που ανταποκρίνεται σε προμηθευτές οι οποίοι μεταδίδουν εκπομπές GHG

Πίνακας 2.1.: Περιβαλλοντικοί Λειτουργικοί Στόχοι

2010-2020 Environmental Operational Goals	Goal	2013	2014	2015	2016	Results
Greenhouse Gases and Energy						
Achieve carbon neutrality for Scope 1 and 2 emissions	Carbon Neutral	19%	26%	37%	75%	●
Reduce location-based GHG emissions	50%	20%	26%	38%	42%	●
Reduce energy use	40%	17%	24%	32%	36%	●
Purchase electricity from renewable sources	100%	0%	0%	0%	64%	●
Green Building						
LEED certification in owned and leased space	20%	18%	19%	23%	22%	●
Water						
Reduce water use	45%	18%	27%	34%	37%	●
Waste						
Reduce waste to landfill ¹	35%	18%	2%	20%	6%	●
Dispose of e-waste using certified responsible vendors	100%	89%	91%	98%	98%	●
Paper						
Reduce paper use	30%	25%	29%	28%	30%	●
Average recycled content	10%	9%	8%	9%	11%	●
Paper from certified sources	100%	97%	98%	99%	99%	●
Vendor Engagement						
Response rate to our CDP supply chain information requests	90%	90%	91%	93%	90%	●
CDP supply chain responding vendors who report GHG emissions	90%	79%	78%	77%	79%	●

¹2011 base year

Πηγή: <https://about.bankofamerica.com/en-us/what-guides-us/environmental-sustainability-operations-and-employees.html#fbid= QR0h8078Xc>

Η Citigroup, μία από τις κορυφαίες αμερικανικές τράπεζες ξεκίνησε το 2002 τη πράσινη στροφή διαθέτοντας 10 δισεκατομμύρια δολάρια για τη δημιουργία γραφείων φιλικών προς το περιβάλλον αλλά και για την προώθηση της οικολογικής αποδοτικότητας. (Carlton, 2007) Το 2003, η Citigroup ξεκίνησε την προσμέτρηση του περιβαλλοντικού της αποτυπώματος. Δεδομένου ότι τα γραφεία της και τα υποκαταστήματά της καλύπτουν έκταση άνω των 9 εκατομμυρίων τετραγωνικών μέτρων, το 80% της κατανάλωσης ενέργειας προέρχονταν από το 10% των κτιρίων.

Μεγάλες χρηματοπιστωτικές εταιρείες όπως η GE Money, η Westpac και η HSBC αντιλαμβανόμενοι των προσδοκιών των πελατών αλλά και των αυξανόμενων περιβαλλοντικών ανησυχιών υιοθέτησαν πρόωρα την έννοια του «πράσινου». Η ανάπτυξη βιώσιμων στρατηγικών με επίκεντρο το «πράσινο» θα βοηθήσει τις τράπεζες να αναπτύξουν ένα ισχυρό εταιρικό προφίλ και να αποκτήσουν διατηρήσιμο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Όσον αφορά τη χώρα μας η ALPHA Bank προσφέρει σε μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις, ελεύθερους επαγγελματίες αλλά και ιδιώτες μια ευρεία ποικιλία από «πράσινα» προϊόντα και υπηρεσίες τα οποία θα δώσουν τραπεζικές λύσεις για επενδύσεις φιλικές προς το περιβάλλον. Με βάση τα στελέχη της τράπεζας η απώλεια ενέργειας στον κτιριακό τομέα η οποία μπορεί να επιφέρει σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις αλλά και οικονομικές στους ιδιοκτήτες καθιστά πιο αναγκαία από ποτέ την ύπαρξη ενεργειακά πιο αποδοτικών επαγγελματικών ακινήτων.

Μέσω του προγράμματος «**ALPHA Πράσινες Λύσεις–Οικολογική Επιχείρηση**» δίνεται η δυνατότητα τόσο σε μικρές επιχειρήσεις όσο και σε ελεύθερους επαγγελματίες αναβάθμισης της επαγγελματικής τους στέγης μέσω κτιριακών βελτιώσεων αλλά και αγοράς και εγκατάστασης εξοπλισμούς φιλικού προς το περιβάλλον. Επιπλέον, μέσω του «**ALPHA Eco-λογικό Επιχειρείν**» μικρές επιχειρήσεις και ελεύθεροι επαγγελματίες μπορούν στα πλαίσια της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής, η οποία αναφέρεται στη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, να εγκαταστήσουν φωτοβολταϊκά συστήματα

ισχύος μέχρι 500 KW για την παραγωγή και πώληση ηλεκτρικής ενέργειας σε συνεργασία με το δίκτυο της ΔΕΗ.

Επιπρόσθετα, η τράπεζα παρέχει μια σειρά προϊόντων, «ALPHA Πράσινες Λύσεις» σε ιδιώτες. Το πρόγραμμα «ALPHA Πράσινες Λύσεις-Ενεργειακό σπίτι-Καταναλωτικό Δάνειο» παρέχει λύσεις για την αναβάθμιση της κατοικίας των πελατών. Στα πλαίσια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης η ALPHA Bank σε συνεργασία με υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής προσφέρει το πρόγραμμα «Εξοικονόμηση κατ' οίκον». Τέλος, η τράπεζα σε συνεργασία με την ενεργειακή ομάδα του Project Finance της Διεύθυνσης Επενδυτικής Τραπεζικής χρηματοδοτεί αιολικά πάρκα, μονάδες βιομάζας καθώς και σταθμούς συμπαραγωγής θερμότητας-ηλεκτρισμού.

Η Eurobank παρέχει χρηματοδοτικές λύσεις μέσω μιας ευρείας γκάμας καινοτόμων προϊόντων, «**Πράσινα Δάνεια Κατοικίας**» συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αλλά και στην αναβάθμιση των κατοικιών. Η τράπεζα ανέπτυξε ειδικό πρόγραμμα εγκατάστασης φωτοβολταϊκών σε στέγες κατοικιών και χορήγησε πάνω από 120 εκατομμύρια ευρώ βοηθώντας περισσότερους από 4.000 πελάτες της να προχωρήσουν στην εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων. Μετά την επιτυχημένη πορεία του προγράμματος η Eurobank προσφέρει εξειδικευμένα χρηματοδοτικά προγράμματα υποστηρίζοντας τις πρωτοβουλίες για εξοικονόμηση ενέργειας.

Εξαιτίας της αύξησης του κόστους θέρμανσης τα τελευταία χρόνια αλλά και της βελτίωσης των τεχνικών θερμομόνωσης μεγάλο μερίδιο της αγοράς στρέφεται σε πρακτικές εξοικονόμησης ενέργειας αλλά και σε εναλλακτικούς τρόπους ενεργειακής απόδοσης. Η Eurobank προσφέρει «Πράσινα Δάνεια Κατοικίας» για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κατοικιών, την επισκευή και την ανακαίνισή τους στα οποία προσφέρεται χαμηλότερη και εξατομικευμένη τιμολόγηση σε πελάτες με καλύτερο πιστωτικό προφίλ και ευρύτερες σχέσεις με την τράπεζα.

Η Eurobank προωθεί την εξοικονόμηση ενέργειας συμμετέχοντας ενεργά σε αντίστοιχες δράσεις της πολιτείας. Κινούμενη προς την κατεύθυνση αυτή συμμετέχει

στο επιδοτούμενο πρόγραμμα «Εξοικονόμηση κατ' οίκον» του ΥΠΕΚΑ με σκοπό την παροχή κατάλληλης ενημέρωσης μέσω των καταστημάτων της προς τους πελάτες που επιθυμούν να αναβαθμίσουν ενεργειακά την κατοικία τους. Πάνω από 10.000 πελάτες έχουν ενταχθεί στο επιδοτούμενο πρόγραμμα προχωρώντας σε ενεργειακές παρεμβάσεις μέσω των οποίων έχει επιτευχθεί κατά μέσο όρο 40% εξοικονόμηση ενέργειας ενώ παράλληλα έχει επιτευχθεί και οικονομικό όφελος στον οικογενειακό προϋπολογισμό.

Η Εθνική Τράπεζα αναπτύσσοντας όλο και εντονότερη δραστηριότητα στο κομμάτι της πράσινης τραπεζικής στηρίζει τις επενδύσεις στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας τα τελευταία χρόνια. Η τράπεζα παρακολουθεί τις εξελίξεις του συγκεκριμένου μίας και πρόκειται για βιώσιμες επενδύσεις οι οποίες βοηθούν στην ανάπτυξη της χώρας. Έτσι λοιπόν, βρίσκεται σε διαρκή επαφή με την αγορά, τους επενδυτές και τους αρμόδιους φορείς.

Κατά τα έτη 2009–2013 οι εγκεκριμένες πιστοδοτήσεις για έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μεσαίας και μεγάλης κλίμακας ύψους 856 εκατομμυρίων ευρώ. Επιπλέον, η τράπεζα κατά την περίοδο 2012–2013 πραγματοποίησε χρηματοδοτήσεις οι οποίες ανήλθαν συνολικά σε 33 εκατομμύρια ευρώ κυρίως για φωτοβολταϊκά έργα μεσαίας κλίμακας έχοντας την αποκλειστική διαχείριση του προγράμματος Δράση Ε: «Θεματικός Τουρισμός, Αφαλάτωση, Διαχείριση Απορριμμάτων, Πράσινες Υποδομές, Πράσινες Εφαρμογές ΑΠΕ».

Το 2013, η τράπεζα συνέχισε να στηρίζει επενδύσεις στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας χρηματοδοτώντας το κόστος αγοράς και εγκατάστασης κυρίως φωτοβολταϊκών συστημάτων παραγωγής ρεύματος το οποίο στα τέλη του ίδιου έτους έφτασε στα 175 εκατομμύρια ευρώ.

Επιπλέον, η Εθνική Τράπεζα χρηματοδοτεί δαπάνες σε ποσοστό μέχρι 75% του προϋπολογισμού της επένδυσης και με μέγιστη διάρκεια δέκα έτη για την ενεργειακή αναβάθμιση της επαγγελματικής στέγης. Οι επενδύσεις στην «πράσινη» ενέργεια

αφορούν τόσο επιχειρήσεις όσο και ιδιώτες καθώς δημιουργούν άμεση ή έμμεση πηγή εισοδήματος για τον καταναλωτή και με μακροχρόνια απόδοση.

Στελέχη μεγάλων τραπεζών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων όπως της Westpac, της HSBC και της GE Money θεωρούν πως η «πράσινη» στροφή αποτελεί το δρόμο του μέλλοντος και παίζει σημαντικό ρόλο στη διατήρηση της βιωσιμότητας τους. Η αξιοποίηση των βιώσιμων επιχειρηματικών πρακτικών, η αξιολόγηση της αξίας που μπορεί να προκύψει από την προσφορά «πράσινων» προϊόντων/υπηρεσιών και η ανάπτυξη κατάλληλων στρατηγικών για μια μετρήσιμη και διαχειριζόμενη απελευθέρωση τέτοιων προϊόντων θα βοηθήσουν τις τράπεζες να συμβάλλουν στην έννοια του «πράσινου».

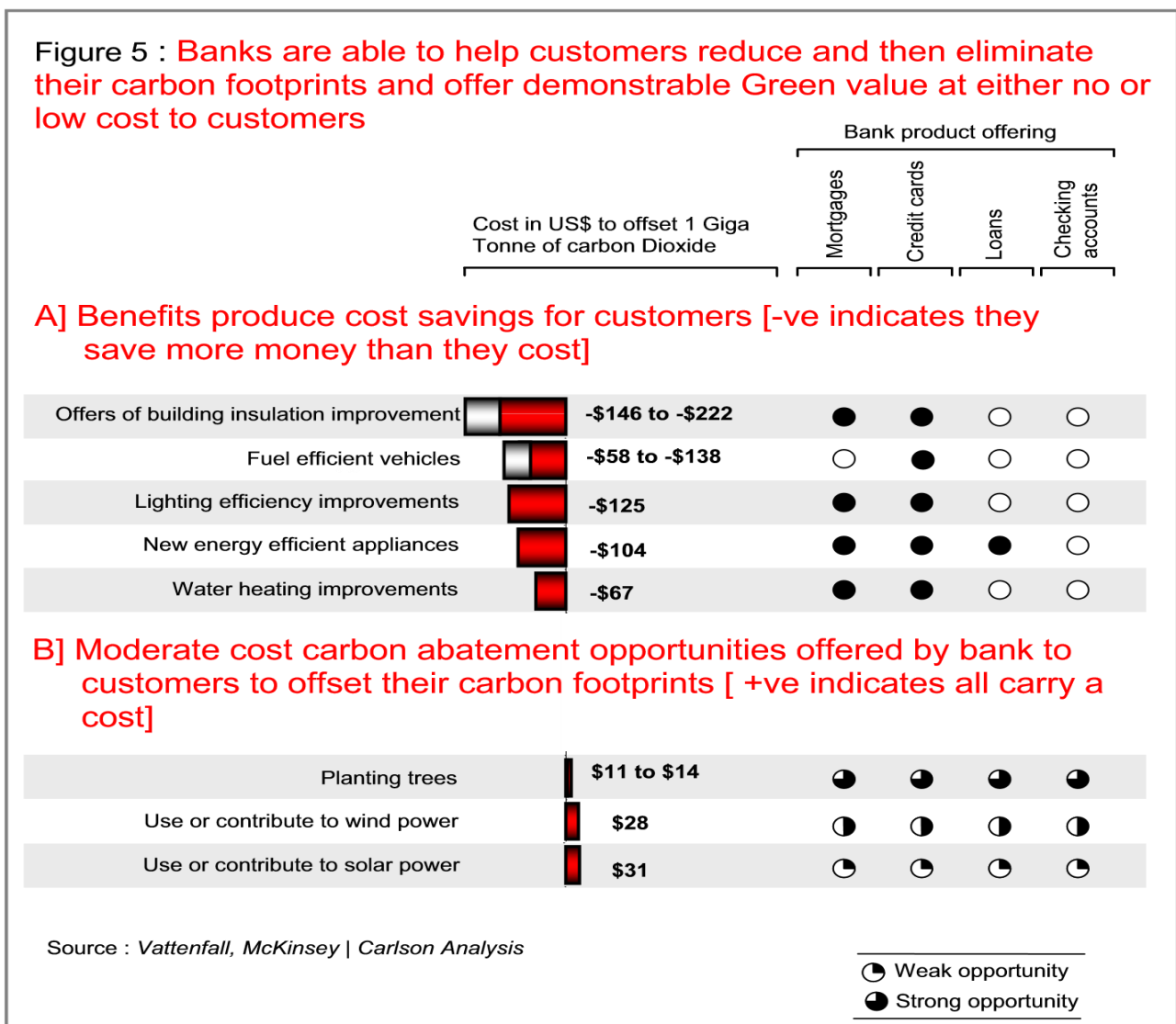
Η επιτυχής εκτέλεση εξειδικευμένων στρατηγικών θα απαιτήσει από τις τράπεζες να αξιολογήσουν κάθε στοιχείο προκειμένου να καθορίσουν που και πως αυτό πρέπει να διαχειρισθεί. Οι τράπεζες θα πρέπει να προσδιορίσουν ποια στοιχεία ή επιχειρηματικές ενότητες είναι διαφορετικές και έχουν στρατηγική σημασία για τον οργανισμό προκειμένου να επενδύσουν και να εστιάσουν σε αυτές. (IBM, 2015)

Ένα στοιχείο τις βιωσιμότητας των παγκόσμιων τραπεζών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων αποτελεί η προσφορά χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών τα οποία είναι φιλικά προς το περιβάλλον. Οι τράπεζες παρουσιάζουν αρκετά χαμηλές βαθμολογίες σε ορισμένα περιβαλλοντικά κριτήρια τα οποία είναι κρίσιμα για την βιωσιμότητα τους με αποτέλεσμα να παρουσιάζεται στην αγορά ένα κενό για τις χρηματοπιστωτικές εκείνες εταιρείες που είναι πρόθυμες να χαράξουν μια νέα πορεία προσφέροντας «πράσινα» προϊόντα/υπηρεσίες.

Όπως φαίνεται και στον πίνακα 2.2. τα «πράσινα» προϊόντα/υπηρεσίες προσφέρουν δύο τύπους πλεονεκτημάτων για τους πελάτες: α) τη μείωση (reduction) και β) τον περιορισμό (abatement). Ο πρώτος τύπος αφορά την ευκαιρία να μειωθούν οι καθημερινές δαπάνες που προκαλούνται από τα νοικοκυριά. Για παράδειγμα, η παροχή συσκευών που να είναι ενεργειακά αποδοτικές στα πλαίσια ενός προγράμματος επιβράβευσης πιστωτικών καρτών θα μπορούσε να οδηγήσει στη

μείωση του ηλεκτρικού κόστους του πελάτη μηνιαίως ενώ παράλληλα θα συνέβαλλε στη μείωση του ανθρακικού τους αποτυπώματος. Ο δεύτερος τύπος παρέχει στους πελάτες την ευκαιρία να συμβάλλουν σε έργα μείωσης των εκπομπών άνθρακα σε όλο τον κόσμο με σκοπό τη μείωση του αποτυπώματος.

Πίνακας: 2.2 : Πλεονεκτήματα για τους πελάτες

Πηγή: Carlson Marketing (2007). “Banks: Growing green profits winning with customers, shareholders, employees and operating costs while saving the planet.”

Research Report on Marketing 200

Η υιοθέτηση μιας «πράσινης» στρατηγικής από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις τράπεζες μπορεί να ωφελήσει τέσσερις βασικά ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders): τους πελάτες, τα διευθυντικά στελέχη, τους εργαζομένους και τους μετόχους.

- Πελάτες – «Πράσινα» προϊόντα : τα πράσινα προϊόντα, τα οποία είναι ευθυγραμμισμένα με συγκεκριμένες αξίες ορισμένων πελατών αποτελούν μια καλή επιλογή για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις τράπεζες καθώς μπορούν να διαφοροποιηθούν προσφέροντας νέες λύσεις όπως για παράδειγμα πιστωτικές κάρτες, «πράσινα» δάνεια κ.α.
- Διοίκηση – Κόστος : η μείωση της ηλεκτρικής κατανάλωσης οδηγεί στη μείωση των αέριων εκπομπών του θερμοκηπίου. Η υιοθέτηση «πράσινων» στρατηγικών από τις τράπεζες μπορεί να οδηγήσει σε μείωση του κόστους. Η Lehman Brothers αύξησε την ενεργειακή της αποδοτικότητα κατά 25% το έτος 2006 και στόχευσε σε ακόμη μεγαλύτερες βελτιώσεις τα επόμενα έτη.
- Μέτοχοι – Βιώσιμες Επενδύσεις : Οι επενδυτές αναζητούν βιώσιμες επιχειρήσεις για να επενδύσουν. Η βιωσιμότητα αφορά μια σειρά από οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα. Οι βιώσιμες επιχειρήσεις μπορούν να δημιουργήσουν αξία μακροπρόθεσμα αναπτύσσοντας στρατηγικές που θα αυξήσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα σήμερα χωρίς να περιορίζουν τη μελλοντική τους ανάπτυξη.
- Εργαζόμενοι : οι οργανισμοί επωφελούνται από την αυξημένη εμπλοκή των εργαζομένων καθώς οι εργαζόμενοι υποκινούνται από τις «πράσινες» στρατηγικές οι οποίες έχουν οφέλη για τους ίδιους. Οι έρευνες έχουν δείξει ότι οι τράπεζες είναι σε καλύτερη θέση από οποιοδήποτε άλλο κλάδο μπορούν να επιτύχουν τους στόχους μείωσης των εκπομπών εξαιτίας της εμπλοκής των εργαζομένων.

Η έννοια της βιωσιμότητας αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία για τους επενδυτές. Το 1999, δημιουργήθηκε ο δείκτης Dow Jones για τη βιωσιμότητα, ο οποίος παρακολουθεί τη χρηματοοικονομική επίδοση κορυφαίων βιώσιμων οργανισμών.

Έτσι παρέχεται στους επενδυτές ένας ανεξάρτητος και αξιόπιστος δείκτης που θα χρησιμοποιηθεί ως βάση για παράγωγα προϊόντα και κεφάλαια αλλά ως συγκριτικός δείκτης (benchmark) για την απόδοση βιώσιμων επενδύσεων.

Οι δείκτες βιωσιμότητας ποσοτικοποιούν την ποιότητα της επιχειρηματικής στρατηγικής, της διοίκησης και της επίδοσης σχετικά με τις ευκαιρίες και τους κινδύνους που προκύπτουν από οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές εξελίξεις και αναθεωρούνται σε τριμηνιαία βάση.

Η ανάπτυξη μιας «πράσινης» στρατηγικής πέρα από τον περιβαλλοντικό τομέα συμβάλλει θετικά και σε άλλους κρίσιμους τομείς όπως ο οικονομικός και ο κοινωνικός. Στο διάγραμμα 2.2. παρουσιάζονται τα κριτήρια που χρησιμοποιεί ο δείκτης προκειμένου να αξιολογήσει την εταιρική βιωσιμότητα οποιασδήποτε επιχείρησης. Επιπλέον, το συγκεκριμένο διάγραμμα δείχνει δύο ειδών βαθμολογίες: τη μέση βαθμολογία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών παγκοσμίως και τη βέλτιστη βαθμολογία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών παγκοσμίως.

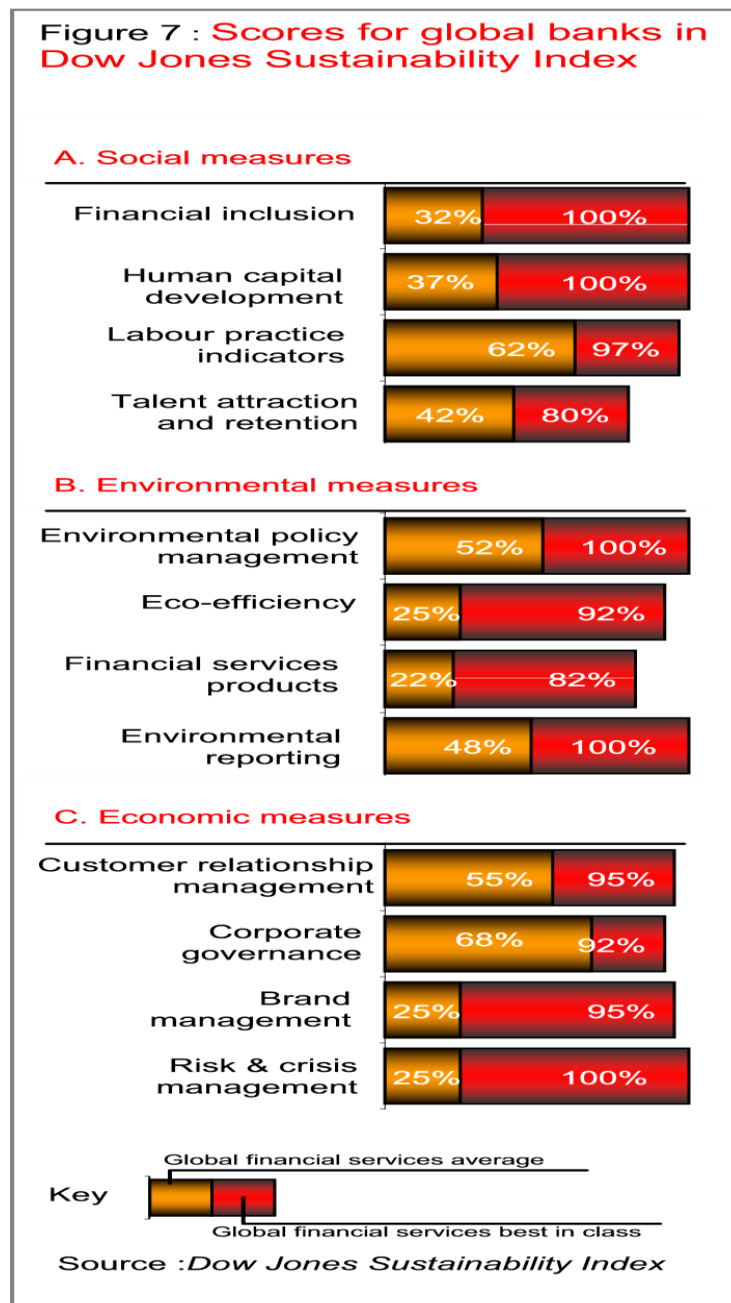
Εξετάζοντας τα **κοινωνικά μέτρα** στο διάγραμμα αυτό, η προσέλκυση και η διατήρηση ταλέντων παίζουν σημαντικό ρόλο για μια αποτελεσματική διοίκηση των ανθρωπίνων πόρων. Επιπλέον, στα κοινωνικά μέτρα συμπεριλαμβάνονται η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, οι δείκτες πρακτικής εργασίας και η πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες απ' όλα τα κοινωνικά στρώματα.

Η διαχείριση της περιβαλλοντικής πολιτικής καθώς και η οικολογική αποδοτικότητα φαίνεται πως αποτελούν κρίσιμα **περιβαλλοντικά μέτρα**. Επιπλέον, περιλαμβάνονται χρηματοοικονομικά προϊόντα και υπηρεσίες καθώς και οι περιβαλλοντικές αναφορές.

Τέλος, όσον αφορά τα **οικονομικά μέτρα** η διαχείριση των σχέσεων με τους πελάτες (CRM) φαίνεται πως αποτελεί βασικό παράγοντα για την επίτευξη μακροπρόθεσμης κερδοφορίας, ενώ από την αυστηρή εφαρμογή της εταιρικής διακυβέρνησης

μπορούν να προκύψουν προληπτικά και διορθωτικά μέτρα. Ακόμη στα οικονομικά κριτήρια εμπεριέχονται η διαχείριση κινδύνου και η διαχείριση εμπορικού σήματος.

Διάγραμμα 2.2 : Οι επιδόσεις των παγκόσμιων τραπεζών στα κριτήρια του Διεθνή Δείκτη Αειφορίας

Πηγή : Carlson Marketing (2007). “Banks: Growing green profits winning with customers, shareholders, employees and operating costs while saving the planet.”

Research Report on Marketing 2007

Ανεξάρτητα από τους δείκτες βιωσιμότητας, τα περισσότερα από τα κριτήρια που χρησιμοποιούν παίζουν καθοριστικό ρόλο στην επίδοση των τραπεζών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων καθώς σχετίζονται με στοιχεία του εξωτερικού και εσωτερικού περιβάλλοντος τα οποία αν τα εκμεταλλευτούν θα μπορέσουν να εξασφαλίσουν διατηρήσιμο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και κατ' επέκταση να αυξήσουν τα μερίδια αγοράς.

2.2. Παραδείγματα παγκόσμιων «πράσινων» προϊόντων/υπηρεσιών

Οι περιβαλλοντικές επενδύσεις αντιμετωπίζονται με όλο και μεγαλύτερη προσοχή από τους επενδυτές. Οι επιχειρήσεις προσανατολίζονται σε στρατηγικές οι οποίες οδηγούν στην εισαγωγή και ανάπτυξη νέων «πράσινων» προϊόντων και υπηρεσιών μειώνοντας παράλληλα το κόστος και τους κινδύνους βιωσιμότητας. Οι βιώσιμες επιχειρήσεις δημιουργούν αξία στον πελάτη χωρίς να δεσμεύουν την αναπτυξιακή τους πορεία μελλοντικά.

Είναι σαφές ότι οι πελάτες γίνονται όλο και περισσότερο ενήμεροι για τα «πράσινα» ζητήματα. Έτσι οι επιχειρήσεις μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα «πράσινα» προϊόντα και τις υπηρεσίες προκειμένου να προσελκύσουν νέους πελάτες. Παρά την ύπαρξη μιας ποικιλίας «πράσινων» προϊόντων οι επιχειρήσεις θα πρέπει να εξετάσουν κατά πόσο εφικτή είναι η εφαρμογή μιας «πράσινης» στρατηγικής και κατά πόσο σημαντικό είναι για τους πελάτες να λαμβάνουν «πράσινα» προϊόντα και υπηρεσίες.

Οι τράπεζες μπορούν να προσφέρουν στους πελάτες τους μια σειρά από «πράσινα» προϊόντα και υπηρεσίες με ελάχιστο κόστος συμβάλλοντας στη μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος. Στους πίνακες 2.3. και 2.4. παρουσιάζονται ορισμένα πράσινα χρηματοοικονομικά προϊόντα/υπηρεσίες όπως για παράδειγμα δάνεια ενεργειακής απόδοσης, πιστωτικές κάρτες κ.α. που προσφέρονται από τις μεγαλύτερες τράπεζες παγκοσμίως.

Πίνακας 2.3. : Πράσινα τραπεζικά προϊόντα & υπηρεσίες

Institution and country	Offer	Headlines
 Vancity Canada	Climate Change Mortgage	• All money that would have been spent on promotion goes to Green projects
 GE Money GE Money USA	Earth Credit Card	• Spend translates into carbon offsets
 Barclays UK	Breathe Credit Card	• 50% of profits in carbon reduction projects. Discounts on Green purchases
 Citigroup USA	Energy efficient mortgage	• With Fannie Mae for sub-prime mortgages. Energy savings counted as part of borrower's income
 HSBC UK	Paperless current account	• £5 paid to Green causes on going paperless
 Bank of America	Credit card that funds Green projects	• Customers can donate World Points to Green projects or redeem for Green rewards
 Westpac Australia	Altitude Credit Card	• Earn points towards energy efficient rewards and carbon offsets
 Westpac Australia		
 Wells Fargo USA	Wind power rewards	• Contribute rewards points to Green projects
 Triodos Bank Europe	Abates 1t of CO2 if card used 5	• Recyclable plastic credit card
 Norwich and Peterborough - UK	Plant trees	• Plant 40 trees for each carbon neutral mortgage bought
 Rabobank Europe	Climate Credit Card	• Donations to WWF consistent with the energy usage of products purchased
 Bendigo Bank Australia	Green Generation Mortgage	• Funds, Green projects – reforestation, wind energy

 mecu Intelligent banking	Mecu Australia	GoGreen automotive loan	<ul style="list-style-type: none"> • Vehicle interest rate relates to its GHG rating. Emission are offset for the life of the loan
 The COOPERATIVE BANK	Co-operative UK	Green Home Mortgage	<ul style="list-style-type: none"> • Free home energy rating • Funds carbon offset project internationally
 Commonwealth Bank Australia	Commonwealth Bank	Green credit card rewards	<ul style="list-style-type: none"> • Carbon offsets and a Green retail awards category

Πηγή: Carlson Marketing (2007). “Banks: Growing green profits winning with customers, shareholders, employees and operating costs while saving the planet.”
Research Report on Marketing 2007

Πίνακας 2.4. : Πράσινα τραπεζικά προϊόντα

Product	Key Product Designs and Results/Potential	Bank	Region
Home Mortgage	Government led ‘green’ mortgage initiative. 1% reduction on interest for loans that meet environmental criteria.	Dutch Banks	Europe
	Offers free home energy rating and offsets carbon emissions for every year of loan. Will soon launch added features into portfolio.	CFS	Europe (UK)
	Green mortgages have only been announced by these banks, some of which are the largest mortgage providers in the country.	Abbey, HBOS, Halifax and others	Europe (UK)
	Generation Green™ Home Loan. Offered to both new and old homes, so those with existing mortgages can take advantage of discounted rates. All projects must exceed state requirements.	Bendigo Bank	Australia
	Green Power Oriented Mortgage. Provides an incentive for homeowners to use renewable power. Design focuses on sustainable behaviour or customer, rather than on physical infrastructure of their residence.	N/A	N/A
	MyCommunityMortgage™ and Smart Commute Initiative Mortgage. Available to help borrowers buy energy efficient homes and use public transportation. Products feature a variety of options and flexible terms.	Fannie Mae (Citigroup)	US

	CMHC offers a 10% premium refund on its mortgage loan insurance premiums and extended amortization to a maximum of 35 years (subject to lender availability) to purchase energy efficient homes or make energy efficient renovations. Refund is a one-time payment.	CMHC (CIBC, BMO)	Canada
Commercial Building Loan	Green Loans for new condos. Developer (Tridel®) repays loan with funds that would otherwise be spent on operating costs using conventional equipment and material. Buildings must demonstrate 25%+ energy savings over conventional designs.	TAF/Tridel®	Canada
	Provides first mortgage loans for building and refinancing LEED-certified commercial buildings. Developers do not have to pay an initial premium for “green” commercial buildings, due to features such as: lower operating costs and higher performance.	Wells Fargo	US
	Provides 1/8 of 1% discount on loans to green leadership projects in the commercial or multi-unit residential sectors.	NRB	US
Home Equity Loan	One-Step Solar Financing. Takes place over a 25-year term, equal to the same period of time as the solar panel warranty.	NRB	US
	Environmental Home Equity Program. For customers using line of Visa Access Credit, bank will donate to an environmental NGO.	Bank of America	US
	Bank signed a joint marketing agreement with Sharp Electronics Corporation to offer customers easily accessible and convenient financing options to purchase and install residential solar technologies. Enables users to take out a home equity loan or line of credit rather than access savings or take out a general loan.	Citigroup	US

Auto Loan	Clean Air Auto Loan with preferential rates for hybrids. Product recently redesigned to cover all low-emitting vehicle types.	VanCity	Canada
	Go Green® Auto Loan product has achieved worldwide recognition as a successful “green” product. Since launch, the bank’s number of car loans has increased by 45%.	Mecu	Australia
Fleet Loan	Small Business Administration Express loans, with rapid approval process, no collateral and flexible terms, are offered to truck companies to finance fuel-efficient technologies. Helps to purchase Smart Way Upgrade kits that can improve fuel efficiency by up to 15%.	Bank of America	US

Credit Card	Affinity Cards. Bank partners with ENGO, which accepts future royalties in exchange for the use of its name and logo. APR 15-22%, many with annual fees.	Various	Various
	Climate Credit Card. Bank will donate to WWF. Sum of donation depends on the energy-intensity of the product or service purchased with the card.	Rabobank	Europe
	GreenCard Visa is the world's first credit card to offer an emissions offset program. Cards will soon be made available in Germany and parts of Scandinavia. Product developers are now working bring this type of product to US customers, in 2007	Tendris Holding B.V.	Europe (NL)
	BarclayBreathe Card to include discounts and low borrowing rates to users when buying "green" products and services. 50% of card profits will go to fund emissions reduction projects, worldwide.	Barclays	UK
	Existing cardholders can donate Visa WorldPoints rewards to organizations that invest in GHG reductions or redeem them for "green" merchandise.	Bank of America	US
	Bank donates £1.25 per £100 spent by personal (Co-op debit and credit cards) and business customers (Co-op Business Visa) to the bank's "Customers Who Care" Campaigns ¹ .	CFS	UK
Deposit	Landcare Term Deposit. Australia's first environmental deposit product. For every dollar spent, bank lends equivalent to support sustainable agriculture practices.	Westpac	Australia
	EcoDeposits®. Fully-insured deposits earmarked for lending to local energy-efficient companies aiming to reduce waste/pollution, or conserve natural resources. EcoCash™ Checking Account allows for 5 free paper checks a month, with US\$3 per check fee applied. A portion of this fee goes to The Climate Trust.	Shorebank Pacific	US
Sales	Consumers can offset CO ₂ emissions associated with air travel, with no funds being channeled to the bank. This new initiative is in partnership with the offsetting organization Climate Care.	Barclays, HSBC	Europe

Πηγή: ICF (2007). "Green Financial Products and Services: Current Trends and Future Opportunities in North America. ICF Consulting Canada

Τα «πράσινα» προϊόντα/υπηρεσίες δεν αποτελούν από μόνα τους ένα σημαντικό στοιχείο για τις τράπεζες και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Θα πρέπει να αποτελούν μέρος της ευρύτερης επιχειρηματικής στρατηγικής της τράπεζας

προκειμένου να δημιουργηθεί όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αξία στον πελάτη εξασφαλίζοντας παράλληλα την ύπαρξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος για τον οργανισμό.

2.3. «Πράσινη» ζήτηση προϊόντων/υπηρεσιών

Καθώς οι προσδοκίες των πελατών αλλάζουν και τα πρότυπα των αποφάσεων γίνονται πιο περίπλοκα οι τράπεζες θα πρέπει να διαφοροποιούνται προσφέροντας νέα προϊόντα και υπηρεσίες αλλά και ακολουθώντας διαφορετικές στρατηγικές τιμολόγησης προκειμένου να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και να προσφέρουν μεγαλύτερη αξία. Η προσανατολισμένη στην αξία (value-oriented) αγορά επηρεάζεται όλο και περισσότερο από τις προσδοκίες των πελατών και προσπαθεί να διαφοροποιηθεί. Ορισμένοι πελάτες από τη μία επιθυμούν τραπεζικά προϊόντα και υπηρεσίες χαμηλού κόστους ενώ άλλοι πελάτες προϊόντα βασισμένα στην ποιότητα.

Με βάση έρευνα που διεξήχθη από την IBM-Business Consulting για τον τραπεζικό κλάδο, οι πελάτες φαίνεται πως δεν ικανοποιούνται πλέον με τυποποιημένους τύπους προϊόντων αντιθέτως δείχνουν προτίμηση σε εξατομικευμένα προϊόντα τα οποία ευθυγραμμίζονται πλήρως με τις αξίες τους. (IBM, 2005)

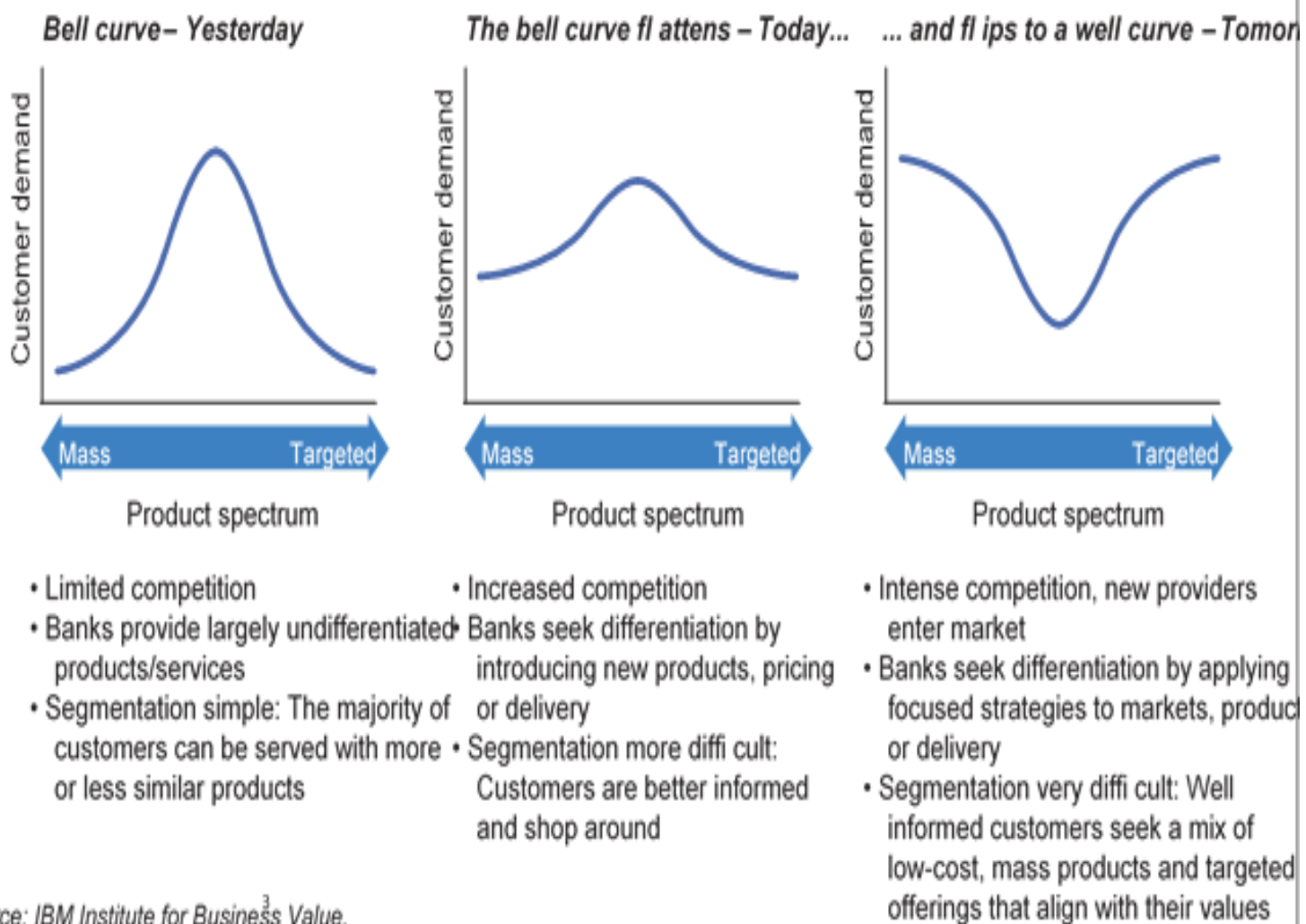
Στα διαγράμματα 2.3. και 2.4. παρουσιάζεται η καμπύλη ζήτησης για «πράσινα» προϊόντα και υπηρεσίες σε τρεις χρονικές περιόδους (παρελθόν, παρόν και μέλλον). Στο πρώτο διάγραμμα 2.3. στο οποίο παρουσιάζεται η ζήτηση (κωνοειδής μορφής) για προϊόντα και υπηρεσίες στο παρελθόν η ζήτηση φαίνεται να ήταν αμελητέα. Ο ανταγωνισμός είναι αρκετά περιορισμένος καθώς τα τραπεζικά προϊόντα και οι υπηρεσίες που προσφέρονται είναι σε μεγάλο βαθμό αδιαφοροποίητά ενώ η τμηματοποίηση της αγοράς φαίνεται να είναι απλή.

Στο διάγραμμα 2.3. στο οποίο απεικονίζεται η «πράσινη» ζήτηση σήμερα, η καμπύλη είναι κωνοειδής μορφής και παρουσιάζεται περισσότερο απλωμένη γεγονός που δείχνει την αυξανόμενη ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες. Ο ανταγωνισμός είναι

αυξανόμενος καθώς υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών εξαιτίας της εισαγωγής νέων προϊόντων, στρατηγικών τιμολόγησης και διανομής. Η τμηματοποίηση της αγοράς φαίνεται πως είναι πιο περίπλοκη καθώς υπάρχει μεγαλύτερη πληροφόρηση των πελατών.

Διάγραμμα 2.3. : Η πράσινη ζήτηση διαχρονικά

Figure 1. From “bell curve” to “well curve” – Customer demand is polarizing.

Πηγή: IBM (2005). “The paradox of Banking 2015”. IBM Institute for Business Value
– IBM Corporation 2005

Στο τελευταίο διάγραμμα 2.3. στο οποίο παρουσιάζεται η «πράσινη» ζήτηση μελλοντικά η καμπύλη έχει τη μορφή U. Ο ανταγωνισμός είναι έντονος με αποτέλεσμα να υπάρχει μεγάλη διαφοροποίηση σε προϊόντα και υπηρεσίες αλλά και στις ακολουθούμενες στρατηγικές. Η τμηματοποίηση της αγοράς είναι αρκετά πιο δύσκολη καθώς οι πελάτες είναι αρκετά ενημερωμένοι και αναζητούν προϊόντα και υπηρεσίες χαμηλού κόστους τα οποία να ευθυγραμμίζονται παράλληλα με τις «πράσινες» αξίες τους. Οι τράπεζες οι οποίες βρίσκονται στο μέσο της καμπύλης δεν θα επιβιώσουν μακροπρόθεσμα.

Οι πιο ενημερωμένοι πελάτες θα απαιτήσουν μεγαλύτερη διαφάνεια και έλεγχο επαναπροσδιορίζοντας έτσι τις σχέσεις τους με τις τράπεζες. Οι τράπεζες από την άλλη θα πρέπει να βελτιώσουν τις ικανότητές τους προκειμένου να ανταποκριθούν στις αυξανόμενες απαιτήσεις των πελατών τους προσφέροντάς τους μεγαλύτερη αντιληπτή αξία σε σχέση με τους ανταγωνιστές αλλά και παράλληλα να ξεπεράσουν τα παραδοσιακά πρότυπα τραπεζικής συμπεριφοράς. Τα τραπεζικά ιδρύματα θα πρέπει λειτουργούν προληπτικά προτείνοντας τραπεζικές λύσεις οι οποίες να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πελατών τους. (IBM, 2005)

Βιβλιογραφία Κεφαλαίου

1. Aizawa, Motoko & Yang Chaofei (2010). "Green Credit, Green Stimulus, Green Revolution? China's Mobilization of Banks for Environmental Cleanup." *The Journal of Environment & Development* 19 (2): 119–144.
2. Bai, Yunwen, Michael Faure & Jing Liu (2013). "The Role of China's Banking Sector in Providing Green Finance." *Duke Environmental Law and Policy Forum* 24: 89–140.
3. Bank of America Corporation (2016). Social and Governance Data Summary.
4. Carlson Marketing (2007). "Banks: Growing green profits winning with customers, shareholders, employees and operating costs while saving the planet." *Research Report on Marketing 2007*
5. Carlton J. (2007). "Citigroup tries banking on the natural kind of green". *Wall Street Journal*.
6. CIGI, (2016). "The impact of green banking guidelines on the sustainability performance of banks: the Chinese case". CIGI - Center for International Governance Innovation, Policy Brief
7. IBM (2005). "The paradox of Banking 2015". IBM Institute for Business Value – IBM Corporation 2005
8. ICF (2007). "Green Financial Products and Services: Current Trends and Future Opportunities in North America. ICF Consulting Canada
9. IFC (2013). "Mobilizing Public and Private Funds for Inclusive Green Growth Investment in Developing Countries, An Expanded Stocktaking Report Prepared for the G20 Development Working Group". IFC Climate Business Department
10. Jeucken, M.H.A. (2001) *Duurzaam Bankieren door Internationale Topbanken in de Praktijk*
11. SBN – IFC (2016). "Greening the Banking System - Experiences from the Sustainable Banking Network (SBN) (Input Paper for the G20 Green Finance Study Group)". SBN - Sustainable Banking Network & IFC – International Finance Corporation

12. <https://about.bankofamerica.com/en-us/what-guides-us/environmental-sustainability-operations-and-employees.html#fbid= QR0h8078Xc>
13. <http://www.fortunegreece.com/article/megali-prasini-trapeziki-strofi/>

Κεφάλαιο 3

Πράσινη Τραπεζική: Τεχνολογία, Περιβάλλον και Ποιότητα

3.1. Επιχειρηματική στρατηγική και Διοίκηση Ολικής Ποιότητας

Στο τέλος της δεκαετίας του 1980, η Διοίκηση Ολικής Ποιότητας (TQM) αποτέλεσε, κυρίως στις ΗΠΑ, μια πλήρως διαχειριστική προσέγγιση με κύρια στοιχεία τη δέσμευση της ανώτερης διοίκησης, την εστίαση στον πελάτη, τη συνεχή βελτίωση και την εμπλοκή των εργαζομένων.

Μέσα σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον, η κάθε επιχείρηση πρέπει να πείσει τον πελάτη της να αγοράσει τα δικά της προϊόντα έναντι αυτών των ανταγωνιστών της. Η Διοίκηση Ολικής Ποιότητας αναφέρεται στην καλλιέργεια μιας κουλτούρας που εστιάζει στην αύξηση της αξίας που δίνεται στον πελάτη μειώνοντας ταυτόχρονα το κόστος παραγωγής. (Thiagarajan & Zairi, 1997) Η ικανοποίηση των πελατών παίζει το σημαντικότερο ρόλο στη διοίκηση ενός οργανισμού. Αρκετοί οργανισμοί εφάρμοσαν τις πρακτικές της ΔΟΠ για να αυξήσουν τις επιδόσεις τους και τις πιθανότητές τους στον ανταγωνισμό.

Λίγοι μελετητές έχουν εξετάσει τη σχέση μεταξύ Διοίκησης Ολικής Ποιότητας και της επιχειρηματικής στρατηγικής και πιο συγκεκριμένα με το μοντέλο στρατηγικής που αναπτύχθηκε από τον Porter, 1980. Το γεγονός αυτό οφείλεται στην άποψη αρκετών ερευνητών ότι η ΔΟΠ θα πρέπει να υιοθετηθεί από έναν οργανισμό ως ένα στρατηγικό εργαλείο. (Garvin, 1998 ; Chonberger, 1992)

Η φιλοσοφία της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας έχει οδηγήσει με επιτυχία στην αύξηση της εφαρμογής των πρακτικών διαχείρισης της ποιότητας από ένα λειτουργικό επίπεδο σε ένα στρατηγικό. (Bounds et al, 1994) Όμως, με βάση τους Dean και Bowen (1994) η ΔΟΠ ασχολείται περισσότερο με την υλοποίηση ή την ανάπτυξη της στρατηγικής και δεν αποτελεί μια στρατηγική επιλογή. Επομένως, το ζήτημα που πρέπει να διερευνηθεί είναι με ποια συγκεκριμένη στρατηγική μπορεί να συνδεθεί η ΔΟΠ.

Το πλαίσιο της ΔΟΠ μπορεί να διακριθεί βάσει δύο επιχειρηματικών προσανατολισμών: α) *προσανατολισμός στον πελάτη* και β) *προσανατολισμός στις διαδικασίες*. Με βάση τον προσανατολισμό στον πελάτη, οι οργανισμοί εστιάζουν στην εξασφάλιση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος προσφέροντας προϊόντα που θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πελατών τους. Αντίθετα, με βάση τον προσανατολισμό στις διαδικασίες οι οργανισμοί επικεντρώνονται σε βελτιώσεις της αποδοτικότητας των διαδικασιών μέσω της εξάλειψης ελαττωματικών και «αποβλήτων» και μειώνοντας παράλληλα σημαντικά το κόστος. Υπό αυτόν τον προσανατολισμό, η εφαρμογή της ΔΟΠ οδηγεί τελικά σε ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα βασισμένο στο κόστος το οποίο είναι αποτέλεσμα μιας στρατηγικής ηγεσίας κόστους (Reed et al, 1996).

Η ανάγκη διερεύνησης του ρόλου της ΔΟΠ, ως ένα μέρος της υλοποίησης της στρατηγικής, το οποίο επηρεάζει και τη σχέση μεταξύ της στρατηγικής και της οργανωσιακής επίδοσης είναι αρκετά σημαντική. Με την παρουσίαση των μοντέλων ανταγωνιστικής στρατηγικής, ο Porter (1980) τόνισε ότι κάθε στρατηγική απαιτεί διαφορετικούς πόρους και οργανωτικές ρυθμίσεις προκειμένου να πετύχει τον πρωταρχικό της στόχο.

3.2. Ποιότητα και Διαχείριση Περιβάλλοντος

Οι οργανισμοί παγκοσμίως, καθώς και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη τους (stakeholders), αντιλαμβάνονται την ανάγκη για περιβαλλοντική διαχείριση, εταιρική κοινωνική ευθύνη και βιώσιμη ανάπτυξη. Τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης (ΣΠΔ) είναι στρατηγικές προσεγγίσεις διαχείρισης που καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο ένας οργανισμός θα αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις του στο φυσικό περιβάλλον. Δεν απαιτούν από τους οργανισμούς να βελτιώνουν τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις αλλά επικεντρώνονται στη δημιουργία και την τεκμηρίωση των περιβαλλοντικών πολιτικών και διαδικασιών (Krut and Gleckman, 1998).

Ένα ΣΔΠ αποτελεί ένα σύστημα με βάση το οποίο ένας οργανισμός ελέγχει τις δραστηριότητες, τα προϊόντα και τις διεργασίες που προκαλούν ή θα μπορούσαν να προκαλέσουν περιβαλλοντικές επιπτώσεις ελαχιστοποιώντας τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των λειτουργιών τους. Η προσέγγιση αυτή βασίζεται στη διαχείριση «αιτίου και αιτιατού», όπου οι δραστηριότητες, τα προϊόντα και οι διεργασίες του οργανισμού είναι τα αίτια ενώ οι επιπτώσεις τους στο περιβάλλον είναι το αιτιατό, δηλαδή το αποτέλεσμα (Καρβούνης & Γεωργακέλλος, 2003).

Η θεωρία των συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης υποστηρίζει ότι υπάρχουν συγκεκριμένα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης για εκείνους τους οργανισμούς που ενδιαφέρονται και προβληματίζονται σχετικά με το περιβάλλον. Ωστόσο, κάθε σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης για να λειτουργήσει αποτελεσματικά θα πρέπει να προσαρμοστεί στο υπάρχον επιχειρηματικό περιβάλλον (Greeno & Robinson, 1992).

Με βάση το μοντέλο συνεχούς βελτίωσης του Deming (1986), τα ΣΔΠ στοχεύουν να βοηθήσουν τους οργανισμούς να ενσωματώσουν τις περιβαλλοντικές πρακτικές τους στο ευρύτερο λειτουργικό τους πλαίσιο έτσι ώστε η προστασία του περιβάλλοντος να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της συνολικής επιχειρηματικής στρατηγικής (Shireman, 2003).

Τα ΣΔΠ έχουν συνδεθεί με τη βελτίωση της αποδοτικότητας στη βιομηχανία, την ικανοποίηση των πελατών και την πρόσβαση σε νέες αγορές (Darnall et al, 2001). Οι οργανισμοί, ανεξαρτήτως μορφής, οι οποίοι υιοθετούν ένα ΣΔΠ μπορούν να επωφεληθούν από τη βελτίωση στις κανονιστικές συμμορφώσεις ενισχύοντας έτσι την εταιρική τους εικόνα και κατά συνέπεια να αυξήσουν τα κέρδη τους (Stapleton et al, 2001).

Τα διεθνή πρότυπα καθίστανται όλο πιο σημαντικά για τους οργανισμούς καθώς η προληπτική διαχείριση των περιβαλλοντικών ζητημάτων συγκλίνει με τη διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων, την εταιρική διακυβέρνηση και τις λειτουργικές και χρηματοοικονομικές πρακτικές και επιδόσεις. Έτσι, τα διεθνή πρότυπα βοηθούν τους

οργανισμούς να εργαστούν για κοινές και συγκρίσιμες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης προκειμένου να ενισχύσουν τη βιωσιμότητα του οργανισμού, των προϊόντων και των υπηρεσιών (ISO, 2009).

Ένα ΣΔΠ μπορεί να είναι επίσημο και προτυποποιημένο, όπως για παράδειγμα το ISO 14001 και το EMAS, αλλά μπορεί να λειτουργούν και ανεπίσημα στα πλαίσια εσωτερικών προγραμμάτων ελαχιστοποίησης των αποβλήτων ή να είναι μη γραπτοί τρόποι και μέθοδοι με τα οποία ένας οργανισμός μπορεί να διαχειριστεί τις αλληλεπιδράσεις του με το περιβάλλον (Καρβούνης & Γεωργακέλλος, 2003).

Η οικογένεια του ISO 14000 έχει σχεδιαστεί για να υλοποιείται σύμφωνα με τον κύκλο σχεδιάζω (plan) – εφαρμόζω (do) – ελέγχω (check) – δράω (act) (PDCA), ο οποίος αποτελεί και τη βάση για όλα τα πρότυπα συστήματα διαχείρισης ISO. (paper Geo) Ο κύκλος PDCA αποτελεί μια συστηματική μέθοδο για συνεχή βελτίωση που χρησιμοποιείται από τους οργανισμούς κατά τη διαδικασία επίλυσης προβλημάτων ακολουθώντας τις τέσσερις διαδοχικές φάσεις που αναφέρθηκαν προηγουμένως προκειμένου να υλοποιηθεί η υψηλότερη δυνατή ποιοτική λύση.

Το συγκεκριμένο ISO αποτελεί μια πολύπλευρη προσέγγιση και έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια της ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών πτυχών στις διαδικασίες ενός οργανισμού για την κάλυψη των αναγκών όλων των ενδιαφερόμενων μερών, από τις επιχειρήσεις, τις κυβερνητικές και μη αρχές καθώς και τους καταναλωτές στον τομέα του περιβάλλοντος (ISO, 2009). Περιλαμβάνει μεταξύ άλλων, συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης (ISO 14001), τοποθέτηση ετικέτας (ISO 14020), αξιολογήσεις των επιδόσεων (ISO 14031), αξιολόγηση του κύκλου ζωής (ISO 14040) και πρότυπα προϊόντων (ISO 14060) (Fryxell & Szeto, 2002; Nawrock & Parker, 2009). Ο πίνακας 3.1. ταξινομεί τα πρότυπα που αποτελούν την οικογένεια ISO 14000 αναλόγως με τη θέση τους στο κύκλο PDCA.

Πίνακας 3.1.: ISO 14000

<i>Plan</i>	<i>Do</i>	<i>Check</i>	<i>Act</i>
Environmental management system implementation	Conduct life cycle assessment and manage environmental aspects	Conduct audits and evaluate environmental performance	Communicate and use environmental declarations and claims
ISO 14050:2009 Environmental management – Vocabulary	ISO 14040:2006 Environmental management – Life cycle assessment – Principles and framework	ISO 14015:2001 Environmental management – Environmental assessment of sites and organizations (EASO)	ISO 14020:2000 Environmental labels and declarations – General principles
ISO 14001:2004 Environmental management systems – Requirements with guidance for use	ISO 14044:2006 Environmental management – Life cycle assessment – Requirements and guidelines	ISO 14031:1999 Environmental management – Environmental performance evaluation – Guidelines	ISO 14021:1999 Environmental labels and declarations – Self-declared environmental claims (Type II environmental labelling)
ISO 14004:2004 Environmental management systems – General guidelines on principles, systems and support techniques	ISO/TR 14047:2003 Environmental management – Life cycle impact assessment – Examples of application of ISO 14042	ISO 19011:2002 Guidelines for quality and/or environmental management systems auditing	ISO 14024:1999 Environmental labels and declarations – Type I environmental labelling – Principles and procedures
ISO/DIS 14005 Environmental management systems – Guidelines for the phased implementation of an environmental management system, including the use of environmental performance evaluation	ISO/TS 14048:2002 Environmental management – Life cycle assessment – Data documentation format		ISO 14025:2006 Environmental labels and declarations – Type III environmental declarations – Principles and procedures
			ISO/AWI 14033 Environmental management – Quantitative environmental information – Guidelines and examples
Address environmental aspects in products and product standards		Evaluate greenhouse gas performance	
ISO Guide 64:2008 Guide for addressing environmental issues in product standards	ISO/TR 14049:2000 Environmental management – Life cycle assessment – Examples of application of ISO 14041 to goal and scope definition and inventory analysis	ISO 14064-3:2006 Greenhouse gases – Part 3: Specification with guidance for the validation and verification of greenhouse gas assertions	ISO 14063:2006 Environmental management – Environmental communication – Guidelines and examples

<i>Plan</i>	<i>Do</i>	<i>Check</i>	<i>Act</i>
<p>ISO/CD 14006 Environmental management systems – Guidelines on eco-design</p>	<p>ISO/CD 14051 Environmental management – Material flow cost accounting – General principles and framework</p>	<p>ISO 14065:2007 Greenhouse gases – Requirements for greenhouse gas validation and verification bodies for use in accreditation or other forms of recognition</p>	
	<p>ISO/WD 14045 Eco-efficiency assessment – Principles and requirements</p>		
	<p>Manage greenhouse gases</p>		
<p>ISO/TR 14062:2002 Environmental management – Integrating environmental aspects into product design and development</p>	<p>ISO 14064-1:2006 Greenhouse gases – Part 1: Specification with guidance at the organization level for quantification and reporting of greenhouse gas emissions and removals</p>	<p>ISO/CD 14066 Greenhouse gases – Competency requirements for greenhouse gas validators and verifiers document</p>	
	<p>ISO 14064-2:2006 Greenhouse gases – Part 2: Specification with guidance at the project level for quantification, monitoring and reporting of greenhouse gas emission reductions or removal enhancements</p>		
	<p>ISO/WD 14067-1 Carbon footprint of products – Part 1: Quantification</p> <p>ISO/WD 14067-2 Carbon footprint of products – Part 2: Communication</p>		
	<p>ISO/AWI 14069 GHG – Quantification and reporting of GHG emissions for organizations (Carbon footprint of organization) – Guidance for the application of ISO 14064-1</p>		

Πηγή : International Organization for Standardization (ISO), (2009). “Environmental management The ISO 14000 family of International Standards”.

Παρόλο που τα πρότυπα ISO 14000 έχουν σχεδιασθεί για να υποστηρίζουν το ένα το άλλο μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ανεξάρτητα το ένα από το άλλο για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων. Συνολικά τα πρότυπα της σειράς ISO 14000 παρέχουν στους οργανισμούς εργαλεία για τη διαχείριση των περιβαλλοντικών τους πτυχών και την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών τους επιδόσεων αποκομίζοντας μια σειρά σημαντικών οικονομικών πλεονεκτημάτων, όπως:

- Μειωμένη χρήση πρώτων υλών / πόρων
- Μειωμένη κατανάλωση ενέργειας
- Βελτίωση της αποδοτικότητας της διαδικασίας
- Μείωση της δημιουργίας αποβλήτων και του κόστους διάθεσης
- Εκμετάλλευση ανακτήσιμων πόρων (ISO, 2009)

Τα περιβαλλοντικά ζητήματα μπορούν να επηρεάσουν τη βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη επίδοση των οργανισμών και να οδηγήσουν σε μια σειρά αρνητικών επιπτώσεων, όπως μεγαλύτερο παραγωγικό και μη κόστος εξαιτίας της εφαρμογής κακών περιβαλλοντικών πρακτικών (Καρβούνης & Γεωργακέλλος, 2003).

Υπάρχουν αρκετές μελέτες που παρουσιάζουν την ύπαρξη θετικής συσχέτισης μεταξύ των περιβαλλοντικών και των χρηματοοικονομικών επιδόσεων (Hamilton, 1995, Hart, 1995, Blacconiere and Pattern, 1993). Ως εκ τούτου, αποτελεί επιτακτική ανάγκη για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις τράπεζες να εξετάσουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις προκειμένου να αποφασίσουν σε ποιες εταιρείες θα επενδύσουν και πως θα συμβουλευθούν τους πελάτες τους. Η διαμόρφωση διαφορετικών κανόνων για την περιβαλλοντική διαχείριση αποτελούν σημαντικούς συντελεστές για την αύξηση της περιβαλλοντικής ευθύνης στις τράπεζες. Η υιοθέτηση των κανόνων αυτών θα προσφέρει μια σειρά από σημαντικά οφέλη όχι μόνο για τις τράπεζες αλλά και για τους καταναλωτές και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders). (Biswas, 2011)

Οι βελτιώσεις των περιβαλλοντικών επιδόσεων θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν επιπλέον ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σε έναν οργανισμό. Οι εταιρικές περιβαλλοντικές επιδόσεις συμπεριλαμβάνουν μια προληπτική, διαφανή και μακροπρόθεσμη διοίκηση για την επίτευξη ορισμένων καθορισμένων στόχων που αφορούν την προστασία των φυσικών πόρων και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων για την ικανοποίηση όλων των ενδιαφερόμενων μερών.

3.3. Η συμβολή του ISO 14001 στο χρηματοπιστωτικό κλάδο

Οι καλές περιβαλλοντικές πρακτικές και οι καλές οικονομικές επιδόσεις λειτουργούν παράλληλα για την ανάπτυξη ενός οργανισμού. Η ανάπτυξη των πράσινων αγορών και οι φιλικές προς το περιβάλλον τραπεζικές επενδύσεις συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των μεγάλων κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Με βάση τους Rakic et al. (2012) η πράσινη τραπεζική ορίζεται ως το επόμενο βήμα στην εξέλιξη των παραδοσιακών και τυποποιημένων τραπεζικών λειτουργιών, στις οποίες προστίθεται ουσιαστικά ένα νέο και φιλικό προς το περιβάλλον συστατικό στοιχείο σε όλα τα προϊόντα. Η πράσινη τραπεζική ενθαρρύνει την προώθηση πρακτικών φιλικών προς το περιβάλλον καθώς και τη μείωση του αποτυπώματος του άνθρακα που προκαλούνται από τις τραπεζικές λειτουργίες (Baul, 2012).

Η ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών παραγόντων στο σύστημα διοίκησης θα παίξει σημαντικό ρόλο καθώς θα βοηθήσει τους οργανισμούς στη μείωση του κόστους, τη διαχείριση κινδύνου και κατά συνέπεια στη μεγιστοποίηση των κερδών τους. Ένας αποτελεσματικός τρόπος που θα συμβάλλει προς αυτή την κατεύθυνση είναι η εφαρμογή ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης σύμφωνα με το πρότυπο ISO 14001 ή τις κατευθυντήριες γραμμές του EMAS (Tinsley, 2002).

Το ISO 14001 αποτελεί ένα πρότυπο διεργασιών πάνω στο οποίο διατυπώνονται τα χαρακτηριστικά στοιχεία ενός συστήματος διοίκησης. Πιο συγκεκριμένα, απαιτεί από τους οργανισμούς να διατυπώνουν την περιβαλλοντική πολιτική τους, να θέτουν στόχους και σκοπούς, να αναπτύσσουν σχέδια υλοποίησης, να παρακολουθούν και

να μετρούν την αποτελεσματικότητα του συστήματος, να διορθώνουν τα προβλήματα και να πραγματοποιούν αξιολογήσεις βοηθώντας έτσι στη βελτίωση του συστήματος (Petroni, 2001; Barla 2007).

Ο όμιλος Credit Suisse ήταν το πρώτο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα παγκοσμίως το οποίο κατάφερε να πιστοποιηθεί κατά το πρότυπο ISO 14001. Το 1995, σε συνεργασία με άλλες τέσσερις άλλες τράπεζες και μια μεγάλη ασφαλιστική εταιρεία, ο συγκεκριμένος όμιλος δημοσίευσε τις «Κατευθυντήριες Αρχές για την Ενεργειακή Χρήση» στο πρόγραμμα προστασίας «Ενέργεια 2000» το οποίο παρουσιάστηκε από την Κυβέρνηση της Ελβετίας. Τον Απρίλιο του 2000, επιτεύχθηκε η επαναπιστοποίηση του ομίλου και το σύστημα επεκτάθηκε ώστε να καλύπτονται όλες οι τραπεζικές λειτουργίες.

Οι κατευθυντήριες αρχές του προτύπου, οι οποίες είναι πλέον αποδεκτές ως καλές πρακτικές διοίκησης, καθορίζουν τους περιβαλλοντικούς στόχους που αφορούν κυρίως την κατανάλωση ενέργειας, η οποία θεωρείται ότι έχει το μεγαλύτερο περιβαλλοντικό αντίκτυπο συγκριτικά με τις υπόλοιπες λειτουργίες της τράπεζας. Ο Bisang (2000) περιγράφει τους ποσοτικούς σκοπούς του ομίλου Credit Suisse για τη μείωση της ηλεκτρικής ενέργειας και της θερμότητας, τη μείωση της κατανάλωσης του χαρτιού και τη σταθεροποίηση της παραγωγής αποβλήτων αλλά και τους στόχους της ακολουθούμενης «στρατηγικής οικολογικού ελέγχου», συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών μετρήσεων, των λογιστικών ελέγχων και των εκθέσεων σύμφωνα με το πρότυπο ISO 14001.

Ορισμένοι συγγραφείς θεωρούν την εταιρική περιβαλλοντική στρατηγική ως ένα εργαλείο που μπορεί να βοηθήσει έναν οργανισμό να εξασφαλίσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και να βελτιώσει την επίδοσή του (Hart, 1995; Porter and Van der Linde, 1995; Shrivastava, 1995; Trung & Kumar, 2005). Πιο συγκεκριμένα, μέσω της περιβαλλοντικής διαχείρισης, οι οργανισμοί μπορούν να ελαχιστοποιήσουν το κόστος τους και να αυξήσουν τα κέρδη τους (Ambec & Lanoie, 2008).

Από την άλλη υπάρχουν και συγγραφείς οι οποίοι πιστεύουν ότι οι περιβαλλοντικές πρακτικές και πρωτοβουλίες δημιουργούν κόστος και συνεπάγονται ελάχιστα χρηματοοικονομικά οφέλη για τον οργανισμό (Jaffe et al., 1995, Walley & Whitehead, 1994). Η υιοθέτηση ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης συνεπάγεται κάποιο χρηματοοικονομικό κόστος για τον οργανισμό. Οι διοικήσεις των περισσότερων τραπεζών ισχυρίζονται ότι οι κίνδυνοι που συνοδεύουν τις πειραματικές πτυχές της βιώσιμης τραπεζικής είναι εξαιρετικά υψηλοί. Παρόλα αυτά με βάση τη μελέτη του IFC που πραγματοποιήθηκε το 2005, τα κέρδη από την υιοθέτηση ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης είναι πολύ μεγαλύτερα από το κόστος (IFC, 2007).

Η ιδέα της πράσινης τραπεζικής και της πράσινης χρηματοδότησης βασίζεται στο γεγονός ότι η έννοια του «πράσινου» πρέπει να αποτελέσει μέρος της επιχειρηματικής στρατηγικής των τραπεζών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων προκειμένου τα χρηματοοικονομικά προϊόντα και οι υπηρεσίες να ευθυγραμμίζονται πλήρως με τη συγκεκριμένη έννοια. Έτσι, οι τράπεζες δεν πρέπει απλώς να μειώσουν την κατανάλωση χαρτιού και να αναπτύξουν περισσότερο την ηλεκτρονική τραπεζική αλλά να εφαρμόσουν στην πράξη την «πράσινη» στροφή στις δανειακές τους πολιτικές, στα προϊόντα και στις υπηρεσίες που προσφέρουν. Αυτό αποτελεί και το μοναδικό τρόπο εφαρμογής της πράσινης τραπεζικής στις συνηθισμένες τραπεζικές πρακτικές (Rakić, Mitić & Rasporović, 2012).

Η πιστοποίηση των γραφείων του ομίλου Credit Suisse στην Ελβετία κατά το πρότυπο ISO 14001 προσέφερε σημαντικά οφέλη, κυρίως στις σχέσεις με τους προμηθευτές και τους επενδυτές. Ο όμιλος έγινε περισσότερο ελκυστικός για τους επενδυτές και τους διαχειριστές «πράσινων» χαρτοφυλακίων καθώς η πιστοποίηση αντιπροσώπευε την εξωτερική επιβεβαίωση ότι γίνονται τα σωστά πράγματα με το σωστό τρόπο. Πιο συγκεκριμένα, ο όμιλος έδειχνε ότι μπορούσε να επιτύχει συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών του επιδόσεων τόσο από άποψη εσωτερικών λειτουργιών όσο και από άποψη περιβαλλοντικών επιπτώσεων των προϊόντων και των υπηρεσιών. Ως πιστοποιημένη εταιρεία διαπιστώθηκε ότι διαπραγματεύονταν

τα περιβαλλοντικά ζητήματα με τους προμηθευτές και τους εξωτερικούς συνεργάτες πιο εύκολα (Bisang 2000).

Η δέσμευση του ομίλου της Credit Suisse για την προστασία του περιβάλλοντος και τη διατήρηση των φυσικών πόρων αποτέλεσε αναπόσπαστο κομμάτι της εταιρικής του πολιτικής. Στόχος του ομίλου ήταν να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για συνεχή βελτίωση του συστήματος μέσω της συστηματικής παρακολούθησης, καταγραφής και αξιολόγησης σχετικά με την κατανάλωση της ενέργειας και των φυσικών πόρων, τα επίπεδα εκπομπών, αποβλήτων και περιβαλλοντικών κινδύνων.

Υπάρχουν ορισμένοι οργανισμοί που επικεντρώνονται σε δραστηριότητες περιβαλλοντικής διαχείρισης σε συγκεκριμένους τομείς στους οποίους πιστεύουν ότι θα έχουν τις καλύτερες θετικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Οι τράπεζες και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα μπορούσαν να συμβάλουν σημαντικά στην υλοποίηση της αρχής της αειφόρου ανάπτυξης, εάν εφάρμοζαν τα στοιχεία που συνθέτουν την έννοια της βιωσιμότητας κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας έχει μεγάλη ευθύνη να προωθήσει νέες επιχειρηματικές ιδέες προκειμένου να αποδείξει ότι δεσμεύεται πλήρως από τις αρχές της κοινωνικής και περιβαλλοντικής ευθύνης (Rakić et al., 2015).

Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των εσωτερικών τραπεζικών λειτουργιών είναι αρκετά χαμηλές συγκριτικά με τις δραστηριότητες των πελατών τους. Βέβαια, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των εξωτερικών δραστηριοτήτων της τράπεζας είναι τεράστιες και είναι δύσκολο να εκτιμηθούν. Η διαχείριση του περιβάλλοντος σε ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα ή μια τράπεζα είναι κάτι σαν τη διαχείριση κινδύνου. Αυξάνει δηλαδή, την αξία της επιχείρησης και παράλληλα μειώνει τον λόγο των απωλειών καθώς τα υψηλότερα αποτελέσματα του χαρτοφυλακίου δανείων οδηγούν σε υψηλότερα κέρδη (Biswas, 2011).

Σε αρκετές περιπτώσεις, το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης συνεπάγεται χαμηλότερο κίνδυνο, υψηλότερη περιβαλλοντική διαχείριση και αυξανόμενο λειτουργικό κέρδος. Τα χρηματοπιστωτικά και τραπεζικά ιδρύματα θα πρέπει να

διαμορφώσουν τις κατευθυντήριες γραμμές για τον περιβαλλοντικό κίνδυνο και την περιβαλλοντική ευθύνη σχετικά με την ανάπτυξη των πολιτικών προστασίας και την παρουσίαση των μελετών που χρηματοδοτούν ή επενδύουν (Jeucken, 2011).

Οι υποστηρικτές του ISO 14001 επιδιώκουν παρόμοια λειτουργικά, επιχειρησιακά και ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για τους οργανισμούς όπως οι υποστηρικτές του στρατηγικού πλαισίου του Porter (Porter & Van der Linde, 1995). Επιπλέον, οι συγγραφείς που έχουν αναλύσει το περιεχόμενο του πλαισίου του προτύπου ISO 14001 έχουν τονίσει τις θετικές επιπτώσεις που θα έχει η υιοθέτηση του προτύπου από έναν οργανισμό στη μείωση του κόστους και στη βελτίωση της χρηματοοικονομικής επίδοσης (Cascio, 1996; Marcus and Willig, 1997; Sheldon, 1997; Woodside, 2000; Cheremisinoff & Bendavid-Val, 2001; Morris, 2003).

Η δημιουργία και η λειτουργία ενός αποτελεσματικού συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης περιλαμβάνει πρόσθετες διαδικασίες που σε πολλές περιπτώσεις θα πρέπει να διεξαχθούν παράλληλα. Οι διαδικασίες αυτές περιλαμβάνουν και την υιοθέτηση μιας στρατηγικής η οποία μέσω της βιώσιμης τραπεζικής θα οδηγήσει στη δημιουργία μακροπρόθεσμης αξίας. Η στρατηγική αυτή θα πρέπει να σχεδιαστεί με βάση τους επιχειρηματικούς σκοπούς και την οργανωτική δομή της τράπεζας. Οι διαδικασίες του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης μπορούν να ενσωματωθούν άμεσα στο σύστημα εκτίμησης κινδύνου ή να διατεθούν σε ξεχωριστό πλαίσιο διαδικασιών (Rakić et al., 2015).

3.4. Τεχνολογία και Πράσινη Τραπεζική

Οι οργανισμοί ιδρύονται, λειτουργούν και αναπτύσσονται μέσα σε ένα σύνθετο οικονομικό, πολιτικό, τεχνολογικό και κοινωνικό περιβάλλον. Τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος αυτού μπορεί να αλλάζουν να επηρεάζουν διαφορετικά τους οργανισμούς. Οι αλλαγές του περιβάλλοντος μπορούν να οδηγήσουν τους οργανισμούς να εφαρμόσουν νέες στρατηγικές και κατ' επέκταση νέες οργανωτικές δομές. Οι τεχνολογικές δυνατότητες διαχέονται ανάμεσα σε κοινωνίες και

επιχειρήσεις δημιουργώντας ένα πιο ασταθές περιβάλλον συγκριτικά με το παρελθόν (Γεωργόπουλος, 2013).

Εξαιτίας της ανάπτυξης της τεχνολογίας τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι τράπεζες σήμερα, έχουν περισσότερους και αποτελεσματικότερους τρόπους για να προχωρήσουν «πράσινα». Με τη βοήθεια της τεχνολογίας οι τράπεζες άλλαξαν τον τρόπο λειτουργίας τους περνώντας από ένα πιο παραδοσιακό τρόπο λειτουργίας σε έναν πιο σύγχρονο και πιο «πράσινο».

Η νέα ψηφιακή εποχή έρχεται να αντικαταστήσει την παραδοσιακή τραπεζική με την ηλεκτρονική. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, οι πελάτες να έχουν πρόσβαση στους λογαριασμούς τους ανά πάσα ώρα, να μεταφέρουν κεφάλαια μεταξύ των λογαριασμών, να διεξάγουν τραπεζικές συναλλαγές και να πληρώνουν τους λογαριασμούς τους. Με τον τρόπο αυτό οι τράπεζες θα βοηθήσουν στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος καθώς θα μειωθεί κατά πολύ η χρήση χαρτιού.

Ο βασικός στόχος της πράσινης τραπεζικής είναι η προστασία και η βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τους εξής δύο τρόπους: *α) την τεχνολογική καινοτομία στον τραπεζικό κλάδο και β) τις συμπεριφορικές και διοικητικές καινοτομίες στις τραπεζικές πρακτικές* (Shaumya & Arulrajah, 2016a & 2016b). Η *τεχνολογική καινοτομία στον τραπεζικό κλάδο*, η οποία περιλαμβάνει τη χρήση της ηλεκτρονικής τραπεζικής μπορεί να βοηθήσει τις τράπεζες να μειώσουν τις αρνητικές περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις αλλά και βελτίωση των θετικών περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων. Από τη άλλη, *οι συμπεριφορικές και διοικητικές καινοτομίες στις τραπεζικές πρακτικές* όπως για παράδειγμα οι φιλικές προς το περιβάλλον πρωτοβουλίες και συμπεριφορές των εργαζομένων στις τράπεζες μπορούν επίσης να συμβάλλουν στη μείωση των περιβαλλοντικά αρνητικά επιπτώσεων των τραπεζικών δραστηριοτήτων.

Η πράσινη τραπεζική πραγματοποιεί τεχνολογικές, λειτουργικές βελτιώσεις στον τραπεζικό κλάδο και αλλαγές στις συνήθειες των πελατών τους (Biswas, 2011). Πρόκειται για μια στρατηγική προώθησης φιλικών προς το περιβάλλον πρακτικών

αλλά και για μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα. Οι τράπεζες οφείλουν να προωθήσουν προϊόντα, υπηρεσίες, διαδικασίες και τεχνολογία που να μειώνουν σημαντικά το ανθρακικό αποτύπωμα, βελτιώνοντας έτσι την ποιότητα του περιβάλλοντος.

Οποιοδήποτε εργαλείο τεχνολογίας μπορεί να εξαλείψει την ανάγκη για χρήση προϊόντων χαρτιού, να επιταχύνει τις διαδικασίες των συναλλαγών και να μειώσει την κατανάλωση ενέργειας αποτελεί ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για μια «πράσινη» τράπεζα. Οι Cramer και Zegveld (1991) εξερευνώντας τη χρήση της τεχνολογίας στη περιβαλλοντική διαχείριση διαπίστωσαν ότι οι καινοτομίες που επιλέχθηκαν ήταν περισσότερο επιτυχημένες ή επωφελείς για μια ανταγωνιστική παρά περιβαλλοντική ανάπτυξη.

Με βάση το άρθρο “Strategy and the Internet” του καθηγητή του Harvard M. Porter σε κάποιο σημείο επισημαίνεται ότι «Οι τεχνολογίες του Internet οδηγούν στη μείωση του μεταβλητού κόστους με παράλληλη αύξηση του σταθερού κόστους με αποτέλεσμα να δημιουργείται έντονος ανταγωνισμός στον κλάδο. Η χρήση του Διαδικτύου μπορεί να οδηγήσει σε μείωση του κόστους, το οποίο και δεν χρειάζεται και ο καταναλωτής δεν είναι διατεθειμένος να πληρώσει. (Γεωργόπουλος, 2013) Σε κάποιο άλλο σημείο ο Porter τονίζει ότι «Για να υπάρχουν δικτυακά οφέλη θα πρέπει ένας οργανισμός να διαθέτει μια κρίσιμη μάζα από πελάτες. Το δικτυακό όφελος είναι ένα φαινόμενο το οποίο αυτοπεριορίζεται, αφού όταν φτάσει σε κάποιο κρίσιμο όγκο, ικανοποιώντας τις ανάγκες από ένα μεγάλο αριθμό πελατών χάνει τη δυνατότητα να ικανοποιήσει τις ανάγκες των πελατών που απομένουν στην αγορά».

Παρόλο που η πράσινη τραπεζική δεν αποτελεί για τους περισσότερους πελάτες το βασικό λόγο για να επιλέξουν ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα έναντι κάποιου άλλου, οι απαιτήσεις των πελατών και η έντονη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση οδηγεί έναν σημαντικό αριθμό χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων να προχωρήσουν πιο «πράσινα» (Biswas, 2011). Οι πελάτες υφίστανται διαρκώς κοινωνικές πιέσεις για να προχωρήσουν περισσότερο «πράσινα» μειώνοντας έτσι τις αρνητικές επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. Οι ηλεκτρονικές συναλλαγές γίνονται όλο και συχνότερες και

ενθαρρύνονται σε μεγάλο βαθμό από τις τράπεζες καθώς αποτελούν μέρος της πράσινης τραπεζικής.

Η ηλεκτρονική τραπεζική γενικότερα αποτελεί τον ευκολότερο και τον πιο «πράσινο» τρόπο να πραγματοποιήσει ο πελάτης τις συναλλαγές του βελτιώνοντας παράλληλα την ποιότητα του περιβάλλοντος. Επιπλέον, η ηλεκτρονική τραπεζική αποτελεί από πλευράς πελάτη έναν εξαιρετικά αποτελεσματικό τρόπο παρακολούθησης των χρηματοοικονομικών του στοιχείων και συγχρόνως συμβάλλει στην αποφυγή καθυστερημένων πληρωμών.

Το online banking αλλάζει τον τρόπο ζωής των πελατών και τα τραπεζικά δεδομένα δίνοντας ταχύτερες και φιλικότερες προς το περιβάλλον λύσεις. Τα σημαντικότερα οφέλη του online banking είναι η εξοικονόμηση του κόστους για τις ίδιες τις τράπεζες και η εξοικονόμηση χρόνου για τους πελάτες (Lassar et al., 2005). Μια «πράσινη» τράπεζα είναι αρκετά δημοφιλής και μπορεί να προσελκύσει περισσότερους πελάτες εξαιτίας της «πράσινης» προσέγγισης που ακολουθεί.

Με βάση την παραδοσιακή προσέγγιση, ο πελάτης έρχεται στην τράπεζα για να πραγματοποιήσει μια σειρά συναλλαγών. Όμως, η καινοτομία που συμβαίνει τώρα, η από αφορά μια πιο «πράσινη» προσέγγιση παρέχει ένα μεγάλο βαθμό διευκόλυνσης στον πελάτη ενώ παράλληλα θεωρείται αρκετά ωφέλιμη για τον ίδιο τον οργανισμό. Οι πράσινες επιταγές, τα πράσινα δάνεια, οι ηλεκτρονικές δηλώσεις, η ηλεκτρονική πληρωμή λογαριασμών, το σύστημα κατάθεσης μετρητών, οι υπηρεσίες ηλεκτρονικών επενδύσεων αποτελούν μερικές από τις «πράσινες» πρωτοβουλίες που έχει υιοθετήσει τα τραπεζικά ιδρύματα (Sharma et al, 2013).

Σήμερα, οι οργανισμοί ενδιαφέρονται να διαμορφώσουν και να υλοποιήσουν στρατηγικές οι οποίες θα βοηθήσουν στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων. Το αυξημένο ενδιαφέρον των πελατών για φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα και υπηρεσίες, οι υψηλές προσδοκίες του κοινού καθώς και οι κανονιστικές απαιτήσεις συμμόρφωσης είναι μερικοί από τους λόγους για εφαρμογή της πράσινης τραπεζικής. Η πράσινη τραπεζική αναφέρεται σε πρακτικές οι οποίες περιλαμβάνουν

όλους τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες, στοχεύοντας έτσι στη χρήση της πληροφορίας της τεχνολογίας και των τραπεζικών διαδικασιών με τον ελάχιστο αντίκτυπο στο περιβάλλον (Ritu, 2014).

Το mobile banking αποτελεί μια από τις σημαντικότερες και τελευταίες συμβολές της τεχνολογίας στον τραπεζικό κλάδο και ένα στοιχείο εφαρμογής της πράσινης τραπεζικής. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για υπηρεσία που παρέχεται από ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα ή μια τράπεζα στους πελάτες δίνοντας του τη δυνατότητα να πραγματοποιούν χρηματοοικονομικές συναλλαγές χωρίς φυσική επίσκεψη στην τράπεζα. Ο πελάτης αρκεί να καταχωρήσει τον αριθμό τηλεφώνου του στην τράπεζα και η τράπεζα θα του παραδώσει έναν κωδικό πρόσβασης.

Οι υπηρεσίες που παρέχονται μέσω του mobile banking μπορεί να είναι πληρωμές λογαριασμών, μεταφορές κεφαλαίων και δεν περιλαμβάνουν τη δυνατότητα ανάληψης μετρητών καθώς αυτή πραγματοποιείται κατόπιν επίσκεψης σε κάποιο τραπεζικό κατάστημα ή σε μηχάνημα αυτόματης ανάληψης. Οι πελάτες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη συγκεκριμένη υπηρεσία ανά πάσα στιγμή μέσα στο εικοσιτετράωρο. Μέσω του mobile banking υπάρχουν διπλά οφέλη, καθώς από τη μία εξοικονομείται χρόνος και ενέργεια για τους πελάτες και από την άλλη μειώνεται η χρήση χαρτιού και ενέργειας για τις ίδιες τις τράπεζες.

Με βάση την έρευνα του Ullah (2013) οι τράπεζες θεωρούνται εταιρικοί πολίτες και ως εκ τούτου πρέπει να υιοθετήσουν «πράσινες» πρακτικές για την δημιουργία ενός πιο «πράσινου» μέλλοντος. Βασικό όφελος από την εφαρμογή της πράσινης τραπεζικής θεωρείται η αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με το ζήτημα της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Μέσω της υιοθέτησης καινοτόμου τεχνολογίας, η πράσινη τραπεζική αποφεύγει ως επί το πλείστον τη χρήση περισσότερου χαρτιού και βασίζεται στις ηλεκτρονικές συναλλαγές.

Η πράσινη τραπεζική θα βοηθήσει στη βελτίωση της ποιότητας των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών. Το green banking συνδέεται με την προώθηση πρακτικών προς το περιβάλλον και τη μείωση του αποτυπώματος του άνθρακα από τις

τραπεζικές δραστηριότητες. Η πράσινη τραπεζική εμφανίζεται μέσω διαφόρων μορφών (Ritu, 2014) όπως :

- Χρήση ηλεκτρονικής τραπεζικής αντί για φυσική επίσκεψη στα καταστήματα
- Εξόφληση λογαριασμών ηλεκτρονικά
- Άνοιγμα ηλεκτρονικών λογαριασμών για άνοιγμα «πράσινων» λογαριασμών
- Υπηρεσίες ηλεκτρονικής αποστολής κεφαλαίων

Η πράσινη τραπεζική είναι ταχύτερη, ευκολότερη και φιλικότερη προς το περιβάλλον καθώς βοηθάει στη μείωση του αποτυπώματος του άνθρακα και διευκολύνει την καθημερινότητα των πελατών. Επιπλέον, αποτελεί τον ιδανικότερο τρόπο για την αύξηση της ευαισθητοποίησης των ατόμων απέναντι στα περιβαλλοντικά ζητήματα και ιδιαίτερα στο θέμα της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Με την υιοθέτηση της πράσινης τραπεζικής, τα χρηματοπιστωτικά και τραπεζικά ιδρύματα θα συμβάλλουν όχι μόνο στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος αλλά και στην αύξηση της επιχειρηματικής αποτελεσματικότητας και παράλληλα στη μείωση του κόστους (Barry C. & Murchie J., 2009).

Βιβλιογραφία Κεφαλαίου

1. Ambec S. & Lanoie P., (2008). "Does it pay to be green? A systematic overview". *The Academy of Management Executive* 22 (4), 45e62.
2. Barla P., (2007). "ISO 14001 certification and environmental performance in Quebec's pulp and paper industry". *Journal Environ. Econ. Management* 53, 291 – 306.
3. Barry C and Murchie J, 2009) BARRY, C. AND MURCHIE, J, (2009) *Global Cash Management: Going Green. Green Banking White paper*
4. Bisang O., (2000). "Green banking – the value of ISO 14001 certification in the financial sector". *ISO 9000 + ISO 14001 News*.
5. Biswas N., (2011). "Sustainability Green Banking Approach: The Need of the Hour". *Business Spectrum*, Vol. 1, No. – 1.
6. Bounds G., Yorks L., Adams M. & Ranney G., (1994). "Beyond Total Quality Management – Toward the Emerging Paradigm". McGraw – Hill International Editions, Singapore.
7. Cascio J., (1996). "The ISO 14000 Handbook". CEEM Information Services, New York.
8. Cheremisinoff N.P. & Bendavid-Val A., (2001). "Green Profits: The Manager's Handbook for ISO 14001 and Pollution Prevention". Butterworth-Heinemann, Boston.
9. Cramer J. & Zegveld W., (1991). "The future role of technology in environmental management". *Futures* June: 451–468.
10. Darnall N, Gallagher D. & Andrews R., (2001). "ISO 14001: Greening management systems".
11. Dean J. W. & Bowen D. E., (1994). "Management theory and total quality: Improving research and practice through theory development". *Academy of Management Review*, vol. 19 (3), p. 392–418.
12. Deming WE., (1986). "Out of the Crisis". MIT Center for Advanced Engineering Study: Cambridge, MA

13. Fryxell G.E. & Szeto A., (2002). "The influence of motivations for seeking ISO 14001 certification: an empirical study of ISO 14001 certified facilities in Hong Kong". *J. Environ. Manage.* 65, 223–238.
14. Garvin DA, (1998). "Managing Quality: The Strategic and Competitive Edge". The Free Press, New York.
15. Hart S., (1995). "A natural-resource-based view of the firm". *Academy of Management Review* 20, 986e1014.
16. International Finance Corporation (IFC), (2007). "Banking on Sustainability, Financing Environmental and Social Opportunities in Emerging Markets".
17. International Organization for Standardization (ISO), (2009). "Environmental management The ISO 14000 family of International Standards".
18. Jaffe A., Peterson S., Portney P. & Stavins R., (1995). "Environmental regulation and the competitiveness of U.S. manufacturing: what does the evidence tell us?". *Journal of Economic Literature* 33 (1), 132e163.
19. Jeucken M., (2001). "Sustainable Finance and Banking, The finance Sector and The Future of the Planet". London, Earthscan.
20. Krut R. & Gleckman H., (1998). "ISO 14001: a Missed Opportunity for Sustainable Global Industrial Development". Earthscan: London
21. Lassar W. M., Manolis C. and Lassar S. S., (2005). "The relationship between consumer innovativeness, personal characteristics, and online banking adoption," *The International Journal of Bank Marketing*, Volume 23, pp. 176-177.
22. Marcus P.A., Willig J.T., (1997). "Moving Ahead with ISO 14001: Improving Environmental Management and Advancing Sustainable Development". John Wiley, New York.
23. Morris A.S., (2003). "ISO 14000 Environmental Management Standards: Engineering and Financial Aspects". John Wiley, London.
24. Nawrock D. & Parker T., (2009). "Finding the connection: environmental management systems and environmental performance". *J. Clean. Prod.* 17, 601–607.
25. Porter M.E., (1980). "Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors". Free Press, New York, 1980.

26. Porter M. & Van der Linde C., (1995). "Green and competitive: ending the stalemate". *Harvard Business Review* 73, 120e134.
27. Petroni A., (2001). "Developing a methodology for analysis of benefits and shortcomings of ISO 14001 registration: lessons from experience of a large machinery manufacturer". *J. Clean. Prod.* 9, 351–364.
28. Rakić S., Mitić P. & Raspopović N. (2012). "Applying the Concept of Green in Finance and Banking". *Business Economics*, 6(2), p. 167-182.
29. Reed R., Lemak D.J. & Montgomery J.C., (1996). "Beyond process: TQM content and firm performance". *Academy of Management Review*, vol. 21 (1), p. 173–202.
30. Ritu, (2014). "Green Banking: Opportunities and Challenges". *International Journal of Informative & Futuristic Research*.
31. Shaumya, K. & Arulrajah A. A., (2016a, August). "Green banking practices of selected private sector banks in Sri Lanka". *Proceedings of third Jaffna University International Research Conference (JUICE)*. University of Jaffna.
32. Shaumya K. & Arulrajah A. A. (2016b, December). "Measuring green banking practices: evidence from Sri Lanka". *Proceedings of 13th International Conference on Business Management (ICBM)*. University of Sri Jayewardenepura.
33. Sheldon C., (1997). "ISO 14001 and Beyond: Environmental Management Systems in the Real World". *Greenleaf*, Sheffield.
34. Shireman W., (2003). "A Measurement Guide to Productivity: 50 Powerful Tools to Grow your Triple Bottom Line". *Asian Productivity Organization*: Tokyo.
35. Shrivastava P., (1995). "Environmental technologies and competitive advantage". *Strategic Management Journal* 16 (Summer Special Issue), 183e200.
36. Stapleton P., Glover M. & Davis S. (2001). "Environmental Management Systems: an Implementation Guide for Small and Medium Sized Organizations". 2nd edn. *NSF International*: Ann Arbor, MI

37. Thiagarajan T. & Zairi M., (1997). "A review of total quality management in practice: understanding the fundamentals through examples of best practice applications". The TQM Magazine.
38. Tinsley S., (2002). "EMS Models for Business Strategy Development". Business Strategy 11, 376–390
39. Trung D.N. & Kumar S., (2005). "Resource use and waste management in Vietnam hotel industry". Journal of Cleaner Production 13, 109e116.
40. Ullah M., (2013). "Green Banking in Bangladesh: A Comparative Analysis". World Review of Business Research, Vol. 3, No. 4.
41. Walley N. & Whitehead B., (1994). "It's not easy being green". Harvard Business Review 72 (3), 46e52.
42. Woodside G., (2000). "ISO 14001 Auditing Manual". McGraw – Hill, New York.
43. Γεωργόπουλος Ν., (2013). «Στρατηγικό Μάνατζμεντ». Γ' Έκδοση.
44. Καρβούνης & Γεωργακέλλος Δ., (2003). «Διαχείριση Περιβάλλοντος».
45. <http://www.icommercentral.com/open-access/evaluation-of-stakeholder-perception-on-green-banking-practices-in-selected-public-and-private-sector-banks-in-kerala.php?aid=74553>

ΜΕΡΟΣ Β΄:
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

4.1. Εισαγωγή

Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς, προσφέρει μια μεγάλη σειρά χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών σε αρκετά εκατομμύρια πελάτες. Πραγματοποιώντας μια σειρά στρατηγικών επιλογών η Τράπεζα Πειραιώς κατάφερε να κατέχει σήμερα ηγετική θέση στην ελληνική αγορά με το μερίδιο της να διαμορφώνεται στο 30 % στα δάνεια και τις καταθέσεις. Μέσω αρκετών συγχωνεύσεων και εξαγορών με άλλα τραπεζικά ιδρύματα, η Τράπεζα Πειραιώς απέκτησε τις τραπεζικές τους δραστηριότητες συμμετέχοντας ως βασικός πυλώνας στην αναδιάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

Σήμερα, η Τράπεζα Πειραιώς είναι θωρακισμένη με την κατάλληλη τεχνογνωσία και την εμπειρία προκειμένου να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις και να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις απαιτήσεις του σύγχρονου πολυτάραχου περιβάλλοντος, που υπαγορεύονται από τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές. Πιο συγκεκριμένα, διαθέτει ιδιαίτερη τεχνογνωσία στις επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους, στον αγροτικό τομέα, στην παροχή υπηρεσιών κεφαλαιαγοράς και επενδυτικής τραπεζικής, στην Πράσινη Τραπεζική (Green Banking) αλλά και στην αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Οι βασικές στρατηγικές προτεραιότητες στις οποίες επικεντρώνεται η Τράπεζα Πειραιώς αφορούν την έμφαση στον πελάτη, την υιοθέτηση μιας κουλτούρας επιχειρηματικών επιδόσεων, τη διοικητική υπευθυνότητα και την επιχειρηματική αειφορία. Με παρουσία σε ολόκληρη τη χώρα αλλά και στο εξωτερικό η Τράπεζα Πειραιώς συνδυάζοντας επιχειρηματική ανάπτυξη και κοινωνική ευθύνη προσπαθεί να δημιουργήσει ισχυρούς δεσμούς με τους κοινωνικούς εταίρους της προωθώντας για το σκοπό αυτό ειδικές δράσεις.

Ως ένας από τους μεγαλύτερους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της χώρας, η Τράπεζα Πειραιώς προσπαθεί να προσαρμοστεί στα δεδομένα της νέας οικονομικής

πραγματικότητας υποστηρίζοντας ενεργά επενδύσεις που στοχεύουν στην αειφόρο ανάπτυξη. Ο οργανισμός σταδιακά προσαρμόζει τις πιστώσεις του σε επενδύσεις που έχουν όφελος όχι μόνο για την οικονομία αλλά και για το περιβάλλον και την κοινωνία προωθώντας έτσι την βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς παράλληλα να διακυβεύει τη μεγιστοποίηση της απόδοσης των χρησιμοποιούμενων κεφαλαίων των μετόχων.

Αποστολή της Τράπεζας Πειραιώς είναι *«να αποτελεί την πιο αξιόπιστη Τράπεζα στην Ελλάδα δημιουργώντας αξία για τους μετόχους, τους πελάτες και τους εργαζομένους της»*. Σκοπός της Τράπεζας είναι να προωθεί την καινοτόμο επιχειρηματικότητα και αντιλαμβάνοντας τις ανάγκες της αγοράς, να παρέχει μια μοναδική εμπειρία εξυπηρέτησης στους πελάτες της, να λειτουργεί σε κλίμα διαφάνειας χτίζοντας σχέσεις εμπιστοσύνης, να δημιουργεί ευκαιρίες, να ενθαρρύνει την ομαδικότητα και να φροντίζει για την κοινωνία και την προστασία του περιβάλλοντος.

Η Τράπεζα Πειραιώς αποτελεί το μοναδικό τραπεζικό ίδρυμα στη χώρα μας που πρωτοστάτησε στην εφαρμογή της Πράσινης Τραπεζικής αναπτύσσοντας μεγάλη παρουσία με την προσφορά ειδικά σχεδιασμένων προϊόντων αλλά και υπηρεσιών τόσο για τους ιδιώτες όσο και για τις επιχειρήσεις, συνιστώντας παράλληλα ένα νέο και φιλικότερο προς το περιβάλλον τρόπο ζωής. Στόχος της τράπεζας ήταν η δημιουργία ενός νέου αναπτυξιακού μοντέλου, προσηλωμένου στις αρχές τις αειφόρου ανάπτυξης χρηματοδοτώντας επιχειρήσεις και έργα τα οποία δημιουργούν προστιθέμενη αξία στην κοινωνία και το περιβάλλον.

Το Green Banking της Τράπεζας Πειραιώς ξεκίνησε το 2004 ως μια στρατηγική επιλογή και περιλαμβάνει τις Εργασίες της Περιβαλλοντικής Τραπεζικής και τα Αναπτυξιακά Προγράμματα. Για το συντονισμό του περιβαλλοντικού έργου δημιουργήθηκε το ίδιο έτος το γραφείο Περιβαλλοντικών Θεμάτων, το οποίο το 2009 εξελίχθηκε σε Μονάδα Περιβάλλοντος. Το 2006, ξεκινάει το GREENbanking4Life το οποίο ήταν το πρώτο ευρωπαϊκό συγχρηματοδοτούμενο έργο.

Στις 25 Φεβρουαρίου 2008, η Τράπεζα Πειραιώς προχώρησε σε μια ενδιαφέρουσα πρωτοβουλία στον τομέα της πράσινης επιχειρηματικότητας εγκαινιάζοντας το

πρώτο περιβαλλοντικό κατάστημα «Green Banking», το οποίο αποτέλεσε και το πρώτο «πράσινο» κατάστημα τράπεζας στη χώρα. Το κατάστημα «Green Banking» συμπεριλαμβάνεται στα πλαίσια της περιβαλλοντικής πολιτική και της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της τράπεζας. Το κοινό μέσω του εξιδεικευμένου καταστήματος είχε τη δυνατότητα να ενημερωθεί για τα «πράσινα» τραπεζικά προϊόντα και τις υπηρεσίες, την πράσινη επιχειρηματικότητα καθώς και για τις επιλογές που έχουν επιχειρήσεις και ιδιώτες να βελτιώσουν τη συμπεριφορά τους απέναντι στο περιβάλλον.

Το 2009, το κατάστημα Green Banking μεταφέρθηκε στη Διεύθυνση Εργασιών Green Banking, ενώ από το 2012 έπαυσε οριστικά τη λειτουργία του καθώς αντικαταστάθηκε από 42 πράσινα καταστήματα σε όλη τη χώρα. Σήμερα, ολόκληρο το δίκτυο καταστημάτων του ομίλου Πειραιώς διαθέτει Συνεργάτες Green Banking για την προώθηση εξιδεικευμένων προϊόντων αλλά και όλων των πρωτοβουλιών που αφορούν την πράσινη επιχειρηματικότητα. Παράλληλα, το ίδιο έτος ή θυγατρική εταιρεία του Ομίλου ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. εξελίσσεται σε ένα κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης (R&D) για πράσινες επενδύσεις και πρακτικές.

Το 2010, πραγματοποιείται αναθεώρηση της Περιβαλλοντικής Πολιτικής της Τράπεζας από το Διοικητικό Συμβούλιο, ενώ παράλληλα ξεκινά το Climabiz, το δεύτερο ευρωπαϊκό συγχρηματοδοτούμενο LIFE Project.

Το 2011 ολοκληρώθηκε η διαδικασία πιστοποίησης του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης της Τράπεζας για όλα τα καταστήματα και τα κτήρια διοίκησης κατά τα πρότυπα ISO 14001 και EMAS. Η Τράπεζα Πειραιώς ήταν η πρώτη τράπεζα στη χώρα μας που πιστοποιήθηκε κατά τα συγκεκριμένα πρότυπα επιβεβαιώνοντας την ορθή εφαρμογή του Συστήματος στην Τράπεζα.

Το 2012 δημιουργούνται νέα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για το νέο προσωπικό ενώ το επόμενο έτος η Τράπεζα ξεκινά το LIFE – Stymfalia, το τρίτο ευρωπαϊκό συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα. Επιπλέον, το 2013 δημιουργούνται

νέα πράσινα προϊόντα και υπηρεσίες (πράσινη κίνηση, βιολογική και υπεύθυνη γεωργία κλπ.).

Το 2014 η Τράπεζα Πειραιώς εντάσσεται στο διεθνή δείκτη αειφορίας, Dow Jones Sustainability Index ενώ παράλληλα αποσπά δύο σημαντικές διακρίσεις. Το ευρωπαϊκό συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα climabiz βραβεύεται ως ένα από τα Best LIFE Environment Projects στην Ευρώπη ενώ τα πράσινα προϊόντα της αποσπούν το πρώτο βραβείο στην κατηγορία Product Award for sustainable development στην Ελλάδα.

Το 2015 η Τράπεζα προχωρά στη δημιουργία νέων επιχειρηματικών δανείων Green Επιχειρείν για Εξοικονόμηση Ενέργειας και Net-Metering. Ενώ το 2016 σχεδιάζεται και αναπτύσσεται το νέο ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής και Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ESMS).

Το Green Banking της Τράπεζας Πειραιώς :

- Δημιουργεί και προωθεί πράσινα προϊόντα και υπηρεσίες για την εξυπηρέτηση των αναγκών όλου του φάσματος της πράσινης επιχειρηματικότητας.
- Αξιολογεί σε οικονομοτεχνικό επίπεδο τις πράσινες επενδυτικές προτάσεις, ενώ παράλληλα μεταφέρει την πράσινη τεχνογνωσία μέσω ειδικά σχεδιασμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων
- Παρέχει υποστήριξη στους πελάτες σε θέματα Green Banking σε όλο το δίκτυο των καταστημάτων της.

4.2. Πράσινη Επιχειρηματικότητα και Τράπεζα Πειραιώς

Η περιβαλλοντική πολιτική της Τράπεζας Πειραιώς περιλαμβάνει δύο διαστάσεις : α) τη μείωση των λειτουργικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων του οργανισμού, δηλαδή τις προσπάθειες για μείωση της κατανάλωσης των φυσικών πόρων (ενέργεια, νερό κλπ.) και β) τη μείωση των επιχειρηματικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων

χρηματοδοτώντας και στηρίζοντας έργα φιλικά προς το περιβάλλον. Ο οργανισμός ορίζει την οικονομική του δραστηριότητα τοποθετώντας την προστασία του περιβάλλοντος στο επίκεντρο της στρατηγικής του.

Σε αντίθεση με τη Μονάδα Περιβάλλοντος και το τμήμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας Πειραιώς τα οποία ασχολούνται κυρίως με το εσωτερικό λειτουργικό αποτύπωμα του οργανισμού στο περιβάλλον και τις αντίστοιχες περιβαλλοντικές και κοινωνικές δράσεις, το Green Banking αφορά την επιχειρηματική διάσταση του οργανισμού πάνω σε επτά τομείς πράσινης επιχειρηματικότητας. Οι τομείς αυτοί είναι οι εξής (www.piraeusbank.gr) :

1. Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (φωτοβολταικά, βιομάζα, γεωθερμία, αιολικά)
2. Εναλλακτική Διαχείριση Αποβλήτων και Νερού
3. Βιολογική Γεωργία (παραγωγή, συσκευασία, διανομή, διάθεση, πιστοποίηση)
4. Εξοικονόμηση Ενέργειας (κτήρια υψηλής ενεργειακής αποδοτικότητας)
5. Οικοτουρισμός – Αγροτουρισμός
6. Πράσινη Χημεία (φυσικά καλλυντικά, περιβαλλοντικά φιλικά απορρυπαντικά)
7. Πράσινες Μεταφορές (υβριδικά οχήματα, ηλεκτρικά οχήματα, σταθερής τροχιάς, ποδήλατα)

Η Τράπεζα Πειραιώς χρηματοδοτεί τις καινοτόμες επενδύσεις μέσα από μια σειρά ειδικά σχεδιασμένων προϊόντων και υπηρεσιών στους παραπάνω τομείς συνεισφέροντας στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Μέσω κατάλληλων χρηματοοικονομικών εργαλείων η τράπεζα προσπαθεί να αναδείξει την αξία της πράσινης οικονομίας, η οποία αποτελεί και μια βιώσιμη οικονομία.

Για την προώθηση της πράσινης επιχειρηματικότητας η Τράπεζα Πειραιώς (Εταιρική Περιβαλλοντική Έκθεση, 2012) :

- Κατήυθνε τον κύριο όγκο των νέων χρηματοδοτήσεων σε επενδύσεις στο τομέα της πράσινης επιχειρηματικότητας
- Δημιούργησε και προσάρμοσε πράσινα προϊόντα που να ανταποκρίνονται στις νέες απαιτήσεις της αγοράς και στις ανάγκες των πελατών

- Ανέπτυξε μια σειρά καινοτόμων πράσινων υπηρεσιών τόσο για επενδυτές όσο και για δημόσιους οργανισμούς.

4.3. Πράσινα προϊόντα

Η Τράπεζα Πειραιώς παρέχει μια σειρά «πράσινων» τραπεζικών προϊόντων, τα οποία είναι κυρίως δάνεια που σχετίζονται με τους επτά τομείς που ορίζει ως πράσινη επιχειρηματικότητα για τους ιδιώτες, τις μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις. Αναγνωρίζοντας το νέο πρότυπο ανάπτυξης της οικονομίας λειτουργεί καθοριστικά μέσω του Green Banking προς την κατεύθυνση της υπεύθυνης διαχείρισης των περιβαλλοντικών προβλημάτων και της κοινωνικής ευημερίας.

Στο πλαίσιο ανάληψης πρωτοβουλιών και δημιουργίας καινοτόμων λύσεων με σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος, τη μείωση του κόστους λειτουργίας της αλλά και την ανάπτυξη μια βιώσιμης τραπεζικής, η Τράπεζα Πειραιώς έχει δημιουργήσει εξειδικευμένα πακέτα προϊόντων για επιχειρήσεις, αγρότες αλλά και ιδιώτες οι οποίοι θέλουν να προχωρήσουν στη μείωση των ενεργειακών τους δαπανών. (Εταιρική Περιβαλλοντική Έκθεση Τράπεζας Πειραιώς, 2012)

Πράσινα προϊόντα για Επιχειρήσεις :

- Ειδικά σχεδιασμένα τραπεζικά προϊόντα όπως δάνεια κεφαλαίων κίνησης και μακροπρόθεσμα πράσινα δάνεια επιχειρήσεων που προσφέρονται είτε για την πράσινη αναβάθμιση των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων είτε για την υλοποίηση κάποιας καινούριας επένδυσης στους επτά τομείς πράσινης επιχειρηματικότητας.

Πράσινα προϊόντα για Ιδιώτες :

- Στεγαστικά δάνεια για πελάτες που επιθυμούν να προχωρήσουν στην αγορά ή την κατασκευή ακινήτων ανώτερης ενεργειακής κατηγορίας από την ελάχιστη που προβλέπει η νέα νομοθεσία για την ενεργειακή απόδοση των κτηρίων.

- Πράσινα επισκευαστικά και καταναλωτικά δάνεια για ιδιώτες που επιλέγουν να εγκαταστήσουν στην κατοικία τους ή στην επαγγελματική τους στέγη φωτοβολταϊκά συστήματα ή να βελτιώσουν την ενεργειακή απόδοση των κτηρίων μέσω επισκευών, παρεμβάσεων ή αγοράς εξοπλισμών φιλικών προς το περιβάλλον.
- Επιπλέον, η Τράπεζα Πειραιώς συμμετέχει ενεργά στη παροχή δανείων σε ιδιώτες μέσω του προγράμματος «Εξοικονόμηση Κατ' Οίκον». Το 2016, με βάση τις νέες αποφάσεις υπαγωγής στο πρόγραμμα από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η Τράπεζα κατάφερε να διεκπεραιώσει περίπου 3.500 αιτήσεις πελατών συνόλου 8.500 αιτήσεων δίνοντας τη δυνατότητα υλοποίησης έργων εξοικονόμησης ενέργειας σε κατοικίες σε επιπλέον πελάτες.

Πράσινα προϊόντα για Αγρότες :

- Ειδικά δάνεια για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών ισχύος μέχρι 100 kW.
- Δάνεια για προείσπραξη βιολογικών ενισχύσεων τόσο για επαγγελματίες όσο και για πιστοποιημένους βιολογικούς καλλιεργητές.

Πράσινα προϊόντα leasing για Επιχειρήσεις :

- Μέσω της θυγατρικής εταιρείας Πειραιώς leasing για τη δυνατότητα απόκτησης του απαραίτητου εξοπλισμού για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων μέσω της χρηματοδοτικής μίσθωσής του.

Πράσινα Ασφαλιστικά προϊόντα :

- Εξειδικευμένα πακέτα ασφάλισης φωτοβολταϊκών πάρκων τόσο κατά τη διάρκεια εγκατάστασης και συναρμολόγησης όσο και κατά τη διάρκεια λειτουργίας των συστημάτων για ιδιώτες και επιχειρήσεις.
- Ασφάλιση επισκευαστικών εργασιών εξοικονόμησης ενέργειας.

Με την ομάδα «Πειραιώς Green Επιχειρείν» η Τράπεζα Πειραιώς χρηματοδοτεί με ευνοϊκότερους όρους μικρές, μεσαίες επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες. Η αλλαγή του θεσμικού πλαισίου που αφορούσε την ηλεκτροπαραγωγή από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας το 2015 αλλά και η επανεκκίνηση των αδειοδοτήσεων για νέα φωτοβολταϊκά έργα μετά την περίοδο 2012–2014 οδήγησαν στη δημιουργία εξειδικευμένων πράσινων προϊόντων. (Περιβαλλοντική Δήλωση Τράπεζας Πειραιώς, 2016)

Το εξιδεικευμένο πράσινο προϊόν «Ενεργειακός Συμψηφισμός» απευθύνεται σε επιχειρήσεις όπως για παράδειγμα αυτές των φωτοβολταϊκών με σκοπό το συμψηφισμό της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγουν με αυτή που καταναλώνουν ενισχύοντας τις φιλικές προς το περιβάλλον επιλογές. Μέσω του πράσινου δανειακού προϊόντος «Ενεργειακή Αναβάθμιση» δίνεται η δυνατότητα σε επιχειρήσεις να προχωρήσουν σε ενεργειακή αναβάθμιση των επιχειρηματικών εγκαταστάσεών τους με ευνοϊκότερους όρους. Επιπλέον, με την ανανέωση του εξοπλισμού οι επιχειρήσεις μειώνουν τα λειτουργικά τους έξοδα χρησιμοποιώντας πρακτικές φιλικές προς το περιβάλλον. (Περιβαλλοντική Δήλωση Τράπεζας Πειραιώς, 2016)

4.4. Πράσινες υπηρεσίες

Για την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού μοντέλου πράσινης τραπεζικής η Τράπεζα Πειραιώς έχει αναπτύξει μια σειρά από καινοτόμες πράσινες υπηρεσίες για ιδιώτες, επιχειρήσεις και οργανισμούς με εφαρμογή στους επτά τομείς της πράσινης επιχειρηματικότητας. Οι πράσινες υπηρεσίες της σχετίζονται κυρίως με το σχεδιασμό, την υλοποίηση, τη λειτουργία και την προστασία επιχειρηματικών επιλογών όπως εξοικονόμηση ενέργειας, εφαρμογή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης κλπ. Το 2016, δόθηκε ιδιαίτερη βάση στις πράσινες υπηρεσίες του Ομίλου μέσω των θυγατρικών του εταιρειών στην Ελλάδα (Κέντρο Βιώσιμης Επιχειρηματικότητας Α.Ε. και ΕΤΒΑ ΒΙΠΕ Α.Ε.).

Η Τράπεζα Πειραιώς παρέχει εξιδικευμένες πράσινες υπηρεσίες για επενδύσεις που εντάσσονται στους επτά τομείς πράσινης επιχειρηματικότητας. (www.piraeusbank.gr) Πιο συγκεκριμένα :

- Μελέτη χώρου, εγκατάστασης και εξοπλισμού:
 - Αξιολόγηση και ανάλυση του χώρου επένδυσης μέσω συστήματος γεωγραφικών πληροφοριών
 - Λεπτομερής τεχνική περιγραφή της εγκατάστασης
 - Τεχνικές προδιαγραφές για τον εξοπλισμό της επένδυσης

- Οικονομική Σκοπιμότητα έργου:
 - Μελέτες σκοπιμότητας
 - Σενάρια χρηματοδοτικού σχήματος
 - Χρηματοοικονομικά μοντέλα

- Διαδικαστικές εργασίες:
 - Διαδικασίες αδειοδότησης
 - Σύνταξη φακέλου για ένταξη στα επιδοτούμενα προγράμματα

- Υλοποίηση έργου:
 - Οικονομοτεχνική παρακολούθηση συσκευής
 - Ολοκλήρωση και παράδοση μονάδας

Αναγνωρίζοντας τη μεγάλη σημασία που έχει ο κλάδος του τουρισμού για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, η Τράπεζα Πειραιώς προσφέρει ολοκληρωμένες λύσεις για τις τουριστικές επιχειρήσεις μέσω του Πειραιώς Tourism 360°. Μέσω του προγράμματος προσφέρονται υπηρεσίες οικονομικής διαχείρισης για τουριστικές επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους προκειμένου να υπάρξει η καλύτερη διαχείρισή τους.

Η Τράπεζα Πειραιώς μέσω του προγράμματος παρέχει και ασφαλιστικές λύσεις για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κλάδο του τουρισμού σε συνεργασία με

κορυφαίες ασφαλιστικές εταιρείες προσφέροντας προγράμματα ασφάλισης σε ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, εστιατόρια, τουριστικά γραφεία και καταστήματα τουριστικών ειδών. Επιπλέον, σε συνεργασία με το Κέντρο Βιώσιμης Επιχειρηματικότητας Εξέλιξη Α.Ε. προσφέρονται ειδικά σχεδιασμένα εκπαιδευτικά προγράμματα με σκοπό την απόκτηση τεχνογνωσίας προκειμένου να ανταποκριθούν καλύτερα στις αυξανόμενες απαιτήσεις του σύγχρονου τουριστικού περιβάλλοντος. (www.piraeusbank.gr) Για παράδειγμα:

Αγροτουρισμός – Οικοτουρισμός :

- Εναλλακτικές μορφές τουρισμού που γνωρίζουν ανάπτυξη και προσφέρουν νέες επενδυτικές ευκαιρίες για τον κλάδο.

Παράλληλα, προσφέρουν συμβουλευτικές υπηρεσίες σε τουριστικές επιχειρήσεις ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της σύγχρονης τουριστικής πραγματικότητας. (Περιβαλλοντική Δήλωση Τράπεζας Πειραιώς, 2016) Για παράδειγμα :

Green Key:

- Ενεργή υποστήριξη των τουριστικών επιχειρήσεων, όπως ξενοδοχεία και συνεδριακά κέντρα με στόχο τη βράβευσή τους για την περιβαλλοντική τους υπευθυνότητα σύμφωνα με το οικολογικό σήμα ποιότητας GREEN KEY.

Travelife:

- Υποστήριξη των επιχειρήσεων του τουριστικού κλάδου, όπως ξενοδοχεία και τουριστικά γραφεία με σκοπό την πιστοποίησή τους με βάση τα κριτήρια βιωσιμότητας του TRAVELIFE.

Επιπλέον, μέσω του πακέτου «Πειραιώς Επιχειρείν 360⁰» η Τράπεζα παρέχει ολοκληρωμένες λύσεις σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις αλλά και σε επιχειρηματίες που σκοπεύουν να εντάξουν επιχειρηματικά τους σχέδια στις δράσεις του ΕΣΠΑ 2014 – 2020.

Ακόμη, η Τράπεζα Πειραιώς παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες σχετικά με συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και πιστοποιήσεις κατά ISO 14001, EMAS

και Green Key καθώς και σχετικά με μελέτες ενεργειακής απόδοσης, ανθρακικού αποτυπώματος, διαχείρισης αποβλήτων και νερού.

Ο Όμιλος προσφέρει ολοκληρωμένα πακέτα υπηρεσιών για τον υπολογισμό και την πιστοποίηση της ενεργειακής απόδοσης των ακινήτων καθώς και δυνατότητες αναβάθμισής τους. (www.piraeusbank.gr) Πιο συγκεκριμένα:

- Έκδοση Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης, το οποίο πιστοποιεί την ενεργειακή κλάση του ακινήτου.
- Σύνταξη Μελέτης Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων, που εξετάζει τις τεχνικές προδιαγραφές του ακινήτου και προτείνει τρόπους μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας.
- Σύνταξη Μελέτης Οικονομικής Βιωσιμότητας Ενεργειακής Αναβάθμισης, η οποία αξιολογεί την υφιστάμενη κατάσταση του ακινήτου και προτείνει πρακτικές ενεργειακής αναβάθμισής του.

Μέσω των πράσινων υπηρεσιών η Τράπεζα Πειραιώς προτρέπει την αγορά να στραφεί σε εκείνες τις επενδυτικές επιλογές οι οποίες παράλληλα με την προστασία του περιβάλλοντος να προσαρμόζονται σε ένα σύγχρονο επιχειρηματικό μοντέλο μέσα στο οποίο η μελέτη και η πιστοποίηση προσφέρουν συγκριτικά πλεονεκτήματα τα οποία μπορούν να εξελιχθούν σε ανταγωνιστικά στο νέο ευρωπαϊκό περιβάλλον.

Οι πράσινες υπηρεσίες παρέχουν στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να παρακολουθούν και να καταγράφουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της δραστηριότητας τους καθώς και να προχωρούν σε τρόπους βελτίωσης της λειτουργίας τους μειώνοντας έτσι το ανθρακικό τους αποτύπωμα, τα λειτουργικά τους έξοδα και να ενισχύουν παράλληλα τη φήμη τους. Καθώς το νέο ευρωπαϊκό μοντέλο επιβάλλει την πιστοποίηση τόσο των προϊόντων όσο και των υπηρεσιών, η πιστοποίηση των επιχειρήσεων πάνω σε συγκεκριμένα πρότυπα τους προσφέρει επιπλέον ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα.

Πιο συγκεκριμένα οι πράσινες υπηρεσίες του Ομίλου Πειραιώς για τις επενδύσεις που περιλαμβάνονται στους επτά τομείς πράσινης επιχειρηματικότητας μπορούν να προσφέρουν τα εξής οφέλη:

- Διαμόρφωση κάθε πράσινης λύσης αποκλειστικά πάνω στις προσδοκίες των επενδυτών με τη βοήθεια των Green Experts.
- Τεχνογνωσία που συνδέεται με την απόδοση της επένδυσης τόσο κατά το στάδιο της μελέτης όσο και κατά το στάδιο υλοποίησης του έργου.
- Υποστήριξη στην υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου ώστε να επιτευχθούν οι επενδυτικοί στόχοι. Ο Όμιλος βοηθάει τους επενδυτές να βρουν :
 - Τις βέλτιστες πρακτικές για την περιβαλλοντική διαχείριση της επιχείρησης.
 - Πράσινα προϊόντα και υπηρεσίες που δραστηριοποιούνται στους επτά τομείς επιχειρηματικότητας.
 - Χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με την επένδυση.

4.5. Πράσινες Επενδύσεις

Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς συμμετέχει στον Όμιλο Advent ο οποίος ειδικεύεται σε τεχνολογίες κυψελίδων καυσίμου (fuel cells) μέσω της θυγατρικής Piraeus Capital Management (PCM). Επιπλέον, η θυγατρική του Ομίλου συμμετέχει στην εταιρεία Ανακύκλωση Στερεών Αποβλήτων ΑΕ ενώ το Piraeus Clean Energy fund επενδύει στον κλάδο της ενέργειας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Οι συνολικές συμμετοχές του Ομίλου στις εταιρείες πλησιάζουν τα 5,5 εκατ. €. (Περιβαλλοντική Δήλωση Τράπεζας Πειραιώς, 2016)

Η Τράπεζα Πειραιώς συμμετέχει στην πρωτοβουλία JESSICA, η οποία αφορά την «Κοινή Ευρωπαϊκή υποστήριξη για βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές». Η Τράπεζα διαχειρίζεται 40 εκατ. € των κεφαλαίων του για χρηματοδότηση έργων αστικής ανάπτυξης με την ιδιότητά της ως Ταμείου Αστικής Ανάπτυξης για τις περιφέρειες της Θεσσαλίας και της Κεντρικής Μακεδονίας.

Έτσι στα πλαίσια της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας το 2016 υπεγράφη σύμβαση μεταξύ των δύο μερών για τη χρηματοδότηση του έργου βιοαερίου στη Θεσσαλία, το οποίο αφορά τη κατασκευή μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από βιοαέριο με τη χρήση βιομάζας στο Δήμο Φαρσάλων. Επιπλέον, το ίδιο έτος υπεγράφη σύμβαση χρηματοδότησης ενός έργου του Δήμου Θεσσαλονίκης με σκοπό την ενεργειακή διαχείριση του δικτύου ηλεκτροφωτισμού για τη μείωση των ενεργειακών δαπανών και την ανανέωση του φωτισμού σε συγκεκριμένες οδούς και πάρκα του Δήμου.

Τέλος, μέσω του Ταμείου Βιώσιμης Ανάπτυξης το οποίο αποτελεί φορέα χορήγησης κεφαλαίων σε επιχειρήσεις, η Τράπεζα Πειραιώς καλύπτει νέες επενδυτικές προτάσεις που σχετίζονται με την αειφόρο ανάπτυξη, όπως για παράδειγμα η παραγωγή ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας ή η επεξεργασία και αξιοποίηση αποβλήτων.

4.6. Υποστήριξη Εργασιών

Στα πλαίσια της Πράσινης Τραπεζικής η Τράπεζα Πειραιώς εκτός από τη δημιουργία μιας σειράς πράσινων τραπεζικών προϊόντων και εργασιών υποστηρίζει μια σειρά από εργασίες. Τα βασικά επιτεύγματα του Green Banking της Τράπεζας περιλαμβάνονται :

- Η ανάπτυξη Συστήματος Περιβαλλοντικής και Κοινωνικής Διαχείρισης
- Τα οργανωμένα προγράμματα περιβαλλοντικής διαχείρισης
- Η δημιουργία βάσης δεδομένων για υπολογισμό του περιβαλλοντικού αποτυπώματος
- Η δημιουργία βάσης δεδομένων για περιβαλλοντική νομοθεσία
- Η ύπαρξη Συνεργατών Green Banking σε ολόκληρο το δίκτυο καταστημάτων
- Η εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού, των πελατών αλλά και του ευρύτερου κοινού πάνω στα περιβαλλοντικά ζητήματα
- Η συμμετοχή στα ευρωπαϊκά συγχρηματοδοτούμενα έργα

4.6.1. Οικονομοτεχνική Αξιολόγηση Αειφορίας Έργων

Η οικονομοτεχνική αξιολόγηση τόσο των νέων επενδυτικών προτάσεων όσο και των υφιστάμενων χρηματοδοτούμενων έργων που ανήκουν στους επτά τομείς πράσινης επιχειρηματικότητας παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στις χρηματοδοτήσεις της Τράπεζας. Κατά την αξιολόγηση πραγματοποιείται έλεγχος των τεχνικών χαρακτηριστικών της επένδυσης, της εφαρμοσμένης τεχνολογίας, της εκτιμώμενης παραγωγικότητας καθώς και των οικονομικών μεγεθών της προκειμένου να επιβεβαιωθεί η βιωσιμότητά τους.

Η αδειοδοτική διαδικασία των έργων παρακολουθείται σε κάθε στάδιο ωρίμανσης της επένδυσης με βάση τα εθνικά και ευρωπαϊκά πρότυπα. Υπεύθυνη για την αξιολόγηση των business plan είναι η ομάδα των green expert. Εξασφαλίζοντας την τεχνική αρτιότητα των χρηματοδοτούμενων έργων πράσινης επιχειρηματικότητας η Τράπεζα μπορεί να προασπίσει τα συμφέροντα των μετόχων της. (Περιβαλλοντική Δήλωση Τράπεζας Πειραιώς, 2016)

Όσον αφορά τα ήδη χρηματοδοτούμενα έργα από την Τράπεζα διενεργείται οικονομοτεχνική επανααξιολόγηση προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχεια της λειτουργίας τους. Επανελέγχονται προκειμένου να διασφαλιστεί η συνεχής και απρόσκοπτη λειτουργία τόσο του εγκατεστημένου εξοπλισμού όσο και η παραγωγικότητα του έργου με σκοπό την πρόληψη αστοχιών προστατεύοντας τον πελάτη αλλά και την Τράπεζα.

Τα πράσινα έργα που έχουν αξιολογηθεί από τις Εργασίες του Green Banking στα διάφορα στάδια υλοποίησης τους ανέρχονται περίπου στα 4000. (Περιβαλλοντική Δήλωση Τράπεζας Πειραιώς, 2016) Κατά τη διαδικασία της αξιολόγησης των έργων οι Εργασίες του Green Banking αξιολογούν το business plan αυτό καθ' αυτό και όχι τον ίδιο τον πελάτη για την αξιολόγηση του οποίου είναι υπεύθυνα άλλα τμήματα της τράπεζας.

4.6.2. Υλοποίηση Συστημάτων Περιβαλλοντικής και Κοινωνικής Διαχείρισης

Η πολιτική διαχείρισης περιβάλλοντος της Τράπεζας Πειραιώς περιλαμβάνει όπως έχει αναφερθεί και πιο πάνω δύο διαστάσεις. Οι γενικοί στόχοι της πολιτικής διαχείρισης περιβάλλοντος που ακολουθεί η Τράπεζα είναι οι εξής (www.piraeusbank.gr) :

- Η συνεχής διερεύνηση προληπτικών και διορθωτικών ενεργειών για την πιο αποτελεσματική διαχείριση των πόρων που είναι απαραίτητοι για καλύτερη λειτουργία της Τράπεζας.
- Η διαρκής ευαισθητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού πάνω στα περιβαλλοντικά ζητήματα.
- Η συστηματική προσπάθεια μείωσης των πιθανών επιπτώσεων στο περιβάλλον με της βελτίωσης των προσφερόμενων τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών.
- Η διατήρηση και η ενίσχυση της φήμης της επιχείρησης σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος.
- Η δημοσίευση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από τις δραστηριότητες της Τράπεζας καθώς και των μέτρων που λαμβάνονται για τη μείωση αυτών των επιπτώσεων.

Από το Νοέμβριο του 2015 συμμετέχουν στη σύνθεση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Πειραιώς ο Διεθνής Χρηματοοικονομικός Οργανισμός (International Finance Corporation – IFC) και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα για Ανακατασκευή και Ανάπτυξη (European Bank for Reconstruction and Development – EBRD) με κύρια υποχρέωση την υιοθέτηση Περιβαλλοντικά και Κοινωνικά υπεύθυνων πρακτικών τόσο για τις ίδιες τις τράπεζες όσο και για τις επιχειρήσεις που δανειοδοτούν.

Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς από το 2016 ακολουθώντας τις διεθνείς και ευρωπαϊκές επιταγές προχώρησε στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη ενός νέου ενιαίου Συστήματος Περιβαλλοντικής και Κοινωνικής Διαχείρισης (Environmental & Social Management System – ESMS), το οποίο ουσιαστικά αποτελεί ένα σύνολο

διαδικασιών και εντύπων που πρέπει εφαρμοσθούν κατά την εξέταση αιτημάτων χρηματοδότησης νέων επενδύσεων.

Το Σύστημα λειτουργεί με βάση της προδιαγραφές της Πιστωτικής Πολιτικής της Τράπεζας, τα πρότυπα των χρηματοπιστωτικών οργανισμών IFC και EBRD, καθώς και τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές. Περιλαμβάνει το υφιστάμενο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, το οποίο είναι ήδη πιστοποιημένο κατά τα πρότυπα ISO 14001 και EMAS και σχετίζεται με τους κινδύνους που μπορεί να προκύψουν από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες των χρηματοδοτούμενων πελατών. Το συγκεκριμένο Σύστημα πλαισιώνει την υφιστάμενη διαδικασία οικονομοτεχνικής αξιολόγησης βιωσιμότητας έργων πράσινων επενδυτικών σχεδίων της Τράπεζας. (Εκθεση Βιώσιμης Ανάπτυξης Τράπεζας Πειραιώς, 2016)

Το ESMS αποτελεί μια μεθοδολογία για πραγματικό έλεγχο των περιβαλλοντικών και κοινωνικών κινδύνων που μπορούν να προκύψουν από την αδειοδότηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Κατ' αντιστοιχία με την «Πολιτική του ESMS», η οποία εγκρίθηκε από την Εκτελεστική Επιτροπή της Τράπεζας, τροποποιήθηκε η Πιστωτική Πολιτική του Ομίλου καθώς και τα Κριτήρια Πιστοδοτήσεων προς τις Επιχειρήσεις ενσωμάτωσαν νέα Περιβαλλοντικά και Κοινωνικά Κριτήρια.

Επιπλέον, η εφαρμογή του ESMS υποχρεώνει την Τράπεζα στη κατάρτιση λίστας αποκλειόμενων δραστηριοτήτων, στη διεξαγωγή ελέγχου δέουσας επιμέλειας (due diligence) σχετικά με το περιβάλλον, την υγεία, την ασφάλεια και την κοινωνία με βάση το εθνικό θεσμικό πλαίσιο και τα Διεθνή Πρότυπα καθώς και τη σύνταξη πλάνου με τις διορθωτικές ενέργειες όπου απαιτείται. (Περιβαλλοντική Δήλωση Τράπεζας Πειραιώς, 2016)

Κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση του ESMS ενσωματώθηκαν σταδιακά στις υφιστάμενες διαδικασίες των δανείων συγκεκριμένες παράμετροι που σχετίζονται με την εκτίμηση καθώς και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού και κοινωνικού κινδύνου κάθε επιχειρηματικής δραστηριότητας που πρόκειται να χρηματοδοτήσουν με βάση τόσο την Πιστωτική Πολιτική του Ομίλου όσο και τα σχετικά Διεθνή

Πρότυπα. Επιπλέον, από το 2016 η Τράπεζα Πειραιώς έχει ορίσει Group ESMS Officer και Group ESMS Coordinator του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης σε ρόλο συντονιστή για την ορθότερη εφαρμογή του συστήματος τόσο στη χώρα μας όσο και στις θυγατρικές του εξωτερικού. (Περιβαλλοντική Δήλωση Τράπεζας Πειραιώς, 2016)

Η Τράπεζα Πειραιώς παρακολουθεί και αξιολογεί κατά συγκεκριμένες χρονικές περιόδους την επίδοση των χρηματοδοτούμενων έργων σε περιβαλλοντικό και κοινωνικό επίπεδο. Παρακολουθεί και αποτιμά τον περιβαλλοντικό και κοινωνικό κίνδυνο του πράσινου επιχειρηματικού της χαρτοφυλακίου σε τακτά χρονικά διαστήματα προκειμένου να εξάγονται τα απαραίτητα συμπεράσματα.

Τα πιθανά οφέλη για τη νέα επένδυση θα είναι:

- Ενίσχυση της εξωστρέφειας μέσω της εφαρμογής των διεθνών, σύγχρονων προτύπων αειφορίας
- Αποφυγή οικονομικών και λειτουργικών επιπτώσεων
- Βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων και μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος
- Ευκολότερη πρόσβαση σε χρηματοδοτικά κεφάλαια
- Ενίσχυση της φήμης

4.6.3. Συνεργάτες Green Banking

Η Τράπεζα Πειραιώς ενισχύει το ρόλο των Συνεργατών Green Banking στο δίκτυο καταστημάτων για την προώθηση της πράσινης επιχειρηματικότητας. Οι Συνεργάτες προσφέρουν συνεχή υποστήριξη στους πελάτες σε όλα τα στάδια υλοποίησης των πράσινων έργων ενώ παράλληλα τους παρέχουν έγκαιρη ενημέρωση για όλες τις επιχειρηματικές ευκαιρίες καθώς και για το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την πράσινη επιχειρηματικότητα.

Ο ρόλος του Συνεργάτη Green Banking ξεκίνησε το 2010 και αποτελεί μέχρι σήμερα τον συνδετικό κρίκο των πελατών της Τράπεζας με τις επενδυτικές ευκαιρίες που

παρέχονται στους επτά τομείς που ορίζονται ως πράσινη επιχειρηματικότητα. Οι εξειδικευμένοι Συνεργάτες συμμετέχουν ενεργά σε ειδικές εκδηλώσεις και workshops που οργανώνονται σε συνεργασία με τους θεσμικούς φορείς και τις τοπικές επιχειρήσεις για την άμεση και καλύτερη ενημέρωσή τους γύρω από τον τομέα της πράσινης επιχειρηματικότητας αλλά και για τη στήριξη την τοπικής οικονομίας.

4.6.4. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Εργαζομένων

Η Τράπεζα Πειραιώς δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην περιβαλλοντική εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού της, θεωρώντας την βασικό παράγοντα υποστήριξης της πράσινης επιχειρηματικότητας. Αναγνωρίζοντας τη σημασία του ανθρώπινου παράγοντα στην υλοποίηση των επιχειρηματικών στρατηγικών στόχων και στη διαχείριση των προκλήσεων ο Όμιλος ενδυναμώνει το ρόλο τους μέσω καινοτόμων προγραμμάτων εκπαίδευσης με σκοπό τη διαρκή εξέλιξη τους και κατ' επέκταση την εξασφάλιση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Η εκπαίδευση των εργαζομένων πραγματοποιείται σε δύο επίπεδα. Το πρώτο επίπεδο έχει πιο γενικό χαρακτήρα και περιλαμβάνει ηλεκτρονικά εκπαιδευτικά προγράμματα (e-learning) τα οποία εξηγούν βασικές περιβαλλοντικές έννοιες και περιγράφουν το περιβαλλοντικό έργο της Τράπεζας. Το δεύτερο επίπεδο η εκπαίδευση έχει πιο ειδικό χαρακτήρα και περιλαμβάνουν επιλεγμένη θεματολογία που αφορά την πράσινη επιχειρηματικότητα, τα πράσινα προϊόντα που προσφέρει η Τράπεζα καθώς και τις διαδικασίες του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης της Τράπεζας. (Εταιρική Περιβαλλοντική Έκθεση Τράπεζας Πειραιώς, 2012)

Η εκπαίδευση των εργαζομένων συμβάλλει ουσιαστικά στη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων της. Κατά το 2016, η Τράπεζα Πειραιώς επικεντρώθηκε ιδιαίτερα στην εκπαίδευση των Συνεργατών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων τα οποία αποτελούν στελέχη του δικτύου καταστημάτων. Εξειδικευμένα στελέχη του Green Banking καθώς και Συνεργάτες όλου του δικτύου καταστημάτων διενεργούν στοχευμένη εκπαίδευση σε πραγματικής συνθήκες εργασίας. Μέσω της

συστηματικής εκπαίδευσης διευρύνονται οι γνώσεις των εργαζομένων γύρω από τα ζητήματα της πράσινης επιχειρηματικότητας με σκοπό την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών. (Περιβαλλοντική Δήλωση Τράπεζας Πειραιώς, 2016)

Επιπλέον, στην εκπαίδευση του εξειδικευμένου ρόλου των Συνεργατών συμμετέχουν και στελέχη της Μονάδας Περιβάλλοντος προκειμένου να τους ενημερώσουν για τις ευκαιρίες που δημιουργούνται από τις τροποποιήσεις του θεσμικού πλαισίου στους επτά τομείς επιχειρηματικότητας, στη σύνδεσή τους με τα προσφερόμενα πράσινα προϊόντα και υπηρεσίες του Ομίλου καθώς και στα οφέλη που προκύπτουν για τους πελάτες.

Το 2016, η Τράπεζα Πειραιώς προχώρησε στο σχεδιασμό και την υλοποίηση ειδικών κύκλων σεμιναρίων σχετικά με την εφαρμογή του Συστήματος Περιβαλλοντικής και Κοινωνικής Διαχείρισης (ESMS). Σκοπός των σεμιναρίων ήταν να εκπαιδευτούν τα ανώτερα στελέχη καθώς και στελέχη των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου σε Ελλάδα και εξωτερικό, τα οποία επιβλέπουν και συντονίζουν τις διαδικασίες χορήγησης επιχειρηματικών δανείων πάνω στις νέες πολιτικές που προβλέπει το Σύστημα Περιβαλλοντικής και Κοινωνικής Διαχείρισης. Η εκπαίδευση συνεχίστηκε και μέσω e-learning προγραμμάτων πάνω σε ζητήματα περιβάλλοντος και πράσινης επιχειρηματικότητας. (Περιβαλλοντική Δήλωση Τράπεζας Πειραιώς, 2016)

Ακόμη, στις αρχές του 2008 στα πλαίσια του ευρωπαϊκού συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος GREENBanking4Life ξεκίνησε η ανάρτηση των «Πράσινων Ειδήσεων» σε ειδικό στο εσωτερικό Διαδικτύου (Intranet) της Τράπεζας. Κάθε εβδομάδα αναρτώνται συγκεκριμένες ειδήσεις που αφορούν την πράσινη επιχειρηματικότητα, την κλιματική αλλαγή και άλλα περιβαλλοντικά ζητήματα παρέχοντας έτσι άμεση ενημέρωση σε όλους τους εργαζομένους της Τράπεζας αλλά και στους εργαζομένους ορισμένων θυγατρικών εταιρειών. (Εκθεση Βιώσιμης Ανάπτυξης Τράπεζας Πειραιώς, 2016)

5.6.5. Ενημέρωση μέσω Διαδικτύου

Για την έγκαιρη ενημέρωση των πελατών η Τράπεζα Πειραιώς από το 2009 υποστηρίζει τον ιστότοπο [Green Banking Portal](#). Η ιστοσελίδα αποτελεί ένα καινοτόμο κανάλι επικοινωνίας που έχει ως σκοπό την ανάδειξη επιχειρήσεων και οργανισμών που δραστηριοποιούνται στους επτά τομείς της πράσινης επιχειρηματικότητας, των προσφερόμενων πράσινων προϊόντων και υπηρεσιών καθώς και των καλών πρακτικών που εφαρμόζουν για τη μείωση του περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος ενισχύοντας παράλληλα την ανταγωνιστικότητά τους.

Μέσω του Green Banking Portal ο επισκέπτης μπορεί να ενημερωθεί για τις εξελίξεις σε θέματα πράσινης επιχειρηματικότητας και περιβάλλοντος. Σκοπό της συγκεκριμένης πλατφόρμας είναι (www.greenbanking.gr) :

- Η παρουσίαση των καλών πρακτικών των επιχειρήσεων και των οργανισμών που εφαρμόζονται για τη μείωση του περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος
- Η προώθηση πράσινων επιχειρήσεων οι οποίες παρέχουν πράσινα προϊόντα και πράσινες υπηρεσίες
- Η παροχή πληροφοριών για τις πολιτικές και τις τεχνολογίες που αναπτύσσουν οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί προκειμένου να προσαρμοστούν στην κλιματική αλλαγή
- Η ανταλλαγή απόψεων και τεχνογνωσίας μεταξύ των οργανισμών, των επιχειρήσεων αλλά και των ιδιωτών
- Η δικτύωση των επιχειρήσεων και των οργανισμών που δραστηριοποιούνται στους επτά τομείς της πράσινης επιχειρηματικότητας και μειώνουν το αποτύπωμά τους στο περιβάλλον μέσω των στρατηγικών και των προγραμμάτων που ακολουθούν.

Οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί οι οποίοι επιθυμούν να συμμετέχουν στο Green Banking Portal πρέπει να πληρούν ορισμένα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια. Η Τράπεζα έχει το δικαίωμα να παύει την παρουσία μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού αν δεν πληρούνται τα παραπάνω κριτήρια επιλογής.

Στο τέλος του 2016 οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί που ήταν αναρτημένοι στην ιστοσελίδα παρουσίασαν αύξηση κατά 60% συγκριτικά με το τέλος του 2015. Το Green Banking Portal βοηθάει στην ευαισθητοποίηση των πολιτών απέναντι σε ζητήματα κλιματικής αλλαγής και περιβάλλοντος γενικότερα προσφέροντας έτσι οφέλη για την κοινωνία. (Περιβαλλοντική Δήλωση Τράπεζας Πειραιώς, 2016)

Επιπλέον, ο Όμιλος Πειραιώς από τις αρχές του 2010 μέσω της πλατφόρμας «Σκέψου Πράσινα» εμφανίζει παρουσία και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπως Facebook, twitter και YouTube προκειμένου να βελτιώσει την εμπειρία των πελατών της αλλά και να ενημερώσει το γενικότερο κοινό σχετικά με τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα. (www.piraeusbank.gr)

Το 2016 η Τράπεζα εστίασε στα ζητήματα βιοποικιλότητας, κλιματικής αλλαγής και κοινωνικών δράσεων για την κοινωνία και το περιβάλλον αυξάνοντας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης τις αναρτήσεις και τους ακόλουθούς τους. (Περιβαλλοντική Δήλωση Τράπεζας Πειραιώς, 2016)

Στο Facebook η πλατφόρμα αριθμεί πάνω από 33.000 φίλους αποτελώντας μια σημαντική διαδικτυακή κοινότητα ευαισθητοποιημένων σε περιβαλλοντικά ζητήματα χρηστών, ενώ αντίστοιχα στο twitter οι ακόλουθοι είναι πάνω από 1000. Οι αναρτήσεις στα μέσα αυτά δηλώνουν έμπρακτα την πρόθεση της Τράπεζας να διατηρήσει ένα κανάλι επικοινωνίας με την κοινωνία για την άμεση ενημέρωση του κοινού.

4.6.6. E-branch

Το 2016 η Τράπεζα Πειραιώς πρόσφερε μια νέα τραπεζική εμπειρία στους πελάτες της μέσα από έξυπνες υπηρεσίες και τεχνολογικές καινοτομίες εισάγοντας για πρώτη φορά στην εγχώρια αγορά ένα πλήρως αυτοματοποιημένο ηλεκτρονικό κατάστημα (e-branch). Το ηλεκτρονικό κατάστημα λειτουργεί σε τέσσερις περιοχές της Αττικής, στους Αμπελόκηπους, στο Χαλάνδρι, στα Σπάτα στο εκπαιδευτικό χωριό McArthurGlen και στη Γλυφάδα. (Περιβαλλοντική Δήλωση Τράπεζας Πειραιώς, 2016)

Τα καταστήματα λειτουργούν τις καθημερινές και τα Σάββατο για την άμεση διευκόλυνση του κοινού δηλώνοντας έμπρακτα τη σπουδαιότητα της έννοιας του πελάτη για τον Όμιλο εξασφαλίζοντας έτσι ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Σκοπός της Τράπεζας είναι να προσφέρει στους πελάτες της ένα νέο μοντέλο εξυπηρέτησης με βάση το οποίο θα μπορούν να πραγματοποιούν τις συναλλαγές τους σε ένα σύγχρονο, φιλικό και άνετο περιβάλλον βελτιώνοντας έτσι τη συνολική τους εμπειρία από τις προσφερόμενες έξυπνες τραπεζικές υπηρεσίες της.

Η μεγάλη καινοτομία του ηλεκτρονικού καταστήματος συνίσταται στο «Ταμίας από Απόσταση» όπου με βίντεο κλήση ο πελάτης είναι σε θέση να πραγματοποιήσει οποιαδήποτε συναλλαγή με την ίδια ευκολία που απολάμβανε από ένα κανονικό ταμείο. Μέσω των καταστημάτων αυτών οι επιχειρήσεις και οι ιδιώτες μπορούν να πραγματοποιήσουν το σύνολο των συναλλαγών τους εύκολα και γρήγορα χωρίς να απαιτούνται ιδιαίτερες γνώσεις. (www.piraeusbank.gr)

Κατά τη διάρκεια λειτουργίας των e-branch υπάρχει διαθέσιμο προσωπικό εξυπηρέτησης όπου ο πελάτης μπορεί να απευθυνθεί ώστε να ενημερωθεί για τις προσφερόμενες υπηρεσίες καθώς και να πλοηγηθεί μέσω των διαθέσιμων ηλεκτρονικών υπολογιστών και των tablet προκειμένου να διαπιστώσει άμεσα πώς μπορεί να πραγματοποιήσει τις συναλλαγές του με γρήγορο και ασφαλή τρόπο μέσα από τις αξιόπιστες υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής (winbank mobile banking, easypay, yellowday) που παρέχονται από την Τράπεζα Πειραιώς.

4.6.7. Συμμετοχή σε Δείκτες Αξιολόγησης Εταιρικής Αειφορίας και άλλες πρωτοβουλίες

Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς, μέσα σε μια πορεία συνεχούς εξέλιξης και ανάπτυξης για μια βιώσιμη τραπεζική συμμετέχει και αξιολογείται συστηματικά κατά τη διάρκεια του έτους από διεθνείς δείκτες αειφορίας (corporate sustainability indices) δηλώνοντας έμπρακτα και αδιάλειπτα τη δέσμευση της Ανώτατης Διοίκησης πάνω σε ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος και αειφορίας.

Κατά τη διαδικασία της αξιολόγησης εντοπίζονται οι περιοχές στις οποίες υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης και στη συνέχεια δίνεται η δυνατότητα στην Τράπεζα να αξιολογήσει τη θέση της συγκριτικά με τον παγκόσμιο ανταγωνισμό και να αναβαθμιστεί με βάση τις διεθνείς πρακτικές. Επιπλέον, αναγνωρίζεται η εταιρική κουλτούρα του Ομίλου, το όραμα για την αειφορία καθώς και οι πρωτοπόρες πρακτικές τους όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος και την βελτίωση της ποιότητας ζωής της κοινωνίας.

Το 2014 η Τράπεζα Πειραιώς εντάσσεται κατόπιν σχετικής αξιολογήσεως στο Διεθνή Δείκτη Αειφορίας, Dow Jones Sustainability Index αποτελώντας την πρώτη και μοναδική ελληνική τράπεζα. Κατά την αξιολόγηση, η βαθμολογία της Τράπεζας (77/100) ήταν η υψηλότερη από το 72% του συνόλου των αξιολογούμενων τραπεζών ενώ αναφορική με το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης της βαθμολογήθηκε με 100% διατηρώντας τη βαθμολογία αυτή μέχρι σήμερα. Ο Δείκτης περιλαμβάνει το 10% των καλύτερων εταιρειών από τις 800 μεγαλύτερες εταιρείες στις χώρες των αναπτυσσόμενων χωρών, οι οποίες δραστηριοποιούνται με όρους εταιρικής αειφόρας.

Επιπλέον, η Τράπεζα Πειραιώς συμμετέχει στον Εθνικό Δείκτη Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (Corporate Responsibility Index – CRI). Αξιολογείται τα τελευταία έτη από το Ινστιτούτο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και διακρίνεται για την Εταιρική της Υπευθυνότητα. Η Τράπεζα αποτελεί τη πρώτη ελληνική τράπεζα η οποία λαμβάνει τη διάκριση Diamond στο συγκεκριμένο δείκτη.

Από το 2010 η Τράπεζα Πειραιώς υποβάλλει στο CDP (Carbon Disclosure Project) στοιχεία που αφορούν την περιβαλλοντική επίδοσή της καθώς και τις περιβαλλοντικές δράσεις και πρωτοβουλίες της. Ενσωματώνοντας τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που προκαλούνται από την κλιματική αλλαγή στο κέντρο των επιχειρηματικών της δραστηριοτήτων το 2016 η βαθμολογία της Τράπεζας βρέθηκε στο επίπεδο «Management B», βελτιωμένη κατά δύο επίπεδα.

Επιπλέον, η Τράπεζα Πειραιώς εντάχθηκε στο δείκτη αειφορίας FTSE4Good Emerging Index, ο οποίος αναλύει τις αποδόσεις των επιχειρήσεων με τις καλύτερες πρακτικές αειφορίας που πληρούν τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα για την Εταιρική Υπευθυνότητα.

Παράλληλα, το 2016 και για μια ακόμη χρονιά η Τράπεζα είναι ενταγμένη στο Μητρώο Ethibel EXCELLENCE Investment, του οργανισμού Forum Ethibel με βαθμό μεγαλύτερο του μέσου όρου γεγονός που αποδεικνύει τη διαρκή αφοσίωσή της σε θέματα Εταιρικής Υπευθυνότητας.

Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς συμμετέχει εθελοντικά και σε πρωτοβουλίες αειφορίας, όπως για παράδειγμα το Οικουμενικό Σύμφωνο του ΟΗΕ (UN Global Compact), στο οποίο συμμετέχει από το 2004 προωθώντας ενεργά τις δέκα αρχές του για σεβασμό των ανθρώπινων και εργασιακών δικαιωμάτων, για την προστασία του περιβάλλοντος καθώς και για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Επιπλέον, με τη συμμετοχή της από το 2007 στην Οικονομική Πρωτοβουλία του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP FI) και με την υπογραφή Διακήρυξης Δέσμευσης των Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων για την Αειφόρο Ανάπτυξη δεσμεύεται για το συνυπολογισμό των περιβαλλοντικών και κοινωνικών θεμάτων στη λήψη των επιχειρηματικών της αποφάσεων, προωθώντας έτσι την οικονομική ανάπτυξη με σεβασμό στην κοινωνία και το περιβάλλον.

Από το 2013, η Τράπεζα Πειραιώς ακολουθεί τις νέες Κατευθυντήριες Οδηγίες Έκδοσης Απολογισμός Βιωσιμότητας GRI G4 για τη σύνταξη της Έκθεσης Εταιρικής Υπευθυνότητας.

Επιπλέον, έχει υπογράψει τη Διακήρυξη του Οικονομικού Συμφώνου του ΟΗΕ “Caring for Climate: The business leadership platform”, που παρέχει ένα πλαίσιο με βάση το οποίο οι επιχειρήσεις μπορούν να προωθούν λύσεις και ενθαρρύνουν τη δημιουργία κοινωνικής συνείδησης αναφορικά με το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής.

4.6.8. Διακρίσεις

Με βάση τη Περιβαλλοντική Δήλωση της Τράπεζας Πειραιώς (2016), η Τράπεζα έχει τιμηθεί με μια σειρά από βραβεία για τις δράσεις που υλοποιεί τα τελευταία χρόνια σε θέματα σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής της κοινωνίας.

Το 2017 διακρίθηκε στον τομέα Περιβάλλον (Bravo Environment) του Θεσμού BRAVO SUSTAINABILITY AWARDS 2017 για το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης που έχει αναπτύξει και εφαρμόζει καθώς και για το τρίτο ευρωπαϊκό συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα που υλοποιεί, το LIFE – Stymfalia. Μεταξύ 278 πρωτοβουλιών Επιχειρήσεων, Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Κοινωνίας Πολιτών οι πρακτικές της Τράπεζας κατάφεραν να ξεχωρίσουν και να οδηγήσουν στην απόκτηση του συγκεκριμένου βραβείου.

Επιπλέον, η Τράπεζα Πειραιώς βραβεύτηκε καταλαμβάνοντας την πρώτη θέση σε εθνικό επίπεδο στην κατηγορία «Διαχείριση», στα Ευρωπαϊκά Βραβεία Επιχειρήσεων για το Περιβάλλον που διοργανώθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την ανάπτυξη και εφαρμογή του Συστήματος Περιβαλλοντικής της Διαχείρισης. Αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο η Τράπεζα κατάφερε να διακριθεί σε τέσσερις οργανισμούς για τις περιβαλλοντικές επιδόσεις που πέτυχε, αποτελώντας πρότυπο πράσινης τράπεζας και καθοριστικός παράγοντας προστασίας του περιβάλλοντος, βιώσιμης ανάπτυξης και ανάπτυξης της κυκλικής οικονομίας.

4.6.9. Ευρωπαϊκά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα

Η Τράπεζα Πειραιώς στα πλαίσια προώθησης της περιβαλλοντικής της πολιτικής συμμετέχει σε μια σειρά προγραμμάτων με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα προγράμματα υλοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE, το οποίο αποτελεί το χρηματοδοτικό εργαλείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή χρηματοδοτώντας χιλιάδες έργα από το 1992.

Βασικός σκοπός του LIFE είναι να συμβάλει στην ανάπτυξη και την εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής και νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και στην ενημέρωση του κοινού με τη συγχρηματοδότηση έργων που δημιουργούν αξία στο περιβάλλον και την κοινωνία. Το LIFE χωρίζεται στους εξής δύο τομείς (www.greenbanking.gr) :

1.LIFE για το περιβάλλον με τομείς προτεραιότητας:

- Περιβάλλον και αποδοτικότητα πόρων
- Φύση και Βιοποικιλότητα
- Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση και Πληροφόρηση

2.LIFE Δράση για το Κλίμα με τομείς προτεραιότητας:

- Μετριασμός της Κλιματικής αλλαγής
- Προσαρμογή στην Κλιματική αλλαγή
- Κλιματική Διακυβέρνηση και Πληροφόρηση

Η Τράπεζα Πειραιώς δεσμεύεται να περιορίζει το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των δραστηριοτήτων της καθώς και να διαδίδει τις βέλτιστες πρακτικές στο πεδίο προστασίας του περιβάλλοντος ώστε να υιοθετούνται ευρύτερα. Με τον τρόπο αυτό βοηθάει στην παγκόσμια προσπάθεια που γίνεται για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων και της κλιματικής αλλαγής τα οποία έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο φυσικό και κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον ενώ παράλληλα συμβάλει στην αειφόρο ανάπτυξη.

Κατέχοντας ηγετικό ρόλο στη Πράσινη Τραπεζική η Τράπεζα Πειραιώς αποτελεί τη μοναδική τράπεζα στην Ευρώπη που έχει προχωρήσει στην ολοκλήρωση δύο καινοτόμων ευρωπαϊκών προγραμμάτων LIFE και συνεχίζει με την ανάπτυξη ενός τρίτου προγράμματος. Τα τρία προγράμματα είναι το GREENBanking4Life, το climabiz και το LIFE-Stymfalia.

4.6.9.1. Το πρόγραμμα GREENBanking4Life

Το πρώτο ευρωπαϊκό συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα που υλοποιήθηκε από την Τράπεζα ήταν το GREENBanking4Life με εταίρο την περιβαλλοντική οργάνωση Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης (ΟΕΑ) η διάρκεια του οποίου ήταν τριετής (3/10/2006 – 2/10/2009). Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που προωθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων θέτοντας ουσιαστικά νέα περιβαλλοντικά πρότυπα στο χρηματοπιστωτικό κλάδο της χώρα μας. (www.piraeusbank.gr)

Το GREENBanking4Life αποτελείται από οκτώ Υποέργα από τα οποία το καθένα περιλαμβάνει μία ή περισσότερες δράσεις. Τα Υποέργα είναι τα εξής (www.greenbanking.gr) :

- Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση
- Κατάρτιση Τρίτων
- Διαχείριση Επιχειρησιακών Επιπτώσεων
- Εκτίμηση Επιχειρησιακών Επιπτώσεων
- Διαχείριση Λειτουργικών Επιπτώσεων
- Μείωση Λειτουργικών Επιπτώσεων
- Εκτίμηση Λειτουργικών Επιπτώσεων
- Διαχείριση Προγράμματος

Η Τράπεζα Πειραιώς με την υλοποίηση του προγράμματος GREENBanking4Life προσπαθεί να βελτιώσει την Περιβαλλοντική της Πολιτική. Πιο συγκεκριμένα μέσω του προγράμματος η Τράπεζα επιθυμεί :

- Να συστηματοποιήσει τον τρόπο που μετράει τις λειτουργικές και επιχειρησιακές περιβαλλοντικές της επιπτώσεις.
- Να διαχειριστεί και να μειώσει τις επιπτώσεις αυτές.
- Να εκπαιδεύσει το ανθρώπινο δυναμικό της και να διαδώσει την τεχνογνωσία τόσο στο εσωτερικό της Τράπεζας όσο και στο ευρύτερο κοινό.

Με το πρόγραμμα GREENBanking4Life η Τράπεζα κατάφερε να αναπτύξει μια κοινή κουλτούρα στο εσωτερικό της μέσα από τη συστηματική εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού της, των πελατών της αλλά και του ευρύτερου κοινού πάνω σε θέματα περιβάλλοντος και αειφορίας.

Επιπλέον, στο πλαίσιο του προγράμματος η Τράπεζα Πειραιώς με την εμπειρία που απέκτησε στην καταγραφή των περιβαλλοντικών της επιπτώσεων δημιούργησε ένα ανάλογο λογισμικό με σκοπό την ευαισθητοποίηση των εργαζομένων, των πελατών αλλά και του υπόλοιπου κοινού σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τις καθημερινές τους δραστηριότητες. Με τη βοήθεια του Υπολογιστή Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος ο χρήστης μπορεί να υπολογίσει και το οικονομικό κόστος των περιβαλλοντικών του επιπτώσεων και παράλληλα να παρέμβει και να βελτιώσει την περιβαλλοντική επίδοση εξοικονομώντας χρήματα.

Μέσω του συγκεκριμένου προγράμματος η Τράπεζα Πειραιώς πρωτοπόρησε σε ευρωπαϊκό επίπεδο βελτιώνοντας τις περιβαλλοντικές της επιπτώσεις οι οποίες προέρχονται τόσο από την εσωτερική της λειτουργία όσο και από της επιχειρηματικές της δραστηριότητες. Επιπλέον, κατά την υλοποίηση του προγράμματος αποκτήθηκε μεγάλη τεχνογνωσία η οποία μεταφέρθηκε σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Πιο συγκεκριμένα με την υλοποίηση του προγράμματος επιτεύχθηκε (Εταιρική Περιβαλλοντική Έκθεση Τράπεζας Πειραιώς, 2012) :

- Η ανάπτυξη του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης το οποίο εφαρμόζεται πλέον σε όλα τα καταστήματα και τα κτήρια Διοίκησης και είναι πιστοποιημένο κατά ISO 14001 και EMAS.
- Η σύνταξη πέντε οδηγών για την περιβαλλοντική διαχείριση.
- Η δημιουργία βάσης δεδομένων που συλλέγει στοιχεία απ' όλη την Τράπεζα για τον υπολογισμό του περιβαλλοντικού της αποτυπώματος.
- Η έναρξη e-learning μαθημάτων για την περιβαλλοντική ενημέρωση των εργαζομένων καθώς και εβδομαδιαίων πράσινων ειδήσεων μέσω εσωτερικού δικτύου (intranet) με αποτέλεσμα την αύξηση της περιβαλλοντικής επίδοσης των εργαζομένων.

- Η δημιουργία του πρώτου πράσινου τραπεζικού προϊόντος στην Ελλάδα και στην περιοχή των Βαλκανίων (φωτοβολταϊκά για επιχειρηματίες).
- Η απόκτηση τεχνογνωσίας και η μεταφορά της στις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου.
- Η ανάπτυξη και η ενδυνάμωση των πράσινων αγορών στην Ελλάδα και τη νοτιοανατολική Ευρώπη.
- Η προβολή της Πράσινης Τραπεζικής στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

4.6.9.2. Το πρόγραμμα *climabiz*

Το 2010 η Τράπεζα Πειραιώς προκειμένου να προσαρμόσει τη επιχειρηματική της στρατηγική στις νέες συνθήκες επέκτεινε την περιβαλλοντική της δράση ξεκινώντας την υλοποίηση του *climabiz*, του δεύτερου ευρωπαϊκού προγράμματος με τίτλο «Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα – Προετοιμάζοντας την αγορά για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή».

Σκοπός του προγράμματος ήταν να προετοιμάσει την αγορά για τις νέες συνθήκες που θα προέκυπταν από την κλιματική αλλαγή αλλά να προσδιορίσει τις ευκαιρίες και τις απειλές που θα ακολουθούσαν. Η Τράπεζα εξέτασε τους τρόπους με τους οποίους η κλιματική αλλαγή θα επηρέαζε τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις τράπεζες σχετικά με την προσαρμογή των επιχειρήσεων στα νέα περιβαλλοντικά δεδομένα. (www.greenbanking.gr)

Η Τράπεζα Πειραιώς από το 2010 υιοθέτησε τη δική της Στρατηγική για την Κλιματική Αλλαγή σχεδιάζοντας μελέτες και δράσεις οι οποίες μετριάζουν την κλιματική αλλαγή και μειώνουν την επενδυτική αβεβαιότητα. Η στρατηγική της σχεδιάζεται και υλοποιείται πάνω στους εξής τέσσερις πυλώνες (www.piraeusbank.gr) :

- Τη σταδιακή μείωση του αποτυπώματος άνθρακα του Ομίλου Πειραιώς.
- Τη στήριξη επενδύσεων σε έργα Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και σε έργα εξοικονόμησης ενέργειας.

- Την εκτίμηση του περιβαλλοντικού κινδύνου που προέρχεται από την κλιματική αλλαγή για τις επιχειρήσεις.
- Την εξεύρεση λύσεων για την προσαρμογή των επιχειρήσεων και των οργανισμών στις νέες συνθήκες.

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε συνεργασία με την περιβαλλοντική οργάνωση WWF Ελλάς και την εταιρεία παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών σε θέματα ενέργειας, περιβάλλοντος και κλιματικής αλλαγής FACE3TS. (Εταιρική Περιβαλλοντική Έκθεση Τράπεζας Πειραιώς, 2012)

Οι περιοχές δράσεις του έργου περιλαμβάνουν εκτός από τη χώρας μας, τη Κύπρο, τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία. Η ονομασία του έργου προέρχεται από τις δύο αγγλικές λέξεις «Climate» και «Business» με σκοπό να δηλώσει τις επιχειρηματικές δυνατότητες που μπορούν να προκύψουν από την αντιμετώπιση ή την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

Το πρόγραμμα climabiz ολοκληρώθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2012 και ήταν χωρισμένο σε έξι δράσεις. (www.greenbanking.gr) Πιο συγκεκριμένα:

- Δράση 1: Διαχείριση Προγράμματος
- Δράση 2: Προσδιορισμός των κινδύνων και ευκαιριών που προκύπτουν για τα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα από την κλιματική αλλαγή
- Δράση 3: Αποτίμηση του κινδύνου και των ευκαιριών που προκύπτουν από την Κλιματική αλλαγή
- Δράση 4: Ενθαρρύνοντας τις επιχειρήσεις να προσαρμοστούν στην κλιματική αλλαγή
- Δράση 5: Ενημέρωση και εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού της Τράπεζας Πειραιώς για την κλιματική αλλαγή και την Επιχειρηματικότητα
- Δράση 6: Επικοινωνία και διάδοση της τεχνογνωσίας του climabiz

Μέσω του προγράμματος η Τράπεζα Πειραιώς συνεισφέρει στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής με τους παρακάτω τρόπους:

- Προσδιορίζοντας τις οικονομικές επιπτώσεις και τις επιχειρηματικές ευκαιρίες που προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή στη χώρα μας και στη Νοτιοανατολική Ευρώπη.
- Δημιουργώντας ειδικό λογισμικό για την εκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων και τον εντοπισμό επιχειρηματικών ευκαιριών της κλιματικής αλλαγής στις ελληνικές επιχειρήσεις.
- Ενημερώνοντας και υποστηρίζοντας τις επιχειρήσεις για τις οικονομικές επιπτώσεις που προκύπτουν αλλά και για την καλύτερη προσαρμογή τους στην κλιματική αλλαγή.
- Ενημερώνοντας και ευαισθητοποιώντας τα ενδιαφερόμενα μέρη της Τράπεζας Πειραιώς για την αντιμετώπιση και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.
- Μεταφέροντας την τεχνογνωσία που θα αποκτηθεί στις θυγατρικές εταιρείες του ομίλου.
- Λειτουργώντας ειδικό Κέντρο Ενημέρωσης για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή για τους πελάτες της Τράπεζας και όλους τους ενδιαφερομένους.

Στο πλαίσιο του προγράμματος climabiz αναπτύχθηκε το καινοτόμο εργαλείο «Εφαρμογή Διαχείρισης Κλιματικού Κινδύνου» με σκοπό την εκτίμηση του κόστους των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής για τις επιχειρήσεις αλλά και την προώθηση λύσεων για μείωση των κινδύνων. Η συγκεκριμένη εφαρμογή υπολογίζει το κόστος σε ευρώ του θεσμικού και κλιματικού κινδύνου σε επίπεδο κλάδου, υποκλάδου και επιχείρησης και πραγματοποιεί ανάλυση κόστους – οφέλους των πρακτικών που μπορούν να υιοθετηθούν προκειμένου να ελαττωθεί ο κλιματικός κίνδυνος αλλά και το περιβαλλοντικό αποτύπωμα. (www.greenbanking.gr)

Η εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού μέσω ειδικών σεμιναρίων πάνω στην εφαρμογή του προγράμματος έπαιξε καθοριστικό ρόλο δηλώνοντας για μια ακόμη

φορά τη σπουδαιότητα του ανθρώπινου παράγοντα στην υλοποίηση των στρατηγικών επιλογών του οργανισμού.

Επιπλέον, δημιουργήθηκε το εργαλείο climabiz calculator το οποίο δηλώνει σε οικονομικούς όρους κατά πόσο μια επιχείρηση ή ένας οργανισμός μπορεί να επηρεαστεί από την κλιματική αλλά και ποιες είναι οι καλές πρακτικές που εφαρμόζονται στον κλάδο τους για να προσαρμοστεί έγκαιρα στις νέες συνθήκες.

Το πρωτοπόρο ευρωπαϊκό πρόγραμμα climabiz βραβεύτηκε ως ένα από τα καλύτερα προγράμματα LIFE Environment που υλοποιήθηκαν το έτος 2013. Επιπλέον, το πρόγραμμα συμμετείχε και βραβεύτηκε και στο πλαίσιο της Πράσινης Εβδομάδας το 2017 στα Πράσινα Βραβεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως ένα από τα δεκαπέντε καλύτερα LIFE προγράμματα περιβάλλοντος που υλοποιήθηκαν τα τελευταία εικοσιπέντε χρόνια σε σύνολο περίπου 4.300 έργων. (Περιβαλλοντική Δήλωση Τράπεζας Πειραιώς, 2016)

4.6.9.3. Το πρόγραμμα LIFE – Stymfalia

Η Τράπεζα Πειραιώς πρωτοπόρησε για μια ακόμη φορά μέσω του προγράμματος LIFE – Stymfalia, το οποίο ξεκίνησε την 1 Οκτωβρίου 2013 με τίτλο έργου «Αειφόρος διαχείριση και χρηματοδότηση της βιοποικιλότητας των υγροτόπων: η περίπτωση της λίμνης Στυμφαλίας». Για την υλοποίηση του προγράμματος η Τράπεζα συνεργάστηκε με το Πολιτιστικό Ίδρυμα Πειραιώς (ΠΙΟΠ), τον Δήμο Σικυωνίων, την ΟΙΚΟΜ Μελετητική Περιβάλλοντος ΕΠΕ, την Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών και το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΚΑΠΕ). (www.piraeusbank.gr)

Σκοπός της Τράπεζας με τη ανάληψη του τρίτου αυτού ευρωπαϊκού προγράμματος ήταν η διασύνδεση βιοποικιλότητας και επιχειρηματικότητας για την ανάπτυξη καινοτόμων και αειφόρων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα είναι εντελώς εξωστρεφές καθώς δεν σχετίζεται καθόλου με τις δραστηριότητες της Τράπεζας ούτε και με τους πελάτες της αλλά έχει έναν κοινωνικό – περιβαλλοντικό χαρακτήρα.

Η λίμνη Στυμφαλία παρουσιάζει το φαινόμενο της αυξήσεως του καλαμιώνα με αποτέλεσμα τη μείωση του νερού και τη σταδιακή εξαφάνιση της ίδιας της λίμνης. Το πρόγραμμα LIFE – Stymfalia επεδίωκε στην αποκατάσταση της λίμνης Στυμφαλίας καθώς και στην προστασία και διαχείρισή της μακροπρόθεσμα μέσω της συστηματικής αναχρηματοδότησης που θα εξασφαλίζει την αξιοποίηση της βιομάζας των καλαμιών και των αγροτικών υπολειμμάτων της περιοχής και παράλληλα θα αναδείξει την περιοχή. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις που αφορούν:

- Την υδρολογική διαχείριση
- Τη διαχείριση και εκμετάλλευση του καλαμιώνα
- Την κατασκευή παρατηρητηρίων
- Την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας
- Την εποπτεία και τον έλεγχο του βιότοπου

Η καινοτομία του προγράμματος συνίσταται στη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για τη συνέχιση της προστασίας της λίμνης και μετά τη λήξη του έργου. Η υλοποίηση του οδήγησε στη δημιουργία ενός νέου αναπτυξιακού μοντέλου που βασίζεται στην αξιοποίηση και την προστασία της λίμνης. Το νέο μοντέλο μπορεί να έχει εφαρμογή και σε άλλους προστατευμένους υγροτόπους στη χώρα μας και στην υπόλοιπη Ευρώπη παρέχοντας έτσι μια πρακτική στρατηγική λύση στην Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει στις περιοχές Natura 2000 λόγω περιορισμένης χρηματοδότησης.

Προϋπόθεση για την υλοποίηση του προγράμματος και την επίτευξη οικολογικής ισορροπίας ήταν η συνεργασία όλων των ενδιαφερόμενων μερών σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Μέσω του LIFE-Stymfalia δημιουργούνται νέες καινοτόμες οικονομικές δραστηριότητες έχοντας στο επίκεντρο την προστασία του περιβάλλοντος και ταυτόχρονα παράγοντας αξία για την τοπική οικονομία και κοινωνία.

Πιο συγκεκριμένα η Τράπεζα Πειραιώς μέσω του συγκεκριμένου προγράμματος έθεσε τους εξής στόχους (www.lifestymfalia.gr) :

- Διατήρηση και βελτίωση της κατάστασης των ειδών ενδιαφέροντος για το πρόγραμμα καθώς και των βιοτόπων τους.
- Εκπόνηση σχεδίου διαχείρισης και εξειδικευμένων σχεδίων δράσης προκειμένου να εξασφαλιστεί η θεσμική προστασία της περιοχής Natura 2000.
- Ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των κατοίκων και των αγροτών της περιοχής σχετικά με το πρόγραμμα και τα αναμενόμενα οφέλη από την υλοποίηση του.
- Σχεδιασμός δράσεων από το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς στο Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας που έχουν ως κύριο σκοπό την ανάδειξη της περιβαλλοντικής αξίας και του πολιτιστικού τοπίου της λίμνης.
- Πρόταση για ανάπτυξη συστήματος αειφόρου διαχείρισης της περιοχής Natura 2000, το οποίο θα εξασφαλίζει αφενός την προστασία της λίμνης και αφετέρου τη βιωσιμότητα της διαχείρισής της.
- Δημιουργία θέσεων εργασίας μέσα από τις δράσεις του προγράμματος.

Επιπλέον, το πρόγραμμα LIFE-Stymfalia αποτέλεσε εφαλτήριο για τη συμμετοχή της Τράπεζας Πειραιώς στην πρωτοβουλία EU Community of Practice Finance and Biodiversity - EU CoP F@B. (Έκθεση Βιώσιμης Ανάπτυξης Τράπεζας Πειραιώς, 2016) Η Τράπεζα μαζί με 24 Ευρωπαίους εκπροσώπους χρηματοπιστωτικών οργανισμών και άλλων ιδιωτικών και δημόσιων φορέων συμμετείχε στις 13 Σεπτεμβρίου 2016 στις Βρυξέλλες στη σύσταση της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας για τη Χρηματοδότηση της Βιοποικιλότητας η οποία θα λειτουργεί σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.7. Αποτελέσματα πράσινου χαρτοφυλακίου

Η συνειδητοποίηση των περιβαλλοντικών προκλήσεων τόσο από τις επιχειρήσεις όσο και από το ευρύτερο κοινό αποτελεί μια ισχυρή βάση για την ανάπτυξη των πράσινων αγορών. Παρά το κλίμα οικονομικής αβεβαιότητας που επικρατεί στη χώρα

τα τελευταία χρόνια ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς συνεχίζει να στηρίζει την πράσινη οικονομία θεωρώντας ως μια στρατηγική επιλογή για την εξασφάλιση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Η Τράπεζα Πειραιώς έχει φροντίσει μέσω ειδικά σχεδιασμένων διαδικασιών να παρακολουθεί το πράσινο χαρτοφυλάκιο της ανά συγκεκριμένες χρονικές περιόδους ώστε να αποτυπώνεται η θετική συμβολή του στην αειφόρο ανάπτυξη. Με βάση την Περιβαλλοντική Δήλωση της Τράπεζας Πειραιώς (2016), στο τέλος του έτους παρουσιάσθηκε αύξηση 12% συγκριτικά με το προηγούμενο έτος στο σύνολο πράσινων πελατών επιχειρήσεων και ιδιωτών που χρηματοδοτήθηκαν από την Τράπεζα, οι οποίοι ξεπέρασαν τους 23.000. Επιπλέον, εμφανίσθηκαν περισσότερα από 1,63 δισ. εγκεκριμένα όρια σε έργα πράσινης επιχειρηματικότητας τα οποία χρηματοδοτήθηκαν από τα πρώτα στάδια ανάπτυξης του επενδυτικού σχεδίου μέχρι και την ολοκλήρωσή του.

Τα ενεργειακά δανεικά υπόλοιπα του πράσινου χαρτοφυλακίου της Τράπεζας στο τέλος του 2016 ξεπέρασαν το ποσό των 1,01 € δισ. διατηρώντας τα ποιοτικά χαρακτηριστικά τους για μια ακόμα χρονιά. Αναλυτικότερα :

- Περίπου 20.700 ιδιώτες χρηματοδοτήθηκαν από την Τράπεζα για την υλοποίηση της επένδυσής τους με υπόλοιπα πάνω από 82,5 € εκατ.
- Οι περισσότεροι ιδιώτες υλοποίησαν επενδύσεις που αφορούσαν την εγκατάσταση πάνω από 4.300 φωτοβολταϊκών συστημάτων σε στέγες αξίας 65 € εκατ.
- Περίπου 2.500 ιδιώτες υλοποίησαν κτηριακές παρεμβάσεις ώστε να μειώσουν τις ενεργειακές τους ανάγκες.
- Περισσότεροι από 15.500 πελάτες στηρίχθηκαν μέσω τραπεζικού δανεισμού για την ολοκλήρωση έργων που αφορούσαν την εξοικονόμηση ενέργειας και τη μείωση των οικογενειακών δαπανών τους.
- Συνολικά περίπου 2.500 επιχειρήσεις χρηματοδοτήθηκαν για την υλοποίηση έργων που εντάσσονται στους επτά τομείς πράσινης επιχειρηματικότητας.

- Οι χρηματοδοτήσεις σε επιχειρήσεις από τις μονάδες Μικρών Επιχειρήσεων, Επιχειρηματικών Κέντρων και Μεγάλων Επιχειρήσεων ξεπέρασαν τα 899 € εκατ.

Οι περισσότερες χρηματοδοτήσεις της Τράπεζας αφορούν έργα υλοποίησης πάνω στον τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας κατέχοντας το 19% στη συνολική εγκατεστημένη ισχύ από ΑΠΕ στη χώρα μας. Επιπλέον, χρηματοδοτήθηκαν έργα που αφορούν αιολικά πάρκα με ενεργά υπόλοιπα που πλησιάζουν τα 256 € εκατ. Παράλληλα, η Τράπεζα Πειραιώς χρηματοδότησε 20 μικρούς υδροηλεκτρικούς σταθμούς με 69 € εκατ. ενεργά υπόλοιπα καθώς και 47 € εκατ. ενεργά υπόλοιπα και έργα βιομάζας / βιοαερίου. (Περιβαλλοντική Δήλωση Τράπεζας Πειραιώς, 2016)

Έτσι λοιπόν, βλέπουμε ότι και το έτος 2016 η Τράπεζα ανέλαβε σημαντικές πρωτοβουλίες για την υποστήριξη υγιών επιχειρηματικών σχεδίων ώστε να βοηθήσει στη μεταστροφή της ελληνικής οικονομίας σε ένα σύγχρονο μοντέλο ανάπτυξης προάγοντας παράλληλα την αειφόρο ανάπτυξη και τη βιώσιμη τραπεζική.

4.8. Παρατηρήσεις

Από την παραπάνω ανάλυση παρατηρούμε ότι η Τράπεζα Πειραιώς έχει καταφέρει να δημιουργήσει ένα ισχυρό πράσινο επιχειρηματικό προφίλ, το οποίο μάλιστα την καθιστά ηγέτιδα δύναμη στον κλάδο σε εγχώριο επίπεδο και σε κάποιες περιπτώσεις και σε ευρωπαϊκό. Η περιβαλλοντική και κοινωνική διάσταση υπάρχει σε όλες τις δραστηριότητες της Τράπεζας γεγονός που αποτελεί τη βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία μιας βιώσιμης τραπεζικής. Τα αποτελέσματα του πράσινου χαρτοφυλακίου για το έτος 2016 όπως προκύπτουν και από την αντίστοιχη περιβαλλοντική έκθεση δείχνουν ότι η στρατηγική επιλογή του Green Banking συμβάλλει σημαντικά στην κερδοφορία της Τράπεζας.

Η παροχή πράσινων εξιδεικευμένων προϊόντων και υπηρεσιών καθώς και η διαρκής εκπαίδευση του ανθρώπινου παράγοντα πάνω σε επιλεγμένη περιβαλλοντική θεματολογία οδηγούν την Τράπεζα στην απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Η επένδυση κεφαλαίων για την επιμόρφωση των εργαζομένων της έχει οδηγήσει στην καλλιέργεια και ανάπτυξη μιας περιβαλλοντικής κουλτούρας αλλά και στην αύξηση της αποδοτικότητας τους σε θέματα πράσινης επιχειρηματικότητας. Η αύξηση της αποδοτικότητας των εργαζομένων οδηγεί σε αύξηση της αποδοτικότητας της τράπεζας, δηλώνοντας έτσι τη θετική συσχέτιση που υπάρχει μεταξύ των δύο παραγόντων. Η αύξηση της αποδοτικότητας συνεπάγεται προσέλκυση περισσότερων πελατών το οποίο αυτομάτως οδηγεί στην αύξηση του μεριδίου αγοράς της Τράπεζας.

Μέσω των πράσινων εξιδεικευμένων προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρει σε μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις αλλά και σε ιδιώτες καταφέρνει να ικανοποιεί τις ανάγκες των πελατών της, οι οποίοι στρέφονται στην πράσινη επιχειρηματικότητα δίνοντάς τους μεγαλύτερη αξία και αποκτώντας ένα ακόμη ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Με βάση την ανάλυση που προηγήθηκε βλέπουμε ότι η Τράπεζα δεν στοχεύει απλώς στην ικανοποίηση των πράσινων πελατών της αλλά στην ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού αναδεικνύοντας έτσι τη σπουδαιότητα των περιβαλλοντικών ζητημάτων για την οικονομική ανάπτυξη των επιχειρήσεων αλλά και για τη βελτίωση της κοινωνίας. Η Τράπεζα έχει καταφέρει να επικοινωνεί αποτελεσματικά τα πράσινα χαρακτηριστικά των προϊόντων και των υπηρεσιών της παρουσιάζοντάς ως μοναδικά και καινοτόμα, γεγονός που τη διαφοροποιεί σημαντικά από τις υπόλοιπες τράπεζες.

Η Τράπεζα Πειραιώς κατάφερε να γίνει συνώνυμο της έννοιας του «πράσινου». Απόδειξη αυτού αποτελεί η έμπρακτη στήριξη των αειφόρων επενδύσεων μέσα από την χρηματοδότηση αυτών. Μέσα από μια σειρά αλλαγών στις εσωτερικές διεργασίες της η Τράπεζα Πειραιώς κατάφερε να κυριαρχήσει στη συνείδηση του ευρύτερου κοινού ως η μόνη πράσινη συστημική τράπεζα ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό περαιτέρω τη φήμη της. Μέσω της διαφοροποίησης της στο κομμάτι του Green Banking εξασφάλισε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, την ίδια στιγμή που οι υπόλοιπες εγχώριες τράπεζες εστίασαν περισσότερο στο πεδίο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης με δράσεις για το περιβάλλον που αφορούν την εσωτερική λειτουργία του οργανισμού.

Ο νέος στρατηγικός σχεδιασμός «Agenda 2020» της Τράπεζας Πειραιώς για την εφαρμογή ενός κερδοφόρου και αειφόρου επιχειρηματικού μοντέλου θα δημιουργήσει περαιτέρω ευκαιρίες για τον ίδιο τον οργανισμό στον τομέα της Πράσινης Τραπεζικής, τις οποίες αν τις εκμεταλλευτεί σωστά και αποτελεσματικά θα καταφέρει να παραμείνει ανταγωνιστική στον κλάδο. Η συνέχιση της προσφοράς καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών από την Τράπεζα, εκμεταλλευόμενη και την ανάπτυξη της τεχνολογίας θα μπορούσε να δημιουργήσει ευκαιρίες αλλά και απειλές από τις μεθόδους τιμολόγησης που θα χρησιμοποιήσει.

Η περαιτέρω αξιοποίηση των υφιστάμενων σχέσεων της Τράπεζας με τους πράσινους πελάτες της θα δημιουργήσει επιπλέον ευκαιρίες πωλήσεων που σε συνδυασμό με την εκμετάλλευση των δυνατών της σημείων (Σύστημα Περιβαλλοντικής και Κοινωνικής Διαχείρισης, επικοινωνία). Συνεπώς, θα δημιουργηθεί μεγαλύτερη αξία στους πελάτες της Τράπεζας και θα αυξηθούν τα έσοδα της δηλώνοντας έτσι πως η στρατηγική επιλογή του Green Banking μπορεί να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα του οργανισμού και οδηγήσει σε μεγαλύτερα μερίδια αγοράς.

Βιβλιογραφία Κεφαλαίου

1. Περιβαλλοντική Δήλωση 2016, Μονάδα Περιβάλλοντος, Τράπεζα Πειραιώς.
2. Έκθεση δραστηριοτήτων 2016, Τράπεζα Πειραιώς.
3. Έκθεση Βιώσιμης Ανάπτυξης 2016, Τράπεζα Πειραιώς.
4. Περιβαλλοντική Δήλωση 2015, Μονάδα Περιβάλλοντος, Τράπεζα Πειραιώς.
5. Εταιρική Περιβαλλοντική Έκθεση 2012, Τράπεζα Πειραιώς.
6. www.greenbanking.gr
7. www.lifestymfalia.gr
8. www.piraeusbank.gr

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το πρώτο μέρος της εργασίας έδωσε αρκετές ενδιαφέρουσες πληροφορίες. Πρώτα απ' όλα η στροφή του τραπεζικού κλάδου παγκοσμίως στην πράσινη οικονομία φαίνεται πως αποτελεί μια πραγματικότητα. Η συνειδητοποίηση των περιβαλλοντικών προβλημάτων σε διεθνές επίπεδο έχει διαμορφώσει μια νέα επενδυτική και επιχειρηματική σκέψη η οποία επιβάλλει αλλαγές στη νοοτροπία και στη φιλοσοφία του στρατηγικού σχεδιασμού καθώς και στην ίδια τη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των τραπεζών.

Στη βιβλιογραφική ανασκόπηση, το γεγονός ότι το Green Banking λειτουργεί ως σημαντικό συστατικό της βιώσιμης ανάπτυξης είναι εμφανές τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Η ισόρροπη σχέση μεταξύ επενδυτικού κινδύνου και ηθικής ευθύνης απέναντι σε περιβάλλον, επιχειρήσεις και κοινωνία εξασφαλίζεται μέσω της εφαρμογής της Πράσινης Τραπεζικής, η οποία προωθεί την οικονομική ανάπτυξη με όρους αειφορίας.

Επιπλέον, μέσα από τη βιβλιογραφία διαπιστώνεται ότι οι κανονιστικές ρυθμίσεις μπορούν να λειτουργήσουν ως ενισχυτικός παράγοντας για την ανάπτυξη της πράσινης οικονομίας. Η υιοθέτηση κανόνων σχετικά με την περιβαλλοντική διαχείριση αυξάνουν την περιβαλλοντική υπευθυνότητα των τραπεζών και προσφέρουν πολλαπλά οφέλη (χρηματοοικονομικά και μη) όχι μόνο για τα ίδια τα ιδρύματα αλλά και για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders). Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται έμπρακτα στο δεύτερο μέρος της εργασίας. Η συμμετοχή δύο μεγάλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (IFC και EBRD) στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας Πειραιώς με κύρια υποχρέωση την υιοθέτηση ενός Συστήματος Περιβαλλοντικής και Κοινωνικής Διαχείρισης που θα εφαρμόζεται κατά την εξέταση χρηματοδότησης των νέων επενδύσεων δηλώνει ότι οι περιβαλλοντικές κανονιστικές ρυθμίσεις μπορεί να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις της Τράπεζας και να οδηγήσουν σε αποφυγή χρηματοοικονομικών και λειτουργικών επιπτώσεων.

Η ανάλυση που πραγματοποιείται στο δεύτερο μέρος της εργασίας δείχνει ότι η Τράπεζα Πειραιώς έχει καταφέρει να καλλιεργήσει μια φίλο-περιβαλλοντική συνείδηση τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, η οποία αποτελεί βίωμα και καθημερινότητα. Η Τράπεζα υιοθετεί βέλτιστες πρακτικές προκειμένου να εξασφαλίσει και να διατηρήσει το ανταγωνιστικό της πλεονέκτημα το οποίο προέρχεται μέσα από την προσφορά εξιδεικευμένων πράσινων προϊόντων και υπηρεσιών καθώς και μέσα από τις ικανότητες των ανθρώπων της, δηλώνοντας διαρκώς την περιβαλλοντική ευαισθησία της. Το γεγονός αυτό έρχεται να επιβεβαιώσει όλα όσα αναφέρθηκαν στο πρώτο μέρος της εργασίας, ότι μια τράπεζα υιοθετώντας τις εργασίες της Πράσινης Τραπεζικής μπορεί πράγματι να παραμείνει ανταγωνιστική στον κλάδο αρκεί αυτές να ενσωματωθούν στη γενικότερη επιχειρηματική στρατηγική.

Όλα όσα αναλύθηκαν στο δεύτερο μέρος φαίνεται πως έχουν ένα μεγάλο χάρισμα για την Τράπεζα Πειραιώς καθώς μπορούν και συνδυάζονται με οικονομικά οφέλη. Η μείωση του λειτουργικού κόστους και η αύξηση της πελατειακής βάσης (αύξηση 12% των πράσινων πελατών) που προέρχονται από την υιοθέτηση του Green Banking βοηθούν την Τράπεζα να ανταπεξέλθει πλήρως στις ανταγωνιστικές συνθήκες που επικρατούν. Η διαπίστωση αυτή συμφωνεί με τις απόψεις αρκετών μελετητών που παρουσιάστηκαν στο πρώτο μέρος της εργασίας, ότι δεν υπάρχει δηλαδή αντιπαράθεση μεταξύ προστασίας του περιβάλλοντος και οικονομικής ανταγωνιστικότητας αλλά το αντίθετο. Έτσι μπορούμε ακόμη να συζητάμε για τέτοιες δραστηριότητες σε μια περίοδο όπου η χώρα μας αλλά και η υπόλοιπη Ευρώπη πλήττονται από την οικονομική κρίση.

Ο τραπεζικός κλάδος μέσω του Green Banking συμβάλλει σημαντικά στην υποστήριξη πράσινων επενδύσεων μακροπρόθεσμου χαρακτήρα, οι οποίες είναι απαραίτητες για τη δημιουργία καινοτομιών και την ανάπτυξη της οικονομίας θέτοντας έτσι τις βάσεις για μια βιώσιμη τραπεζική και μια βιώσιμη οικονομία. Η εφαρμογή της Πράσινης Τραπεζικής δείχνει στην πράξη ότι οι οικονομικοί δείκτες πρέπει να μεταφράζονται σε περιβαλλοντική και κοινωνική βελτίωση.

Οι τάσεις συρρίκνωσης όμως του κλάδου λόγω της οικονομικής κρίσης, των συνεχών αλλαγών του θεσμικού πλαισίου αλλά και του έντονου κλίματος αβεβαιότητας που επικρατεί δεν πρέπει να αγνοούνται καθώς μπορούν να δημιουργήσουν σημαντικές απειλές στη διατήρηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Η Τράπεζα Πειραιώς πρέπει να εξελίσσεται διαρκώς και να εκμεταλλεύεται τα δυνατά της σημεία στο κομμάτι του Green Banking προκειμένου να παραμείνει ανταγωνιστική στον κλάδο και να ικανοποιεί τις ανάγκες όλων των ενδιαφερόμενων μερών (stakeholders).

Η Πράσινη Τραπεζική αναμένεται να παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο στα τραπεζικά δεδομένα τα επόμενα χρόνια καθώς αποτελεί το επόμενο βήμα στην εξέλιξη των παραδοσιακών τραπεζικών λειτουργιών. Οι αλλαγές του θεσμικού πλαισίου αλλά και η συνειδητοποίηση της σημαντικότητας των περιβαλλοντικών προβλημάτων θα οδηγήσουν τις τράπεζες στο σχεδιασμό και τη βελτίωση της «πράσινης» εικόνας τους προκειμένου να ανταποκριθούν στις νέες προκλήσεις και ταυτόχρονα να μπορέσουν να παραμείνουν ανταγωνιστικοί στον κλάδο τους. Η απόκτηση της πράσινης ταυτότητας βέβαια από μια τράπεζα δεν αποτελεί εύκολη υπόθεση καθώς απαιτείται χρόνος και αναδιάρθρωση των εσωτερικών διεργασιών για την επίτευξη των σκοπών και στόχων αλλά αποτελεί μια στρατηγική επιλογή που θα επιφέρει πολλαπλά οφέλη για το ίδιο το τραπεζικό ίδρυμα αλλά και για το περιβάλλον και την κοινωνία.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

Aizawa, Motoko & Yang Chaofei (2010). "Green Credit, Green Stimulus, Green Revolution? China's Mobilization of Banks for Environmental Cleanup." *The Journal of Environment & Development* 19 (2): 119–144.

Ambec S. & Lanoie P., (2008). "Does it pay to be green? A systematic overview". *The Academy of Management Executive* 22 (4), 45e62.

Bahl, S. (2012). "Green Banking – The New Strategic Imperative", *Asian Journal of Research in Business Economic and Management*, Vol 2.

Bai, Yunwen, Michael Faure & Jing Liu (2013). "The Role of China's Banking Sector in Providing Green Finance." *Duke Environmental Law and Policy Forum* 24: 89–140.

Bank of America Corporation (2016). *Social and Governance Data Summary*.

Barla P., (2007). "ISO 14001 certification and environmental performance in Quebec's pulp and paper industry". *Journal Environ. Econ. Management* 53, 291 – 306.

Barry C and Murchie J, 2009) BARRY, C. AND MURCHIE, J, (2009) *Global Cash Management: Going Green. Green Banking White paper*.

Bisang O., (2000). "Green banking – the value of ISO 14001 certification in the financial sector". *ISO 9000 + ISO 14001 News*.

Biswas N., (2011). "Sustainability Green Banking Approach: The Need of the Hour". *Business Spectrum*, Vol. 1, No. – 1.

Bounds G., Yorks L., Adams M. & Ranney G., (1994). "Beyond Total Quality Management – Toward the Emerging Paradigm". McGraw – Hill International Editions, Singapore.

Carlson Marketing (2007). "Banks: Growing green profits winning with customers, shareholders, employees and operating costs while saving the planet." Research Report on Marketing 2007.

Carlton J. (2007). "Citigroup tries banking on the natural kind of green". Wall Street Journal.

Cascio J., (1996). "The ISO 14000 Handbook". CEEM Information Services, New York.

Cheremisinoff N.P. & Bendavid-Val A., (2001). "Green Profits: The Manager's Handbook for ISO 14001 and Pollution Prevention". Butterworth-Heinemann, Boston.

CIGI, (2016). "The impact of green banking guidelines on the sustainability performance of banks: the Chinese case". CIGI - Center for International Governance Innovation, Policy Brief.

Cramer J. & Zegveld W., (1991). "The future role of technology in environmental management". Futures June: 451–468.

Curran M.A. (2006). «Life Cycle Assessment: Principles and Practice". In: EPA/600/R-06/060. U.S. Environmental Protection Agency, Cincinnati

Darnall N, Gallagher D. & Andrews R., (2001). "ISO 14001: Greening management systems".

Dash, R. N. (2008). Sustainable green banking: The story of Triodos Bank. Cab Calling, 26-29.

Dean J. W. & Bowen D. E., (1994). "Management theory and total quality: Improving research and practice through theory development". Academy of Management Review, vol. 19 (3), p. 392–418.

Deming WE., (1986). "Out of the Crisis". MIT Center for Advanced Engineering Study: Cambridge, MA.

Ellis, BillieJ, Jr Sharon S Willians & Sandra Y Bodeau, (1992). "Helping a Lender Develop an Environmental Risk Program," *The Practical Real Estate Layer*, July.

Fryxell G.E. & Szeto A., (2002). "The influence of motivations for seeking ISO 14001 certification: anempirical study of ISO 14001 certified facilities in Hong Kong". *J. Environ. Manage.* 65, 223–238.

Garrod B. (1997). "Business strategies, globalization and environment". In *Globalization and Environment*. OECD: Paris; 269-314.

Garvin DA, (1998). "Managing Quality: The Strategic and Competitive Edge". The Free Press, New York.

Gladwin T. (1993). "The meaning of greening: a plea for organizational theory. In *Environmental Strategy for Industries: International Perspectives on Research Needs and Policy Implications*". Fischer K, Schot J (eds). Island Press: Washington, DC; 37-61.

Green, C. F. (1989). "Business Ethics in Banking". *Journal of Business Ethics* 8.8:631–634

Groenewegen P., Fischer K., Jenkins E. & Schot J. (1996). "The Greening of Industry Resource Guide and Bibliography". Island Press, Washington D.C.

Hart S., (1995). "A natural-resource-based view of the firm". *Academy of Management Review* 20, 986e1014.

Hutchinson C. (1996). "Integrating environment policy with business strategy, *Long Range Planning*" 29(1): 11–23.

Hoffman AJ. (2000). "Competitive Environmental Strategy". Island: Washington, DC

IBM (2005). "The paradox of Banking 2015". IBM Institute for Business Value – IBM Corporation 2005

ICF (2007). "Green Financial Products and Services: Current Trends and Future Opportunities in North America. ICF Consulting Canada.

International Finance Corporation (IFC), (2007). "Banking on Sustainability, Financing Environmental and Social Opportunities in Emerging Markets".

International Finance Corporation (IFC), (2013). "Mobilizing Public and Private Funds for Inclusive Green Growth Investment in Developing Countries, An Expanded Stocktaking Report Prepared for the G20 Development Working Group". IFC Climate Business Department.

International Organization for Standardization (ISO), (2009). "Environmental management The ISO 14000 family of International Standards".

Jaffe A., Peterson S., Portney P. & Stavins R., (1995). "Environmental regulation and the competitiveness of U.S. manufacturing: what does the evidence tell us?". *Journal of Economic Literature* 33 (1), 132e163.

Jeucken M., (2001). "Sustainable Finance and Banking, The finance Sector and The Future of the Planet". London, Earthscan.

Jeucken M. and Bouma, J,J (1999). "The Changing Environment of Banks". GMI Theme Issue, GMI-27, Autumn, 1999

Jeucken, M.H.A. (2001) *Duurzaam Bankieren door Internationale Topbanken in de Praktijk*.

Jeucken M., (2001). "Sustainable Finance and Banking, The finance Sector and The Future of the Planet". London, Earthscan.

Krut R. & Gleckman H., (1998). "ISO 14001: a Missed Opportunity for Sustainable Global Industrial Development". Earthscan: London

Lassar W. M., Manolis C. and Lassar S. S., (2005). "The relationship between consumer innovativeness, personal characteristics, and online banking adoption," *The International Journal of Bank Marketing*, Volume 23, pp. 176-177.

Marcus P.A., Willig J.T., (1997). "Moving Ahead with ISO 14001: Improving Environmental Management and Advancing Sustainable Development". John Wiley, New York.

Mercier, Francois and Zenklusen, Oliver. (2002). "Towards Green Banking Practices in South". ECOFACT AG.

Morris A.S., (2003). "ISO 14000 Environmental Management Standards: Engineering and Financial Aspects". John Wiley, London.

Nawrock D. & Parker T., (2009). "Finding the connection: environmental management systems and environmental performance". J. Clean. Prod. 17, 601–607.

Petroni A., (2001). "Developing a methodology for analysis of benefits and shortcomings of ISO 14001 registration: lessons from experience of a large machinery manufacturer". J. Clean. Prod. 9, 351–364.

Porter M.E., (1980). "Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors". Free Press, New York, 1980.

Porter, M E (1985) "Competitive Advantage". The Free Press, New York

Porter, M.E. (1991), "America's Green Strategy", Scientific American, 264(4), 1-68.

Porter, M E (1991) "Green Competitiveness", Scientific American.

Porter M. & Van der Linde C., (1995). "Green and competitive: ending the stalemate". Harvard Business Review 73, 120e134.

Rakić S., Mitić P. & Raspopović N. (2012). "Applying the Concept of Green in Finance and Banking". Business Economics, 6(2), p. 167-182.

Reed R., Lemak D.J. & Montgomery J.C., (1996). "Beyond process: TQM content and firm performance". Academy of Management Review, vol. 21 (1), p. 173–202.

Ritu, (2014). "Green Banking: Opportunities and Challenges". International Journal of Informative & Futuristic Research.

Roome N. (1992). "Developing Environmental Management Strategies". Business Strategy and the Environment, Vol 1 (1), 11-24

SBN – IFC (2016). "Greening the Banking System - Experiences from the Sustainable Banking Network (SBN) (Input Paper for the G20 Green Finance Study Group)". SBN - Sustainable Banking Network & IFC – International Finance Corporation

Schot J & Fischer K. (1993). "Introduction: the greening of the industrial firm". In Environmental Strategies for Industry, Fischer K, Schot J (eds). Island Press: Washington, DC; 3-33

Sahoo P. Nayak, B. (2008) "Green Banking in India", Discussion Paper Series. No 125/2008.

Sharma N., Sarika K. & Gopal R. (2013). "A Study On Customers's Awareness on Green Banking Initiatives in Selected Public and Private Sector Banks with Special References to Mumbai". IOSR Journal of Economic and Finance p.28-35.

Shaumya, K. & Arulrajah A. A., (2016a, August). "Green banking practices of selected private sector banks in Sri Lanka". Proceedings of third Jaffna University International Research Conference (JUICE). University of Jaffna.

Shaumya K. & Arulrajah A. A. (2016b, December). "Measuring green banking practices: evidence from Sri Lanka". Proceedings of 13th International Conference on Business Management (ICBM). University of Sri Jayewardenepura.

Sheldon C., (1997). "ISO 14001 and Beyond: Environmental Management Systems in the Real World". Greanleaf, Sheffield.

Shireman W., (2003). "A Measurement Guide to Productivity: 50 Powerful Tools to Grow your Triple Bottom Line". Asian Productivity Organization: Tokyo.

Shrivastava P., (1995). "Environmental technologies and competitive advantage". *Strategic Management Journal* 16 (Summer Special Issue), 183e200.

Stapleton P., Glover M. & Davis S. (2001). "Environmental Management Systems: an Implementation Guide for Small and Medium Sized Organizations". 2nd edn. NSF International: Ann Arbor, MI

Steadman ME, Zimmerer TW, Green RF. (1995). "Pressures from stakeholders hit Japanese companies". *Long Range Planning* 28(6): 29-37.

Steger U. (1993). "The Greening of the Board Room : How German Companies are Dealing with Environmental Issues". *Environmental Strategies for Industry*, Washington D.C. : Island Press.

Taylor, S R (1992). "Green Management: The Next Competitive Weapon". *Futures* Sept 1992, 669- 680.

Thiagarajan T. & Zairi M., (1997). "A review of total quality management in practice: understanding the fundamentals through examples of best practice applications". *The TQM Magazine*.

Tinsley S., (2002). "EMS Models for Business Strategy Development". *Business Strategy* 11, 376–390

Trung D.N. & Kumar S., (2005). "Resource use and waste management in Vietnam hotel industry". *Journal of Cleaner Production* 13, 109e116.Trung,

Ullah M., (2013). "Green Banking in Bangladesh: A Comparative Analysis". *World Review of Business Research*, Vol. 3, No. 4.

Walley N. & Whitehead B., (1994). "It's not easy being green". *Harvard Business Review* 72 (3), 46e52.

Woodside G., (2000). "ISO 14001 Auditing Manual". McGraw – Hill, New York.

Ελληνόγλωσση

Γεωργόπουλος Ν., (2013). «Στρατηγικό Μάνατζμεντ». Γ' Έκδοση.

Καρβούνης & Γεωργακέλλος Δ., (2003). «Διαχείριση Περιβάλλοντος».

Έκθεση δραστηριοτήτων 2016, Τράπεζα Πειραιώς.

Έκθεση Βιώσιμης Ανάπτυξης 2016, Τράπεζα Πειραιώς.

Εταιρική Περιβαλλοντική Έκθεση 2012, Τράπεζα Πειραιώς.

Περιβαλλοντική Δήλωση 2015, Μονάδα Περιβάλλοντος, Τράπεζα Πειραιώς.

Περιβαλλοντική Δήλωση 2016, Μονάδα Περιβάλλοντος, Τράπεζα Πειραιώς.

Διαδικτυακοί Τόποι

<https://about.bankofamerica.com/en-us/what-guides-us/environmental-sustainability-operations-and-employees.html#fbid= QR0h8078Xc>

<http://www.fortunegreece.com/article/megali-prasini-trapeziki-strofi/>

www.greenbanking.gr

<http://www.icommercentral.com/open-access/evaluation-of-stakeholder-perception-on-green-banking-practices-in-selected-public-and-private-sector-banks-in-kerala.php?aid=74553>

www.lifestymfalia.gr

www.piraeusbank.gr

<http://www.piraeusbankgroup.com/el/corporate-responsibility/environment/environmental-fields-of-action/green-business>

<http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=902408>